

گزارش اقتصادی شاپرک

شهریور ۱۳۹۶ . شماره ۲۷

فهرست مطالب

فهرست شکل ها	۵
فهرست جداول	۷
پیشگفتار	۱۰
شاخص های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۱
۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۵
۱.۱. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۶
۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۷
۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۸
۱.۲. بررسی ارزش تراکنش های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۰
۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۱
۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به GDP	۲۲
۲. شاخص های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۶	۲۵
۲.۱. آمار عملکردی شاپرک	۲۵
۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک	۲۶
۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش های شاپرکی	۲۷
۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۸
۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۳۰
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۴
۲.۲. نفوذ منطقه ای	۳۸
۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۸
۲.۲.۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۹
۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارخوان فروشگاه های فعال سیستمی در هر استان	۴۰
۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۵
۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش های کارخوان فروشگاه های در استان های کشور	۴۷
۲.۳. شاخص های پراکندگی مبلغی تراکنش ها	۴۸
۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۸
۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش ها	۵۲
۲.۳.۳. بررسی دهک های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۳
۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی	۵۹
۳.۱. سهم تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۶۰
۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش ها	۶۰
۳.۳. دسترس پذیری حس شده خدمات	۶۴
۳.۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه	۶۵

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸

- ۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۶
- ۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۸۰
- ۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۳
- ۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵
- ۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۷
- ۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۹۱
- ۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور ۹۲
- ۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۵
- ۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۸
- ۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۴
- ۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۷

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۱۱

- ۵,۱. سهم بازار پذیرندگی ۱۱۱
- ۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۲
- ۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۳
- ۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۶
- ۵,۱,۴. اندازه گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۲۰
- ۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۳
- ۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۳
- ۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵
- ۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۶
- ۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۸
- ۵,۲,۵. اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۳۰
- ۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۳۳
- ۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۹
- ۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۴۰
- ۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۶

۶. جمع‌بندی ۱۵۰

۷. واژه‌نامه ۱۶۱

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت تیر ماه ۱۳۹۶..... ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۶..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۵ و شهریور ۱۳۹۶..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۳۹۶..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۳۹۶..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۳۹۵ و شهریور ۱۳۹۶..... ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۶ نسبت به ماه مرداد ۱۳۹۶..... ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۶..... ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۶..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۳۹۶..... ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۳۹۶..... ۴۷
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۶..... ۴۹
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۶..... ۵۰
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۶..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۳
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۳۹۶..... ۵۵
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - شهریور ۱۳۹۶..... ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۳۹۶..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶..... ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶..... ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶..... ۷۰
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶..... ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶..... ۷۵

- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۶ ۷۸
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۶ ۸۰
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - مرداد و شهریور ۱۳۹۶ ۸۲
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان ها - شهریور ۱۳۹۶ ۹۴
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی در هر استان ها - شهریور ۱۳۹۶ ۹۷
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاه های شرکت های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۳۹۶ ۱۰۶
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه های سال ۹۵ و ۹۶ ۱۰۸
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۶ ۱۱۲
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۶ ۱۱۳
- شکل ۵-۳ سهم بانک های صادر کننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک - شهریور ۱۳۹۶ ۱۲۵
- شکل ۴-۴ اختلاف در تعداد تراکنش های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۶ ۱۳۵
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۶ ۱۳۶
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ۱۳۹۶ ۱۳۷
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۶ ۱۳۸

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان تیر ماه ۱۳۹۶	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۶	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۶	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۶	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - شهریور ۱۳۹۶	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۴۰
جدول ۱۳-۲	تعداد سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۴۳
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۲
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - شهریور ۱۳۹۶	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۶۳
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی	۶۵
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۶۶
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۷۲
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۷۴
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۷۷
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۷۹
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - شهریور ۱۳۹۶	۸۱

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۸۳
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶	۸۴
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۶	۸۵
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس شهریور ۱۳۹۶	۸۶
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۶	۸۷
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۸۹
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۹۰
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده به تفکیک استان - شهریور ۱۳۹۶	۹۲
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۱۳۹۶	۹۵
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت - شهریور ۱۳۹۶	۹۹
جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۱۰۰
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش دار هر شرکت - شهریور ۱۳۹۶	۱۰۲
جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۱۰۳
جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۱۳۹۶	۱۰۴
جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۱۳۹۶	۱۰۹
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶	۱۱۴
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ۱۳۹۶	۱۱۷
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ۱۳۹۶	۱۲۰
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد و شهریور ۹۶	۱۲۲
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۱۲۴
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - شهریور ۱۳۹۶	۱۲۶
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ۱۳۹۶	۱۲۸
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگان کارت‌های بانکی تراکنش دار - شهریور ۱۳۹۶	۱۳۰
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - مرداد و شهریور ۹۶	۱۳۲
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ۱۳۹۶	۱۳۳
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - مرداد و شهریور ۱۳۹۶	۱۴۱
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشنده با احتساب هزینه اجاره بها - شهریور ۱۳۹۶	۱۴۴
جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - شهریور ۱۳۹۶	۱۴۷

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۲۷ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۶
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۰/۴۱ درصد
▶	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۵۶ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۲۹/۲۰ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۹۶

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه شهریور ۹۶ نسبت به مرداد ۹۶	۱/۴۴ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه شهریور ۹۶ نسبت به مرداد ۹۶	۱/۱۶ درصد
▼	رشد اسمی شهریور ۹۶ نسبت به شهریور ۹۵	۲۶/۹۷ درصد
▼	رشد حقیقی شهریور ۹۶ نسبت به شهریور ۹۵	۱۷/۱۰ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۸۰ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۹/۳۱ درصد
▼	کارتخوان فروشگاه	۸۷/۹۰ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▶	خرید کالا و خدمات	۹۶/۴۵ درصد
▶	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۳/۵۵ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۷۷/۹۶ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۶/۱۱ درصد
▼	مانده گیری	۵/۹۳ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۲۰ سال کشور

▼	کل ابزارها	۱۲۷۶/۸۴
▼	کارتخوان فروشگاه	۱۱۱۲/۹۱
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۵۸/۸۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰۵/۱۳

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۲۰ سال کشور

▲	کل ابزارها	۲۵/۱۶
▲	کارتخوان فروشگاه	۲۲/۱۱
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۳۴
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۰/۷۰

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۴۵۸,۹۶۸ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۱۳۰/۳۰۱ - عدد استان تهران
▼	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۶۳ عدد استان یزد
▼	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۲۲/۶۲ عدد استان تهران

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۶۸۸/۲۳
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۸/۶۰	بانک ملت درصد ۲۹/۲۶
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۷۶	بانک ملت درصد ۳۲/۱۷

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۴۸/۴۸	بانک ملت درصد ۴۹/۶۲
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۴۰/۲۳	بانک ملت درصد ۵۵/۷۳
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۷/۱۲	بانک ملت درصد ۲۷/۴۱

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۲۸/۵۲	بانک ملت درصد ۲۸/۶۵
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۵/۴۹	بانک ملت درصد ۷۳/۵۱
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۱۶	بانک ملت درصد ۲۷/۹۰

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۷۶۰	۱,۴۰۳
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۷۹	۵,۵۶۹
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۲۴	۱,۱۵۷

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک صادرات ایران	درصد ۲۱/۶۱
کارت اعتباری	بانک ملت	درصد ۲۸/۷۵
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۱/۴۹

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۰/۳۷
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۵

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۳
خطای شاپرکی	درصد ۰/۵۴
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۳/۲۲
خطای کاربردی	درصد ۸۴/۵۰
خطای کسب و کار	درصد ۰/۴۴

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۵۱
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۵

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۲۷
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۱/۴۷-

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی karti در شهریور ماه ۹۶

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۵۳۰
کمترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۲۷

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	درصد ۰/۲۱۴
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	درصد ۰/۰۱۶

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	الکترونیک کارت پاسارگاد	درصد ۴۰/۲۹
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین	درصد ۸/۳۹

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی مرداد و شهریور ماه توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا تیر ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۶,۳۱۳,۸۴۲	۷/۹۶٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۸,۴۸۹,۳۵۵	۱۰/۳۱٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۱۰/۵۴٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۱۰/۴۱٪

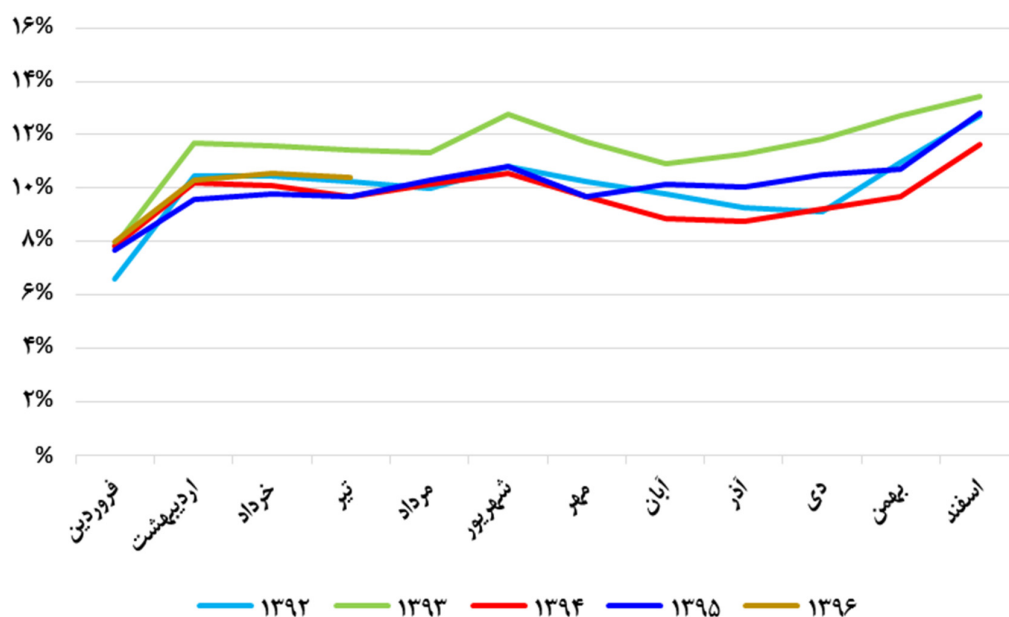
در تیر ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۰/۴۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه خرداد، کاهش ۰/۱۳ درصدی داشته است.

در ماه تیر، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۰/۱۹ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۴۳ درصدی نقدینگی نسبت به خرداد ماه، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه خرداد را در پی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه‌های مرداد و شهریور منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت تیر ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت تیر ماه ۱۳۹۶

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان تیر ماه ۱۳۹۶

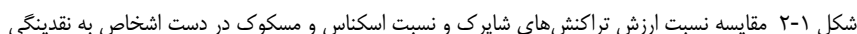
نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نقدینگی (میلیون ریال)	ماه
۲/۷۲٪	۳۴۳،۵۰۰،۰۰۰	۱۲،۶۴۱،۱۰۰،۰۰۰	فروردین
۲/۶۴٪	۳۴۰،۳۰۰،۰۰۰	۱۲،۸۹۰،۹۰۰،۰۰۰	اردیبهشت
۲/۵۹٪	۳۴۰،۱۰۰،۰۰۰	۱۳،۱۴۹،۱۰۰،۰۰۰	خرداد
۲/۵۶٪	۳۴۱،۵۰۰،۰۰۰	۱۳،۳۳۷،۴۰۰،۰۰۰	تیر

در تیر ماه ۱۳۹۶، ۲/۵۶ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه خرداد کاهش ۰/۰۳ درصدی را تجربه نموده است. در تیر ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص هر دو با افزایش همراه بوده‌اند اما تفاوت در شیب افزایش میزان نقدینگی و اسکناس مسکوک در دست اشخاص باعث کاهش نسبت اسکناس مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در تیر ماه نسبت به خرداد ماه شده است. لازم به ذکر است به سبب عدم انتشار آمار نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص مرداد و شهریور ۱۳۹۶ از آمار موجود تا تیر ماه ۱۳۹۶ استفاده شده است.

۱.۱.۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

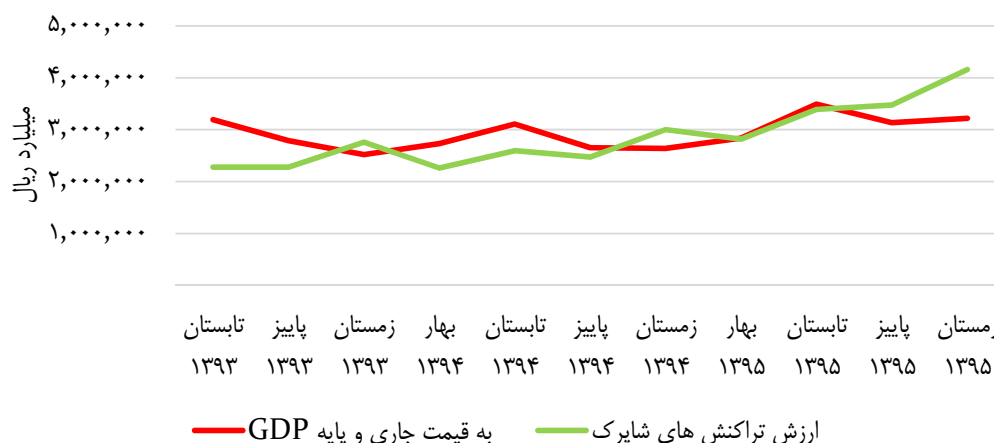
بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت زمستان ۱۳۹۵ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه زمستان سال ۱۳۹۵ می‌باشد.

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

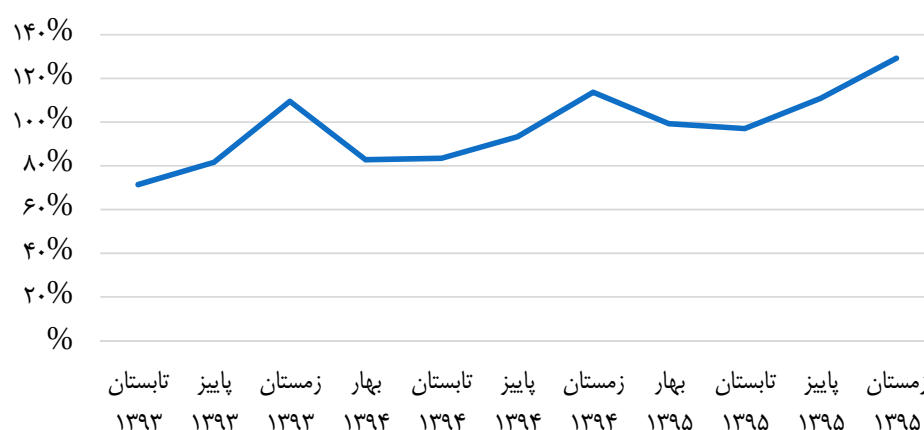
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

^۷در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۵ می‌باشد.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۶

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۶

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در شهریور ماه ۱۳۹۶ بالغ بر ۱،۴۷۴ میلیون تراکنش با ارزش ۱،۵۳۸ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به مرداد ماه افزایش ۱/۲۱ درصدی در تعداد و ۱/۴۴ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مرداد و شهریور ماه ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۴۵۵،۹۸۵،۵۹۵	۱،۴۷۳،۶۳۱،۷۱۵	۱/۲۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۵۱۶،۶۱۳،۱۱۸	۱،۵۳۸،۴۲۷،۶۸۳	۱/۴۴٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در شهریور ۱۳۹۵، شهریور ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵

نوع	شهریور ۱۳۹۵	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۰۹۰،۹۴۲،۹۴۲	۱،۴۷۳،۶۳۱،۷۱۵	۳۵/۰۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۲۱۱،۶۳۷،۵۹۴	۱،۵۳۸،۴۲۷،۶۸۳	۲۶/۹۷٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۶ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۵ از نظر تعدادی ۳۵/۰۸ درصد و از نظر ریالی ۲۶/۹۷ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه-های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱،۵۱۶،۶۱۳،۱۱۸/۱۳	۱،۵۳۸،۴۲۷،۶۸۳/۲۵	۱/۴۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴،۰۸۱،۸۳۰/۲۵	۱۴،۲۴۴،۷۰۰/۷۷	۱/۱۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۰۷/۷۰	۱۰۸/۰۰	۰/۲۸٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ماه افزایش ۱/۴۴ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در شهریور ماه ۱۳۹۶ افزایش ۱/۱۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	شهریور ۱۳۹۵	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۲۱۱,۶۳۷,۵۹۳/۶۷	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳/۲۵	۲۶/۹۷٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۲,۱۶۵,۰۳۶/۰۸	۱۴,۳۴۴,۷۰۰/۷۷	۱۷/۱۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۹۹/۶۰	۱۰۸/۰۰	۸/۴۳٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۴-۲ بیانگر رشد ۲۶/۹۷ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۷/۱۰ درصد می‌باشد. همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲,۱,۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۳۹۶ در قیاس با مرداد ماه ۱۳۹۶ در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۰۳،۷۰۴	۶۱۵،۸۳۳	۲/۰۱٪
ابزار پذیرش موبایلی	۳۲۰،۶۸۷	۳۴۴،۴۱۸	۷/۴۰٪
کارتخوان فروشگاه	۶،۶۴۷،۹۸۷	۶،۵۱۹،۱۳۱	-۱/۹۴٪
مجموع ابزارها	۷،۵۷۲،۳۷۸	۷،۴۷۹،۳۸۲	-۱/۲۳٪

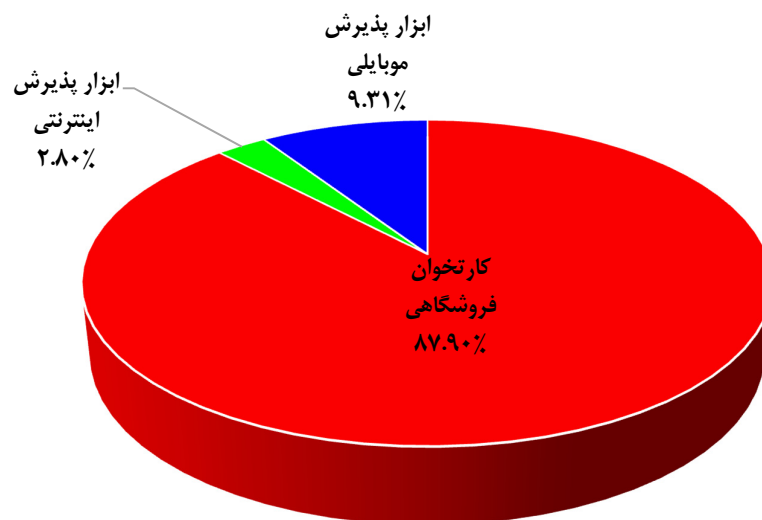
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی در شهریور ماه نسبت به مرداد ماه رشد مثبت را تجربه نموده است و در مقابل تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه با کاهش ۱/۹۴ درصدی همراه بوده است که این کاهش به را می‌توان به سبب پایان فصل تابستان و غیر فعال شدن ابزارهای کارتخوان که دارای کاربرد فصلی می‌باشند، دانست. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	مرداد ماه ۱۳۹۶		شهریور ماه ۱۳۹۶	
	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۰۳،۷۰۴	۷/۹۷٪	۶۱۵،۸۳۳	۸/۲۳٪
ابزار پذیرش موبایلی	۳۲۰،۶۸۷	۴/۲۳٪	۳۴۴،۴۱۸	۴/۶۰٪
کارتخوان فروشگاه	۶،۶۴۷،۹۸۷	۸۷/۷۹٪	۶،۵۱۹،۱۳۱	۸۷/۱۶٪
مجموع ابزارها	۷،۵۷۲،۳۷۸	۱۰۰/۰۰٪	۷،۴۷۹،۳۸۲	۱۰۰/۰۰٪

۲,۱,۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۸۷/۹۰ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۱۵,۸۳۳	۴۱,۲۴۳,۸۷۵	۶۷
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۴,۴۱۸	۱۳۷,۱۳۴,۷۹۰	۳۹۸
کارتخوان فروشگاهی	۶,۵۱۹,۱۳۱	۱,۲۹۵,۲۵۳,۰۵۰	۱۹۹
مجموع ابزارها	۷,۴۷۹,۳۸۲	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۱۹۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۶ بیش از ۱۹۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۵ واحدی (۲/۶۲ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین رشد متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در شهریور ماه متوسط تعداد تراکنش‌های موبایلی با کاهش ۴/۰۶ درصدی از ۴۱۵ تراکنش در مرداد ماه به ۳۹۸ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با افزایش ۲/۹۵ درصدی نسبت به مرداد ماه به ۱۹۹ عدد در شهریور ماه رسیده است.

در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۱۵,۸۳۳	۱۱۷,۵۰۷,۸۵۵	۱۹۰/۸۱
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۴,۴۱۸	۸,۲۳۴,۵۸۱	۲۳/۹۱
کارتخوان فروشگاهی	۶,۵۱۹,۱۳۱	۱,۴۱۲,۶۸۵,۳۴۷	۲۱۶/۷۰
مجموع ابزارها	۷,۴۷۹,۳۸۲	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۲۰۵/۶۹

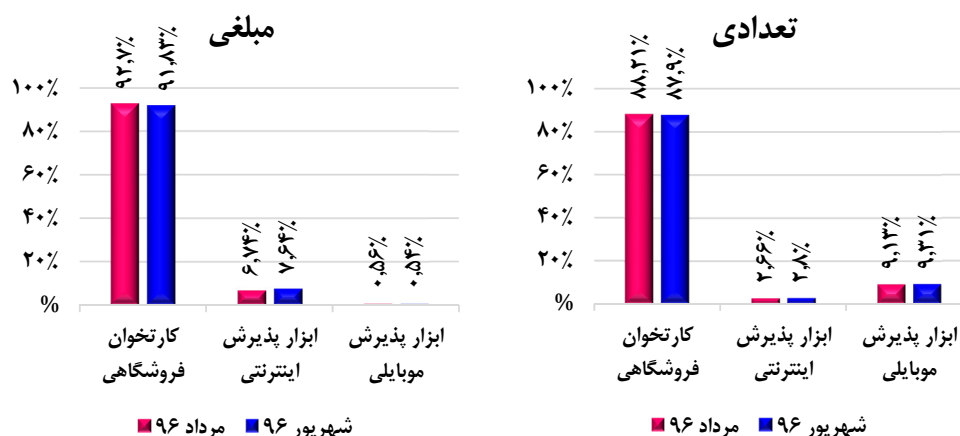
در شهریور ماه تنها متوسط کارکرد مبلغی ابزار پذیرش موبایلی نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در شهریور ماه با افزایش ۵/۲۲ میلیون ریالی به ۲۱۶/۷۰ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار اینترنتی با افزایش ۲۱/۵۵ میلیون ریالی نسبت به مرداد ماه به ۱۹۰/۸۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در شهریور ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۲۳/۹۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت مرداد ماه ۲/۵۵ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۴۱,۲۴۳,۸۷۵	۱۱۷,۵۰۷,۸۵۵	۲/۸۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱۳۷,۱۳۴,۷۹۰	۸,۲۳۴,۵۸۱	۰/۰۶
کارتخوان فروشگاه‌های	۱,۲۹۵,۲۵۳,۰۵۰	۱,۴۱۲,۶۸۵,۲۴۷	۱/۰۹
مجموع ابزارها	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۱/۰۴

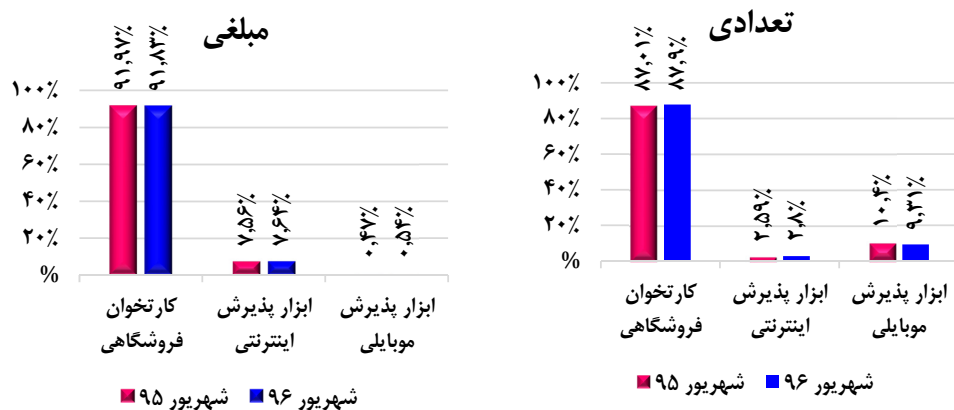
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های مرداد و شهریور ۱۳۹۶ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ماه به ترتیب افزایش ۰/۱۴ و ۰/۱ درصدی داشته است. تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی در شهریور ماه نسبت به مرداد ماه افزایش ۰/۱۸ درصدی را تجربه نموده است و این در حالی است که مبلغ تراکنش‌های این ابزار در مدت مشابه کاهش ۰/۰۲ درصدی داشته است. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه نیز کاهش ۰/۸۷ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها و کاهش ۰/۳۱ درصدی در تعداد تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای شهریور ۱۳۹۶ و مقایسه آن با شهریور ۱۳۹۵ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۵ و شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های در شهریور ماه ۱۳۹۶ در حالی کاهش ۰/۱۴ درصدی را نسبت به شهریور ۱۳۹۵ تجربه نموده است که تعداد تراکنش‌های این ابزار نیز در مدت مشابه نرخ رشد ۰/۸۹ درصدی را تجربه نموده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی نیز در شهریور ماه ۱۳۹۶ به ترتیب با افزایش ۰/۲۱ درصدی و ۰/۰۸ درصدی نسبت به مرداد ماه ۱۳۹۵ همراه بوده است. ابزار پذیرش موبایلی نیز با افزایش ۰/۰۷ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها و کاهش ۱/۰۹ درصدی در تعداد تراکنش‌ها در شهریورماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ماه ۱۳۹۵ همراه بوده است.

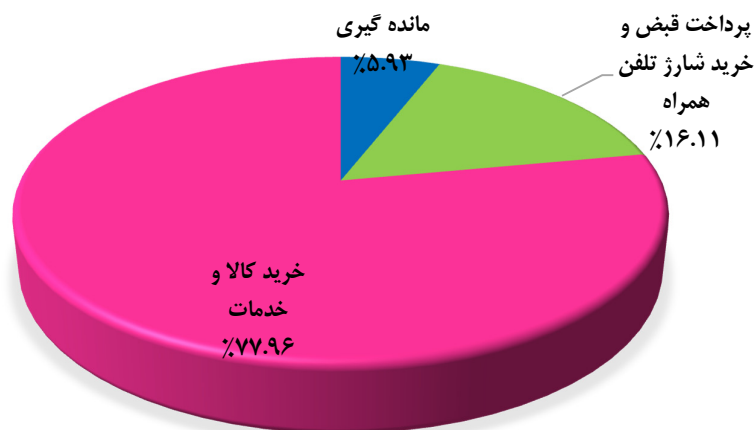
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

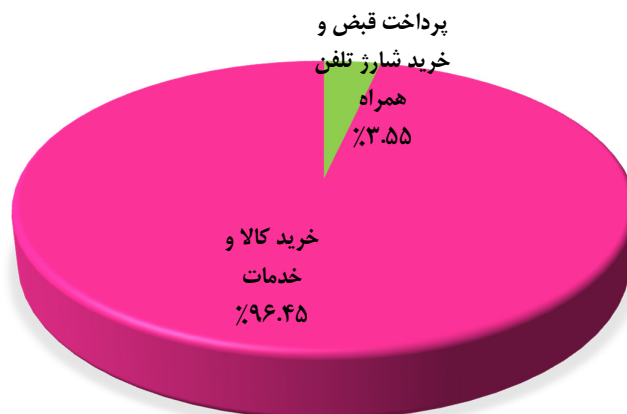
شکل ۴-۲ مبین آن است که در شهریور ماه ۱۳۹۶، ۷۷/۹۶ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۱۸

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۹۳ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

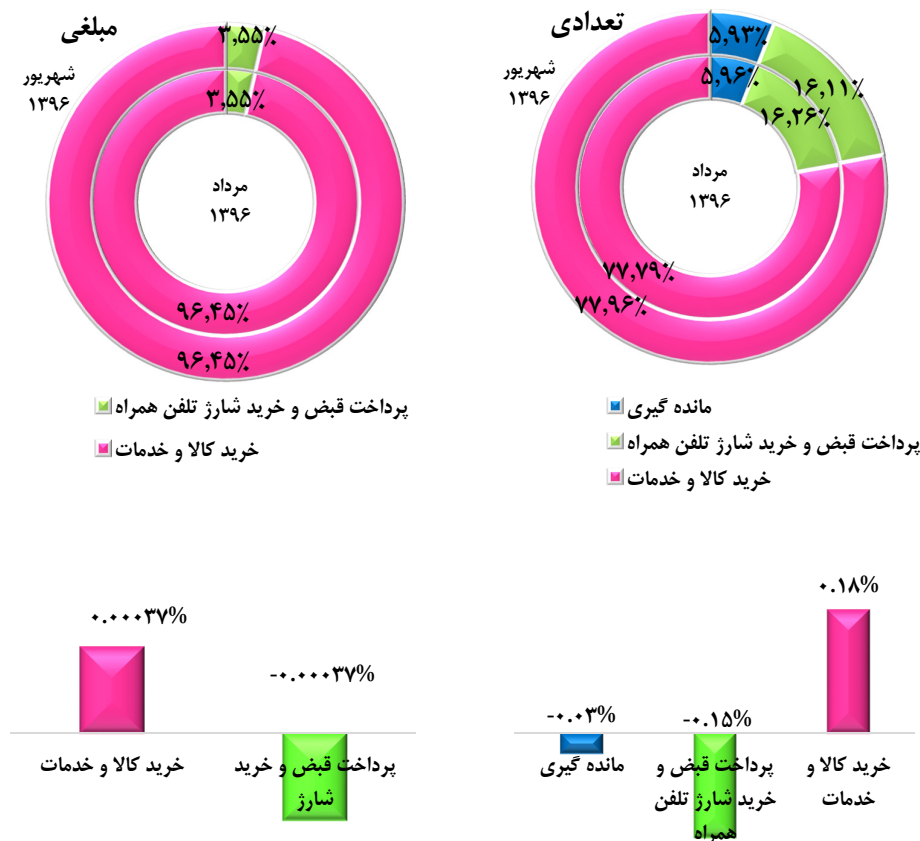
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۶/۴۵ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه شهریور ۱۳۹۶ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

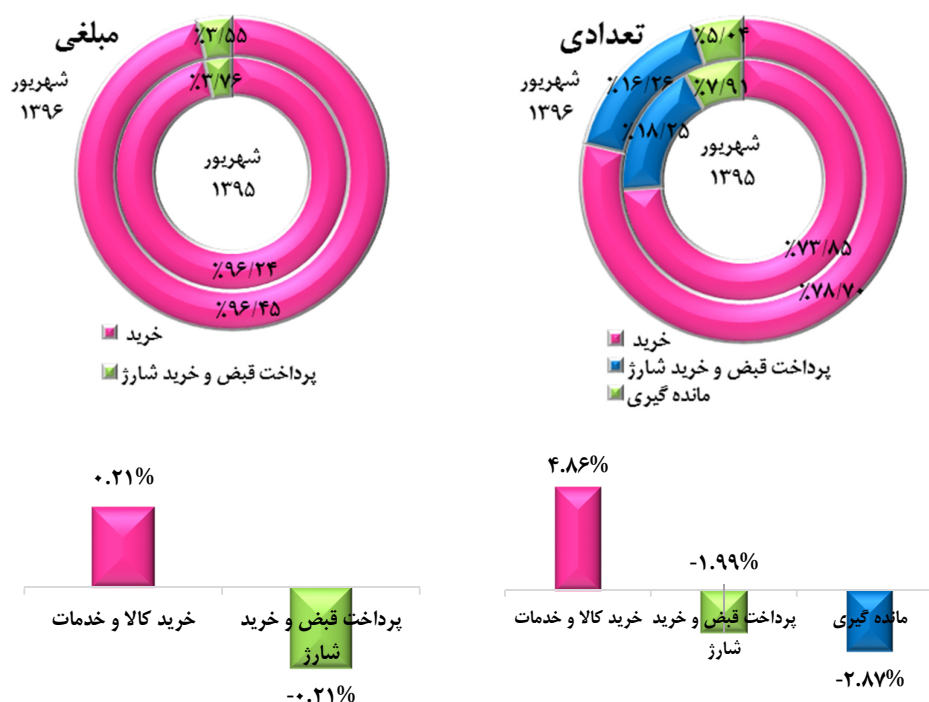

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به مرداد ماه ۱۳۹۶، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها افزایش داشته و خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده گیری" با کاهش مواجه بوده اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده گیری" به ترتیب ۰/۱۵ و ۰/۰۳ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" با افزایش ۰/۱۸ درصدی مواجه

بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در شهریور ماه با افزایش بسیار ناچیزی بوده که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی شهریور ماه ۱۳۹۵ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۳۹۵ و شهریور ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود که به همراه رشد ۴/۸۶ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در شهریور ماه ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن میزان ۰/۲۱ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" نیز در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۱/۹۹ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۸۷ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ماه ۱۳۹۴/۸۴، ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتهای فروشگاهی با تعداد ۱,۱۱۲/۹۱ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۵۸/۸۰ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتهای فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتهای فروشگاهی که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۱۵,۸۳۳	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۱۰۵/۱۳
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۴,۴۱۸		۵۸/۸۰
کارتخوان فروشگاه	۶,۵۱۹,۱۳۱		۱,۱۱۲/۹۱
کل ابزارها	۷,۴۷۹,۳۸۲		۱,۲۷۶/۸۴

در شهریور ماه ۱۳۹۶ نزدیک به ۱,۲۷۷ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۱۳ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاه می باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۰۵ و ۵۹ ابزار می باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در شهریورماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - شهریور ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۴۱,۲۴۳,۸۷۵	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۰/۷۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۳۷,۱۳۴,۷۹۰		۲/۳۴
کارتخوان فروشگاه	۱,۲۹۵,۲۵۳,۰۵۰		۲۲/۱۱
کل ابزارها	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵		۲۵/۱۶

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در شهریور ماه سال جاری ۲۵/۱۶ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۲/۱۱ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

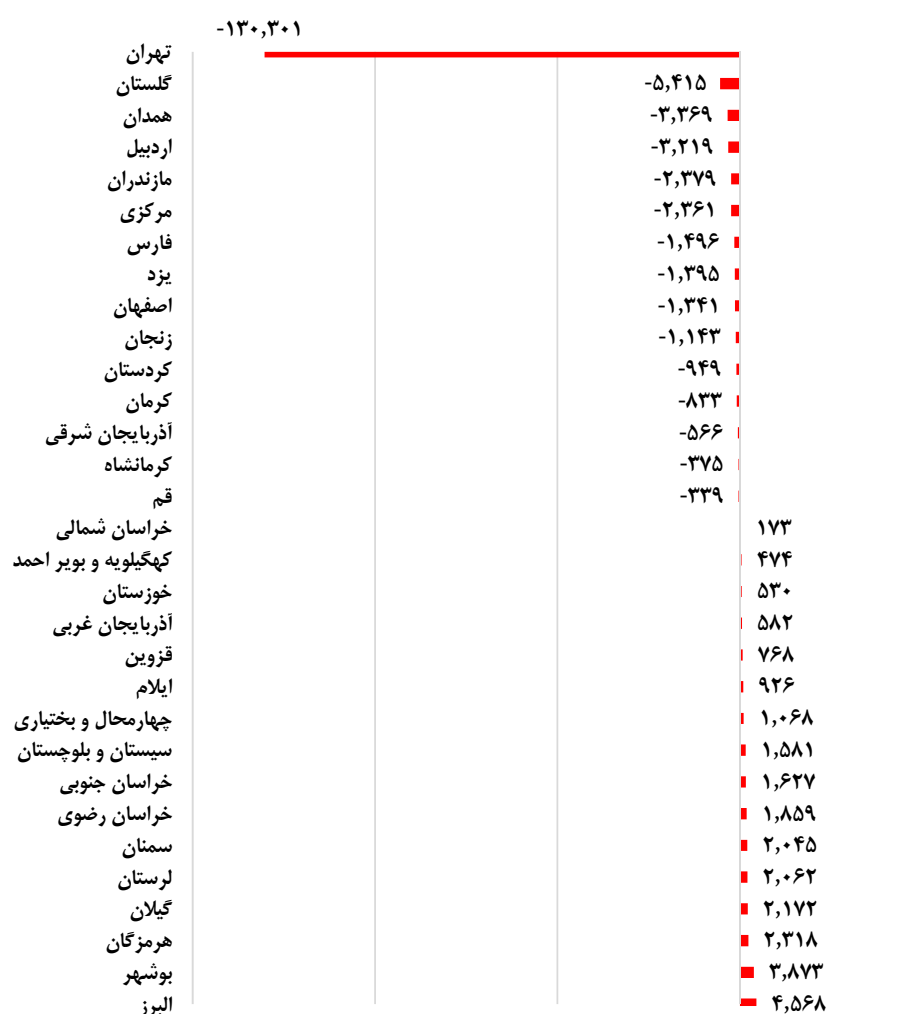
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌های پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نام استان	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۵۸۹,۲۶۹	۱,۴۵۸,۹۶۸	-۱۳۰,۳۰۱	-۸/۲۰٪
خراسان رضوی	۴۸۸,۹۰۰	۴۹۰,۷۵۹	۱,۸۵۹	۰/۳۸٪
اصفهان	۴۶۷,۷۶۶	۴۶۶,۴۲۵	-۱,۳۴۱	-۰/۲۹٪
فارس	۳۶۹,۶۸۴	۳۶۸,۱۸۸	-۱,۴۹۶	-۰/۴۰٪
خوزستان	۳۰۸,۴۶۸	۳۰۸,۹۹۸	۵۳۰	۰/۱۷٪

همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در شهریور ۱۳۹۶ بوده‌اند. شایان توجه است که در شهریور ماه، تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی که استان محل نصب آن‌ها قابل تشخیص نبوده است، به صفر رسیده است و تمامی پایانه‌ها در پایگاه داده شاپرک با نام شهر معتبر همراه می‌باشند.

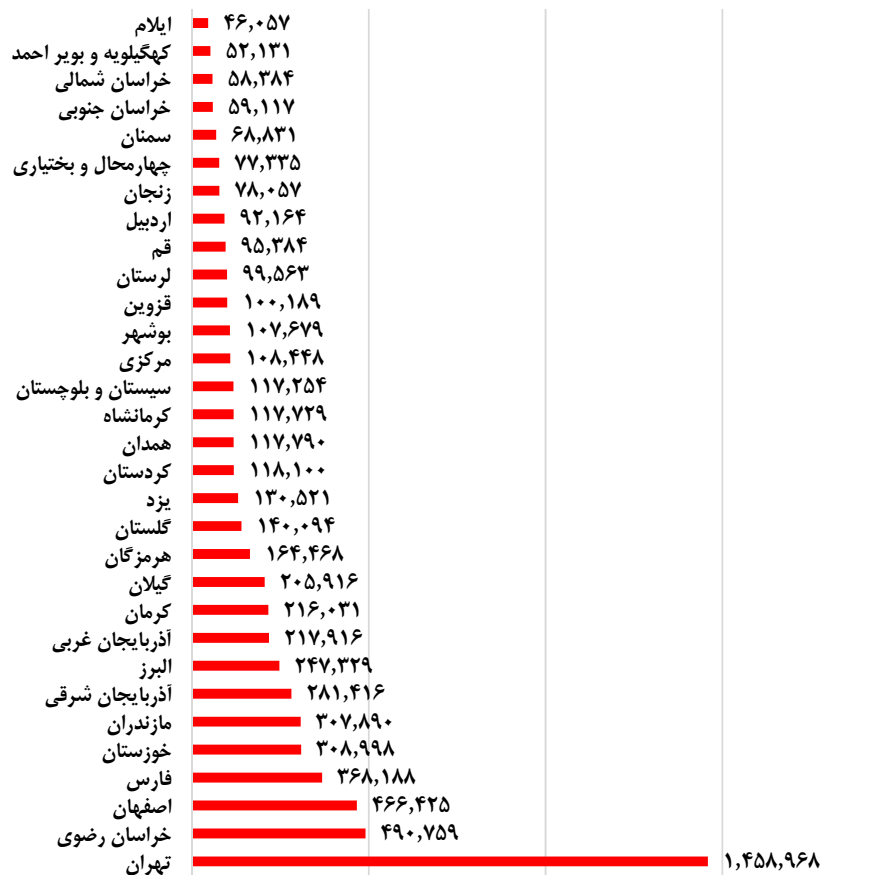
بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ۱۳۹۶

در شهریور ماه ۱۳۹۶ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های نسبت به مرداد ماه در نیمی از استان‌ها منفی بوده و در این بین بیشترین تعداد کاهش متعلق به استان تهران با کاهش ۱۳۰ هزار عددی می‌باشد. استان البرز نیز بیشترین میزان افزایش در تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال را با افزایش ۴،۵۶۸ عددی به خود اختصاص داده است. از جمله علل کاهش تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های می‌توان به پایان فصل تابستان و غیر فعال شدن کارتخوان دارای کاربرد فصلی اشاره نمود.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۶

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳: تعداد سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	
یزد	۰/۱۶۵	۰/۱۶۳	-۱/۰۶٪
تهران	۰/۱۵۵	۰/۱۴۲	-۸/۲۰٪
هرمزگان	۰/۱۳۶	۰/۱۳۸	۱/۴۳٪
بوشهر	۰/۱۲۵	۰/۱۳۰	۳/۷۳٪
سمنان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۹	۳/۰۶٪
مازندران	۰/۱۲۱	۰/۱۲۰	-۰/۷۷٪
اصفهان	۰/۱۲۰	۰/۱۲۰	-۰/۲۹٪
البرز	۰/۱۱۷	۰/۱۲۰	۱/۸۸٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۱۳	۰/۱۱۵	۱/۴۰٪
خراسان جنوبی	۰/۱۰۹	۰/۱۱۲	۲/۸۳٪
خراسان رضوی	۰/۱۰۸	۰/۱۰۹	۰/۳۸٪
ایلام	۰/۱۰۵	۰/۱۰۷	۲/۰۵٪
گلستان	۰/۱۱۱	۰/۱۰۶	-۳/۷۲٪
قزوین	۰/۱۰۵	۰/۱۰۶	۰/۷۷٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۰۴	۰/۱۰۵	۰/۹۲٪
قم	۰/۱۰۴	۰/۱۰۴	-۰/۳۵٪
گیلان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۲	۱/۰۷٪
فارس	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	-۰/۴۰٪

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	
زنجان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۰	-۱/۴۴٪
مرکزی	۰/۱۰۲	۰/۱۰۰	-۲/۱۳٪
کردستان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۰	-۰/۸۰٪
اردبیل	۰/۱۰۲	۰/۰۹۹	-۳/۳۷٪
کرمان	۰/۰۹۸	۰/۰۹۸	-۰/۳۸٪
خراسان شمالی	۰/۰۹۷	۰/۰۹۷	۰/۳۰٪
آذربایجان شرقی	۰/۰۹۷	۰/۰۹۷	-۰/۲۰٪
خوزستان	۰/۰۹۴	۰/۰۹۴	۰/۱۷٪
آذربایجان غربی	۰/۰۹۳	۰/۰۹۳	۰/۳۷٪
همدان	۰/۰۹۳	۰/۰۹۱	-۲/۷۸٪
کرمانشاه	۰/۰۸۰	۰/۰۸۰	-۰/۳۲٪
لرستان	۰/۰۷۶	۰/۰۷۸	۲/۱۱٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۷۲	۰/۰۷۳	۱/۳۷٪

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۶

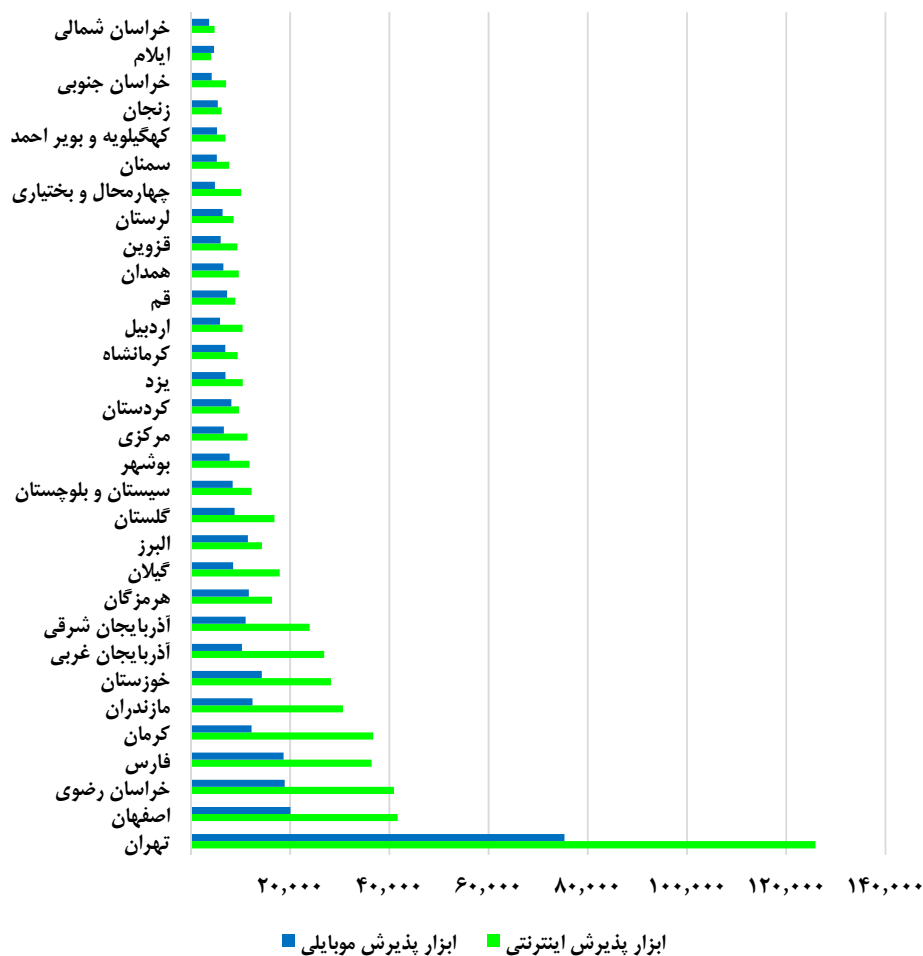
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر اساس در شهریور ماه ۱۳۹۶، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۱۱۲ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۱۲ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش

میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

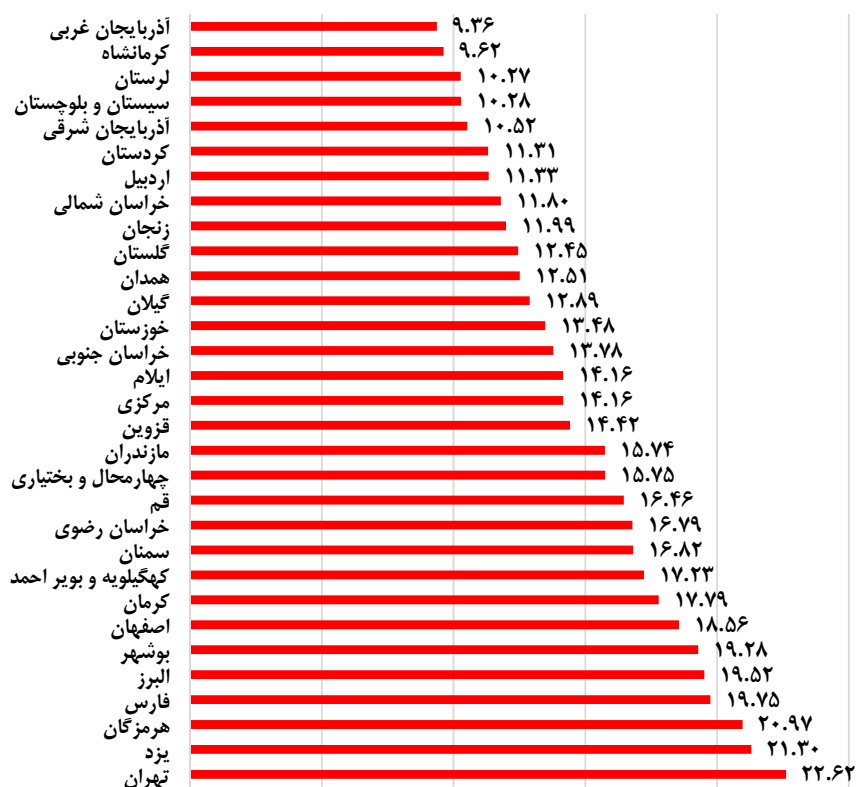

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۳۹۶

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش موبایلی و اینترنتی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای شهریور ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۳۹۶

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های تهران، یزد و هرمزگان در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان غربی، کرمانشاه و لرستان کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در شهریورماه ۹۶ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در شهریور ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

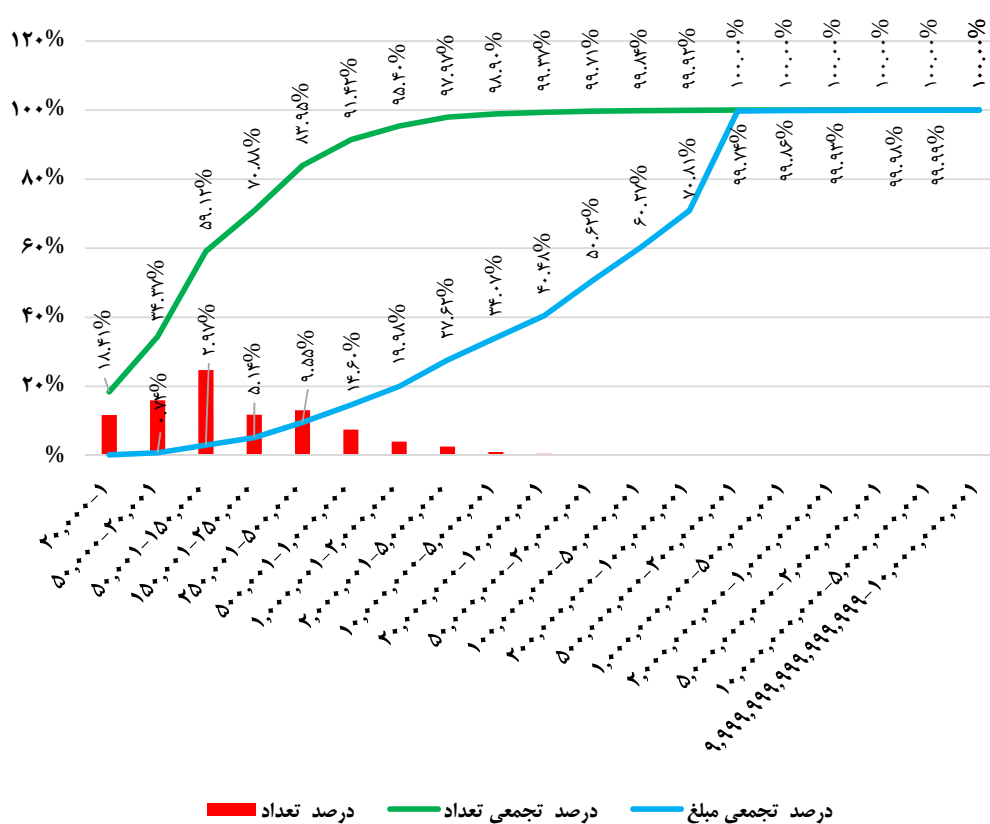
بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۶/۷۴ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در شهریور ماه ۱۳۹۶:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۷/۶۳ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارت خوان فروشگاهی، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۶/۵۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۹/۱۲ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

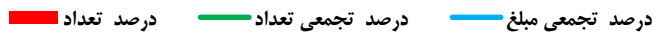

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۶

در شهریور ماه ۱۳۹۶، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۳۵۷,۸۹۲,۸۲۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴۷۲,۸۰۷,۰۸۰ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با

می باشد.

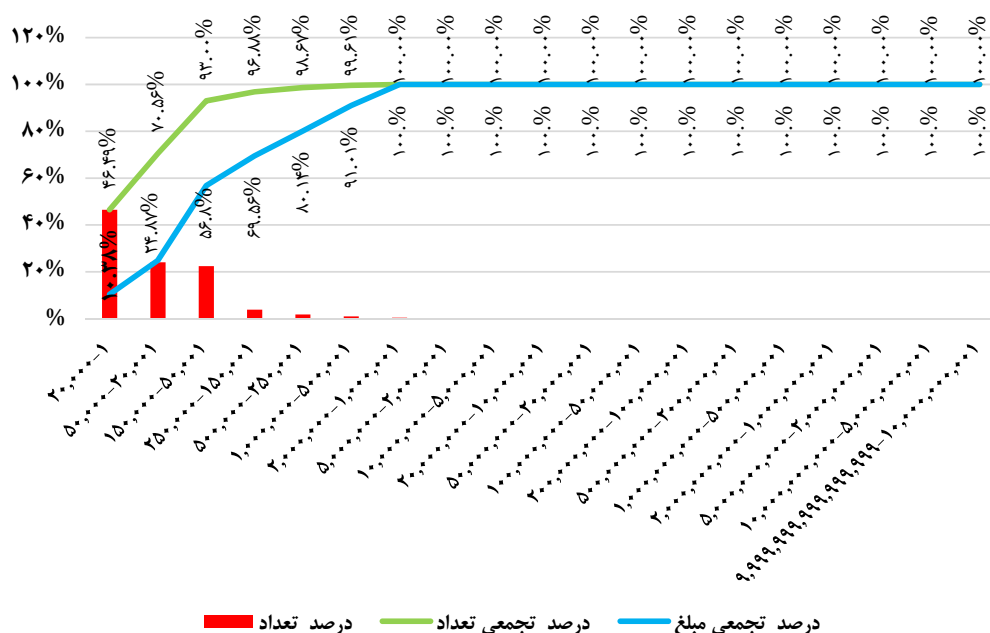
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۶

این ابزار پذیرش حدود ۶۳/۹۶ درصد کل ترانکس‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنشهای ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۶

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنشهای ابزار پذیرش موبایلی می باشد، شرایط کاملا متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۶/۴۹ درصد مجموع تراکنشها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۷۰/۵۶ درصد تراکنشها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت های شارژ اپراتورهای مختلف، می توان حضور حداکثری تراکنش های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در مهر ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.، شکل فوق صرفا نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنشها با مبلغ حداکثر تا این سقف می باشد. البته لازم به ذکر است که از اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۶ و با توجه به راه اندازی پرداخت های NFC در شبکه پرداخت کشور انجام تراکنش های خرید با ابزار پذیرش موبایلی ممکن شده است.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در شهریور ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۵ ارائه نموده است.

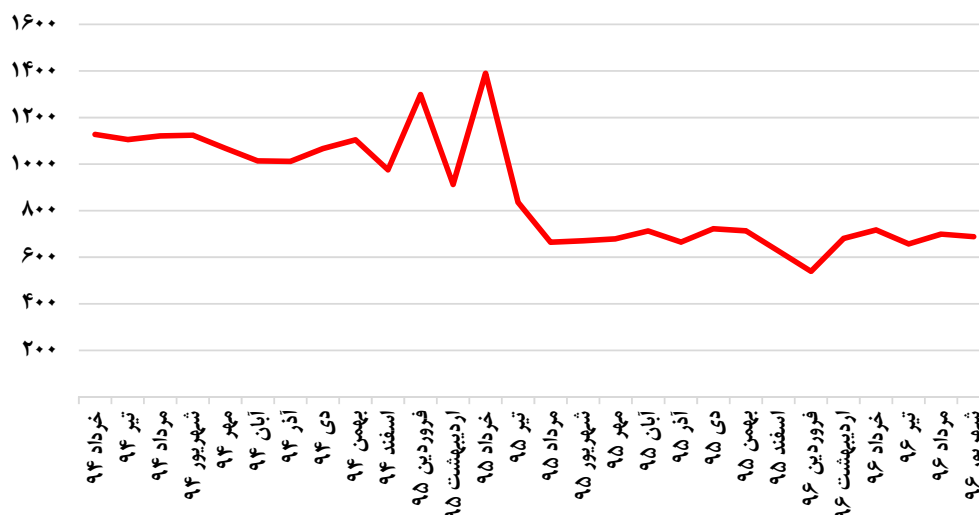
جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات	شهریور ۱۳۹۵	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات	
۹,۵۷۴,۲۴۸/۲۸	۹,۵۳۹,۰۹۶/۶۵	-۰/۳۷٪	۱۰,۱۶۴,۵۹۷/۸۰	۹,۵۳۹,۰۹۶/۶۵	-۶/۱۵٪	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
۱۳,۶۹۱/۸۲	۱۳,۸۶۰/۳۷	۱/۲۳٪	۱۵,۱۵۱/۰۰	۱۳,۸۶۰/۳۷	-۸/۵۲٪	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۶۹۹/۲۷	۶۸۸/۲۳	-۱/۵۸٪	۶۷۰/۸۹	۶۸۸/۲۳	۲/۵۸٪	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲/۵۸ درصدی و در قیاس ماهانه نیز کاهش ۱/۵۸ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک اول رشد ۱/۲۳ درصدی و متوسط مبلغی دهک دهم رشد -۰/۳۷ درصدی را تجربه نموده است. افزایش متوسط مبلغی دهک اول از یک سو و کاهش متوسط مبلغی دهک دهم از سوی دیگر منجر به کاهش ۱/۵۸ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است. در قیاس ماهانه شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز علیرغم کاهش متوسط مبلغی در هر تراکنش دهک اول و دهم شاهد رشد نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

می‌باشیم. این افزایش در نسبت متوسط مبلغی دهک دهم به دهک اول را می‌توان به دلیل میزان کاهش بیشتر متوسط مبلغی دهک اول در قیاس با کاهش متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک دهم دانست.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در شهریور ۱۳۹۶ نسبت به مرداد کاهش بیش از ۱۱ واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

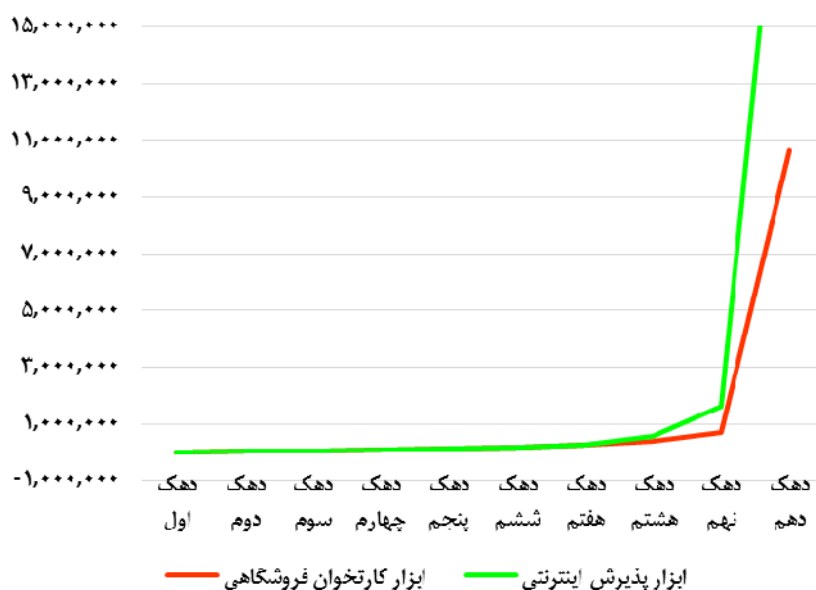
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	
۷,۹۴۴/۶۱	۱۴,۹۷۹/۹۰	دهک اول
۲۳,۲۹۶/۴۹	۳۳,۸۰۰/۳۷	دهک دوم
۴۳,۹۱۳/۳۹	۵۲,۸۶۲/۹۹	دهک سوم
۷۲,۲۰۵/۰۵	۸۱,۹۴۳/۰۶	دهک چهارم
۱۰۶,۷۸۹/۲۳	۱۱۳,۴۱۲/۱۵	دهک پنجم
۱۷۳,۱۵۲/۵۴	۱۶۷,۸۱۶/۶۰	دهک ششم
۲۴۷,۸۸۹/۳۳	۲۳۹,۹۳۱/۰۲	دهک هفتم
۵۴۴,۸۸۸/۱۷	۳۷۲,۹۷۶/۲۴	دهک هشتم
۱,۶۳۲,۵۸۹/۸۷	۶۸۷,۲۳۸/۳۴	دهک نهم
۲۵,۲۶۶,۸۷۳/۵۸	۱۰,۶۵۹,۲۰۸/۳۲	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات با ارزش تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۳۹۶

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۵,۲۶۶,۸۷۴ ریال بوده است.

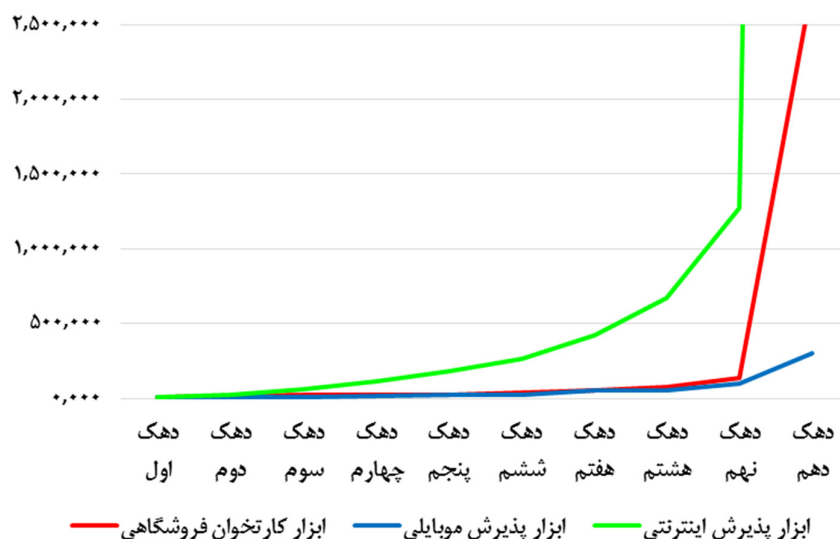
جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	
۹,۸۴۵/۱۴	۹,۲۳۳/۹۸	۱۰,۵۲۰/۱۱	دهک اول
۱۶,۹۷۲/۰۱	۱۰,۲۶۲/۳۷	۲۱,۷۵۷/۳۰	دهک دوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۱۰,۹۰۰/۰۰	۵۸,۰۱۷/۲۷	دهک سوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۱۸,۹۴۷/۱۲	۱۱۶,۶۲۸/۳۴	دهک چهارم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه	
۱۸۲,۷۹۹/۷۹	۲۰,۶۳۱/۲۸	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۲۶۴,۸۵۴/۲۸	۲۶,۵۶۳/۸۸	۳۹,۰۸۷/۱۱	دهک ششم
۴۲۳,۹۵۸/۰۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۶۶۷,۸۳۰/۱۹	۵۴,۲۳۷/۱۶	۷۳,۶۷۲/۶۹	دهک هشتم
۱,۲۷۳,۵۲۲/۲۷	۹۸,۷۵۸/۴۱	۱۳۳,۰۲۱/۱۲	دهک نهم
۲۷,۹۷۶,۰۹۹/۲۲	۳۰۰,۹۲۵/۸۳	۲,۷۶۸,۷۷۱/۳۸	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - شهریور ۱۳۹۶

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۷,۹۷۶,۰۹۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۲,۷۶۸,۷۷۱ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۰۰,۹۲۶ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی ترین هدف شرکت های ارائه دهنده آن خدمات می باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت ها می باشد. کاهش خطاها و تراکنش های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس پذیری حس شده خدمات و دسترس پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می گردد در ادامه شاخص هایی برای سنجش این هدف ارائه می گردد.

۳.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۳۷ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۶۳ درصدی خطاهای رخ داده در شهریور ماه ۱۳۹۶ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۹۰/۳۷٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۵۷,۱۱۷,۴۰۰	۹/۶۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۶۳۰,۷۴۹,۱۱۵	۱۰۰/۰۰٪

۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۶ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

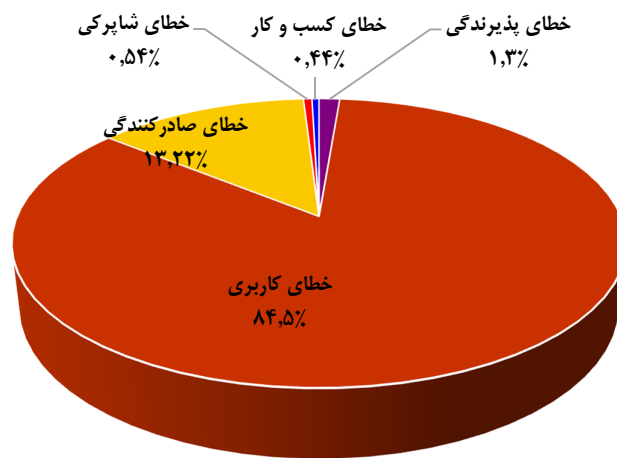
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۵۵۸,۰۸۶	۲,۰۴۵,۴۸۴	-۲۰/۰۴٪
خطای کاربری	۱۲۵,۰۲۴,۱۳۱	۱۳۲,۷۵۷,۷۶۰	۶/۱۹٪
خطای صادرکنندگی	۲۹,۶۳۷,۶۶۱	۲۰,۷۷۶,۲۲۰	-۲۹/۹۰٪
خطای شاپرکی	۵۹۵,۷۶۷	۸۴۵,۵۲۰	۴۱/۹۲٪
خطای کسب و کار	۵۵۷,۴۶۰	۶۹۲,۴۱۶	۲۴/۲۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۵۸,۳۷۳,۱۰۵	۱۵۷,۱۱۷,۴۰۰	-۰/۷۹٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۴۵۵,۹۸۵,۵۹۵	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۱/۲۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۶۱۴,۳۵۸,۷۰۰	۱,۶۳۰,۷۴۹,۱۱۵	۱/۰۲٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در شهریور ماه ۱۳۹۶ بیشترین تغییر در تعداد خطاها مربوط به خطاهای صادرکنندگی با ۲۹/۹۰ درصد کاهش بوده است. همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌گردد، در مجموع میزان خطاهای شهریور ماه سال ۱۳۹۶، ۰/۷۹ درصد کاهش را نسبت به مرداد ماه ۱۳۹۶ تجربه نموده است که این کاهش به سبب کاهش قابل توجه تعداد خطاهای "صادرکنندگی" می‌باشد.

در ادامه شکل ۱-۳ سهم انواع خطاها از کل تراکنش‌های ناموفق در شبکه را نشان می‌دهد.

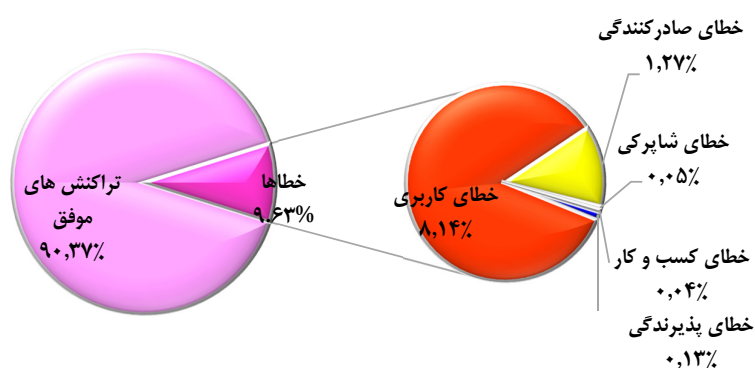
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۳۹۶

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۴/۵۰ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - شهریور ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا		تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۹۰/۳۷٪
ناموفق	خطای پذیرندگی	۲۰,۴۵,۴۸۴	۰/۱۳٪
	خطای کاربری	۱۳۲,۷۵۷,۷۶۰	۸/۱۴٪
	خطای صادرکنندگی	۲۰,۷۷۶,۲۲۰	۱/۲۷٪
	خطای شاپرکی	۸۴۵,۵۲۰	۰/۰۵٪
	خطای کسب و کار	۶۹۲,۴۱۶	۰/۰۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها		۱,۶۳۰,۷۴۹,۱۱۵	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۲-۳ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۵ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۵۴ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۶ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۳۹۶	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۳۹۶	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۳%	۰/۱۳%	۰/۱۶%	خطای پذیرندگی	ناموفق
۰/۴۰%	۸/۱۴%	۷/۷۴%	خطای کاربری	
-۰/۵۶%	۱/۲۲%	۱/۸۴%	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۱%	۰/۰۵%	۰/۰۴%	خطای شاپرکی	
۰/۰۱%	۰/۰۴%	۰/۰۳%	کسب و کار	

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۳۹۶	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۳۹۶	تغییر سهم
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۸۱٪	۹/۶۳٪	-۰/۱۸٪
موفق	۹۰/۱۹٪	۹۰/۳۷٪	۰/۱۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	٪۱۰۰	٪۱۰۰	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم خطای "کاربری" و "پذیرندگی" از کل تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

۳.۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

تراکنش‌های موفق	شهریور ۱۳۹۵		مرداد ۱۳۹۶		شهریور ۱۳۹۶	
	تعداد تراکنش‌ها	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده
تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	۱,۱۹۱,۲۴۹,۷۷۳	۹۸/۷۹٪	۱,۵۸۱,۰۰۹,۷۲۶	۹۷/۹۳٪	۱,۶۰۶,۳۸۹,۴۷۵	۹۸/۵۱٪
تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}	۱,۲۰۴,۹۹۶,۸۳۴	۹۹/۹۳٪	۱,۶۱۳,۷۶۲,۹۳۳	۹۹/۹۶٪	۱,۶۲۹,۹۰۳,۵۹۵	۹۹/۹۵٪
تعداد کل تراکنش	۱,۲۰۵,۷۹۸,۹۸۹	-	۱,۶۱۴,۳۵۸,۷۰۰	-	۱,۶۳۰,۷۴۹,۱۱۵	-

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۵ درصدی خدمات شرکت شاپرک در شهریور ماه سال ۱۳۹۶ می‌باشد که نسبت به شهریور ماه سال ۱۳۹۵ افزایش ۰/۰۲ درصدی و نسبت به مرداد ماه سال جاری کاهش ۰/۰۱ درصدی داشته است.

۳،۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک – مرداد و شهریور ۱۳۹۶

تراکنش‌های ناتمام	مرداد ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۶	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۳۹۹،۲۰۴	۳۹۳،۳۲۶	-۱/۴۷٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱،۴۵۵،۹۸۵،۵۹۵	۱،۴۷۳،۶۳۱،۷۱۵	۱/۲۱٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۷٪	۰/۰۲۷٪	-۰/۰۰۰۷٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود با رشد ۱/۲۱ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام در همین دوره کاهش ۱/۲۱ درصدی داشته است؛ البته مشاهده می‌شود که نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته تغییر -۰/۰۰۰۷ درصدی را تجربه نموده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهد که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

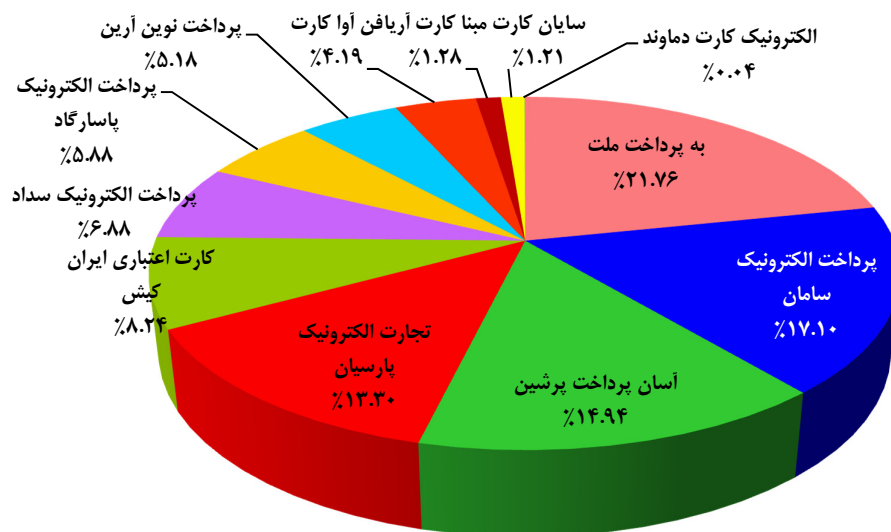
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

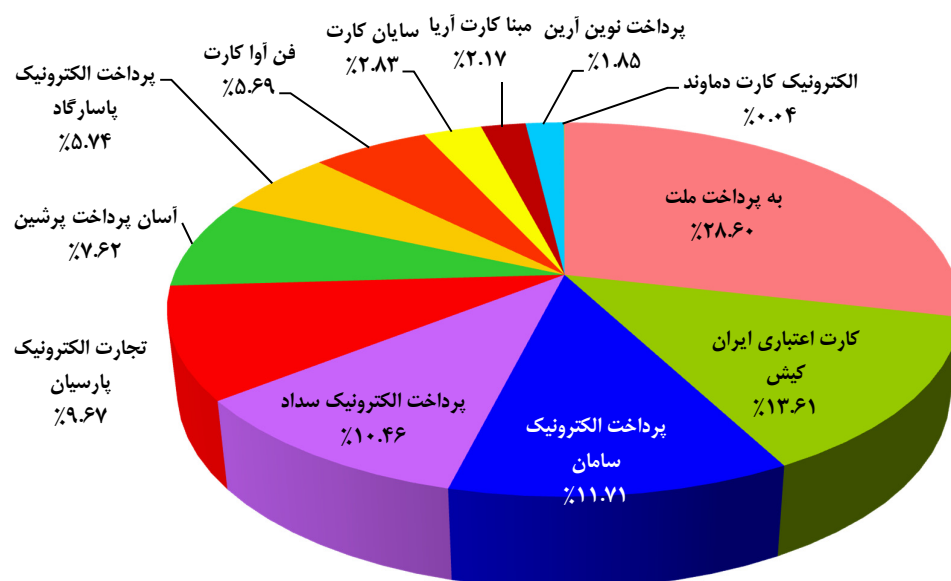
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۶

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش ها - شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۷۶ درصدی از تعداد تراکنش ها و سهم ۲۸/۶۰ درصدی از مبلغ آن ها و در استمرار رفتار گذشته ی خود، همچنان بیشترین سهم از بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو سهم قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل های مشابه در گزارش مرداد ماه، حکایت از آن دارد که نوسان قابل ملاحظه ای نه تنها در سهم تعدادی شرکت ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن ها نیز صورت پذیرفته است و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم بازار برخی از شرکت ها، در رتبه بندی آن ها نسبت به ماه گذشته تغییری مشاهده نمی شود. همچنین اختلاف سهم مبلغی ۱۵ درصدی بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش های پرداخت کارت به روشنی نمایان می سازد. بیشترین اختلاف مثبت در این ماه نسبت به ماه گذشته از منظر تعدادی در شرکت "آسان پرداخت پرشین" و از منظر مبلغی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رقم خورده است. تنها ریزش حجم تراکنش ها در دو شرکت "پرداخت الکترونیک

پارسیان" و "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده و عملکرد مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین اختلاف منفی را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۶ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، رفتارهای مختلفی از سوی شرکت‌ها مشاهده می‌شود. این تغییرات افزایشی و یا کاهشی شرکت‌ها چندان قابل توجه نبوده و رشدی کمتر از یک درصد را در کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها نسبت به ماه گذشته رقم زده است. بیشترین اختلاف مثبت در حجم تراکنش‌های مذکور در شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با فاصله‌ی بسیار ناچیزی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. عملکرد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در این ماه بیشترین کاهش را نشان می‌دهد؛ این کاهش نسبت به رشد مثبت ماه گذشته‌ی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۱۶ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

تراکنش‌های اینترنتی شبکه‌ی پرداخت در شهریور ماه رشدی نزدیک به ۷ درصد داشته‌اند. عملکرد شرکت‌ها در این خصوص، تغییرات غیرعادی را نشان نمی‌دهند. بیشترین اختلاف مثبت در تراکنش‌های اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و با فاصله‌ی کمی شرکت "پرداخت نوین آرین" و بالاترین کاهش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌گردد. در شهریور ماه همانند سه ماه گذشته شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب ۲۸/۵۲ درصد از بازار تراکنش‌های مزبور، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

تراکنش‌های موبایلی در این ماه رشدی بالغ بر ۳ درصد را نشان می‌دهند. عمده‌ی شرکت‌ها بر تعداد تراکنش‌های موبایلی خود افزوده‌اند. عمده‌ترین کاهش در تراکنش‌های موبایلی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده شده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پوشش ۳۵/۴۹ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های مزبور، دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود. در شهریور ماه همچنان شرکت "پرداخت نوین آراین" روند رو به رشد خود را طی نموده و بیشترین افزایش تعداد را در تراکنش‌های موبایلی ثبت کرده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

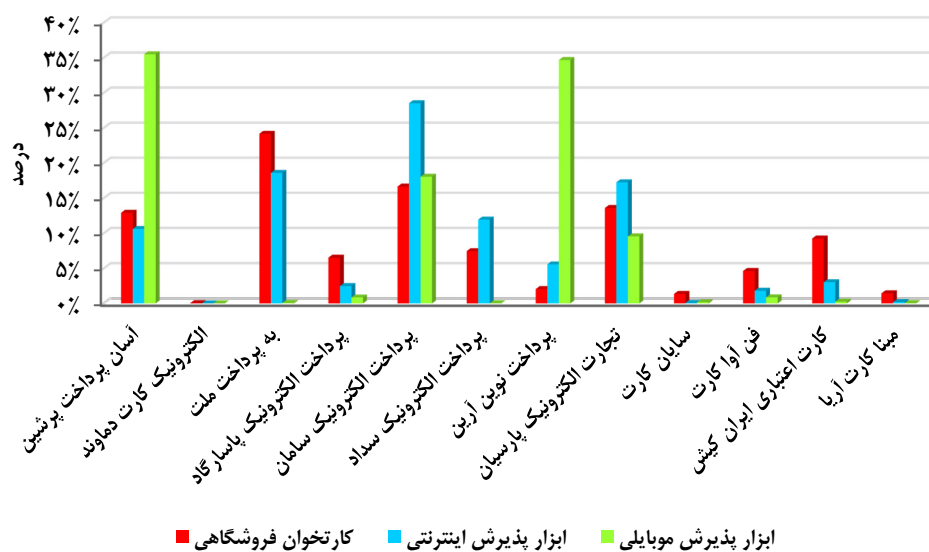
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۵۰٪	۱۲/۹۰٪	۰/۴۰٪	۸/۲۸٪	۱۰/۵۹٪	۲/۳۲٪	۳۵/۹۹٪	۳۵/۴۹٪	-۰/۵۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۳۷٪	۲۴/۱۶٪	-۰/۲۱٪	۱۹/۴۸٪	۱۸/۵۸٪	-۰/۹۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۵۸٪	۶/۵۲٪	-۰/۰۶٪	۲/۷۰٪	۲/۴۸٪	-۰/۲۳٪	۰/۶۸٪	۰/۸۵٪	۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۲۹٪	۱۶/۶۴٪	۰/۳۵٪	۲۸/۹۷٪	۲۸/۵۲٪	-۰/۴۶٪	۱۸/۴۹٪	۱۸/۰۴٪	-۰/۴۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۴٪	۷/۴۵٪	۰/۱۰٪	۹/۶۷٪	۱۱/۹۲٪	۲/۲۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۵٪	۲/۰۵٪	-۰/۱۰٪	۲/۹۵٪	۵/۵۶٪	۲/۶۱٪	۳۲/۳۲٪	۳۴/۶۶٪	۲/۳۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۷٪	۱۳/۵۸٪	-۰/۶۹٪	۲۳/۰۲٪	۱۷/۲۵٪	-۵/۷۷٪	۱۰/۸۵٪	۹/۵۴٪	-۱/۳۱٪
سایان کارت	۱/۳۲٪	۱/۳۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۶٪
فن آوا کارت	۴/۴۵٪	۴/۶۲٪	۰/۱۷٪	۲/۰۲٪	۱/۸۲٪	-۰/۲۰٪	۱/۰۶٪	۰/۸۷٪	-۰/۱۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۵٪	۹/۲۵٪	۰/۰۰٪	۲/۴۳٪	۳/۰۲٪	۰/۵۹٪	۰/۲۶٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۱٪
مینا کارت آریا	۱/۴۳٪	۱/۴۴٪	۰/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۱۹٪	-۰/۲۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪

*بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در ماه شهریور ۹۶ نسبت به مرداد ماه در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" گزارش شده است. سهم تراکنش‌های مذکور در این شرکت با رقم ناچیز ۰/۶۹ درصد کاهش روبه‌رو گردیده است. به طور کلی

در سهم بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تغییرات چندانی مشاهده نمی‌شود. سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی این شرکت نیز در روندی همسو، با اختلاف منفی قابل ملاحظه‌ای معادل با ۵/۷۷ درصد، بیشترین تفاضل سهم را نشان می‌دهد. سهم تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آراین" نیز با ۲/۳۴ درصد افزایش همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه مرداد و شهریور ۹۶ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه نیز تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هریک از ابزارها نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. در ارزش ریالی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌ها تغییر قابل ملاحظه‌ای نسبت به ماه گذشته مشاهده نمی‌گردد. شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۷/۱۲ درصدی از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. در ماه جاری بیشترین رشد مثبت مبلغی در تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌سیان" اتفاق افتاده است.

در شهریور ماه همچنان بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش اینترنتی با ۴۸/۴۸ درصد در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" می‌باشد. به غیر از سه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، "فن‌آوا کارت" و "کارت اعتباری ایران کیش"، سایر شرکت‌ها بر میزان ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی خود افزوده‌اند؛ به‌طوری‌که در کل مبالغ تراکنش‌های اینترنتی این ماه رشد ۱۵ درصدی مشاهده می‌شود. بیشترین اختلاف مثبت نسبت به ماه گذشته در ارزش ریالی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی را شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" نشان می‌دهد. در شهریور ماه بیشتر شرکت‌ها با ریزش ارزش ریالی در تراکنش‌های موبایلی خود روبه‌رو شده‌اند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با ۴۰/۲۳ درصد بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را در اختیار دارد. بیشترین افزایش مبلغی تراکنش‌های موبایلی در شرکت "پرداخت نوین آراین" و بالاترین کاهش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" گزارش می‌شود.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -مرداد و شهریور ۱۳۹۶

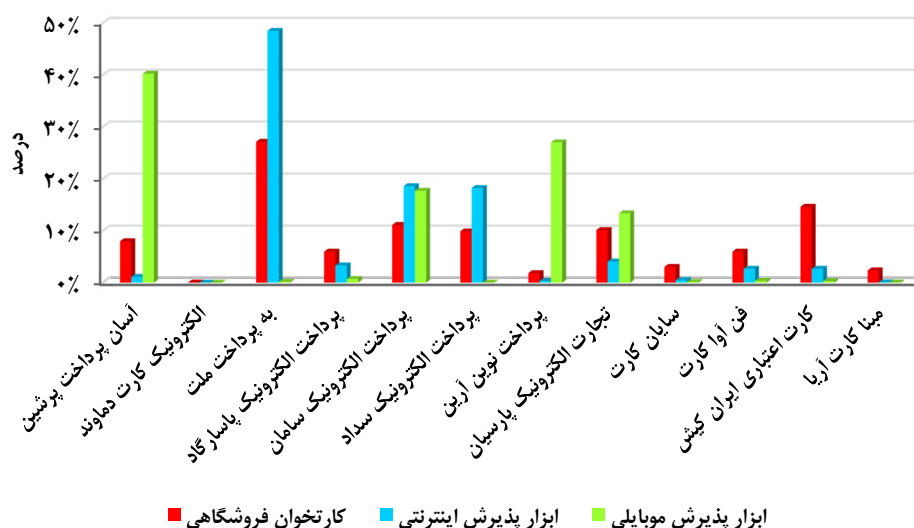
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۸۰٪	۷/۹۷٪	-۰/۱۷٪	۱/۰۷٪	۱/۱۲٪	-۰/۰۵٪	۳۹/۴۴٪	۴۰/۲۳٪	-۰/۸۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۷/۹۰٪	۲۷/۱۲٪	-۰/۷۸٪	۵۲/۰۴٪	۴۸/۴۸٪	-۳/۵۶٪	۰/۱۵٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۴٪	۵/۹۷٪	-۰/۰۴٪	۳/۴۹٪	۳/۳۱٪	-۰/۱۷٪	۰/۵۷٪	۰/۷۱٪	-۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۰۵٪	۱۱/۱۰٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۲۰٪	۱۸/۵۷٪	-۲/۳۷٪	۱۸/۴۹٪	۱۷/۶۸٪	-۰/۸۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۰۴٪	۹/۸۷٪	-۰/۱۷٪	۱۳/۲۹٪	۱۸/۲۰٪	-۴/۹۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۹۴٪	۱/۸۳٪	-۰/۱۱٪	۰/۲۹٪	۰/۳۲٪	-۰/۰۳٪	۲۵/۵۳٪	۲۷/۰۱٪	-۱/۴۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۵۷٪	۱۰/۱۲٪	-۰/۵۵٪	۶/۸۱٪	۴/۰۷٪	-۲/۷۴٪	۱۴/۸۸٪	۱۳/۳۵٪	-۱/۵۳٪
سایان کارت	۲/۹۲٪	۳/۰۴٪	-۰/۱۱٪	۰/۳۲٪	۰/۴۹٪	-۰/۱۷٪	۰/۱۸٪	۰/۱۳٪	-۰/۰۵٪
فن آوا کارت	۵/۶۱٪	۵/۹۸٪	-۰/۳۶٪	۴/۲۹٪	۲/۶۹٪	-۱/۶۰٪	۰/۴۲٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۷۵٪	۱۴/۶۰٪	-۰/۱۵٪	۲/۱۲٪	۲/۶۷٪	-۰/۵۵٪	۰/۲۹٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
مبنا کارت آریا	۲/۴۳٪	۲/۳۶٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪

**بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ماه شهریور ۹۶ در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با رقمی برابر با ۰/۷۸ درصد کاهش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. در سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی، بالاترین اختلاف نسبت به ماه گذشته با ۴/۹۱ درصد افزایش، به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" اختصاص یافته است. این شاخص در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی با نمایش منفی ۱/۵۲ درصد، در اختیار "تجارت الکترونیک پارس‌پول" گزارش شده است.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در شهریور ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در هریک از سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۶ در جدول ۴-۱ جدول ۳-۴ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، به غیر از دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "الکترونیک کارت دماوند" در سایر شرکت‌ها رشد مشاهده می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و با فاصله‌ی اندکی شرکت "آسان پرداخت پرشین" بیشترین تعداد را بر میزان تراکنش‌های خرید خود افزوده‌اند؛ با این وجود در این ماه نیز همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۵۳ درصدی از بازار تراکنش‌های مزبور، بالاترین سهم را در اختیار دارد.

در ماه جاری تنها دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رشد مثبت داشته‌اند. شرکت "پرداخت نوین آراین" همانند ماه گذشته بیشترین اختلاف مثبت را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نسبت به ماه گذشته نشان داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بالاترین ریزش را در این نوع تراکنش‌ها تجربه نموده است. در شهریور ماه همانند ماه گذشته شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۸/۶۹ درصد از بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

عملکرد شرکت‌ها در سرویس مانده‌گیری با افزایش و یا کاهش اندکی روبه رو بوده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" عمده‌ترین افزایش را در تراکنش‌های مانده‌گیری داشته است؛ با این وجود بالاترین سهم تراکنش‌های مذکور همانند ماه گذشته با ۲۰/۹۱ درصد در اختیار شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش می‌شود.

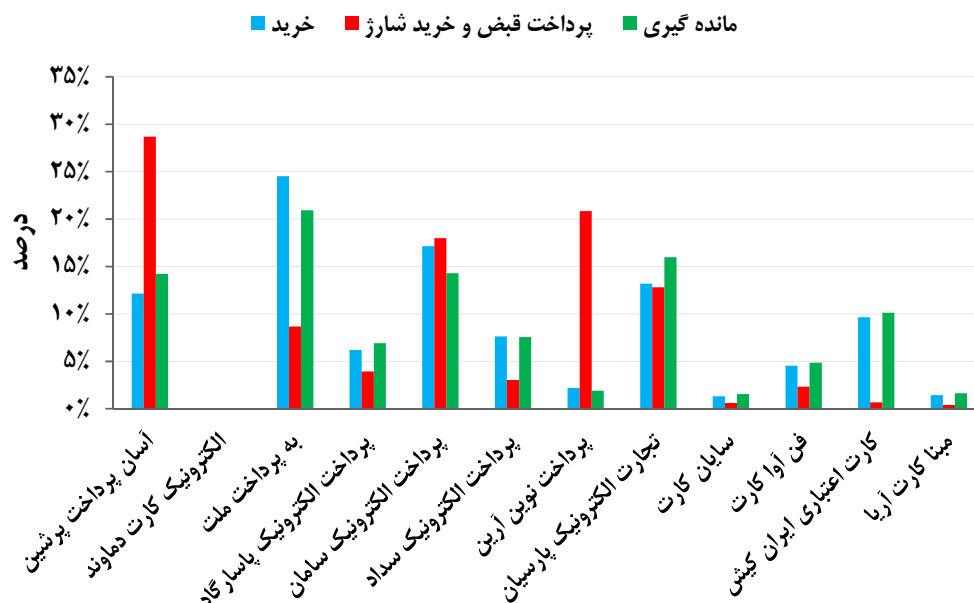
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده گیری		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۷۱٪	۱۲/۱۵٪	-۰/۴۴٪	۲۸/۲۶٪	۲۸/۶۹٪	-۰/۴۳٪	۱۳/۹۰٪	۱۴/۲۳٪	-۰/۳۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۴/۷۳٪	۲۴/۵۳٪	-۰/۲۰٪	۹/۳۳٪	۸/۶۸٪	-۰/۶۵٪	۲۱/۳۱٪	۲۰/۹۱٪	-۰/۳۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۶٪	۶/۲۰٪	-۰/۰۶٪	۳/۹۴٪	۳/۹۳٪	-۰/۰۱٪	۷/۰۵٪	۶/۹۲٪	-۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۷۵٪	۱۷/۱۳٪	-۰/۳۸٪	۱۸/۱۶٪	۱۷/۹۸٪	-۰/۱۷٪	۱۴/۲۷٪	۱۴/۳۰٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۲٪	۷/۶۲٪	-۰/۲۰٪	۳/۱۸٪	۳/۰۴٪	-۰/۱۴٪	۷/۵۳٪	۷/۵۶٪	-۰/۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۰٪	۲/۲۰٪	-۰/۰۱٪	۱۹/۰۵٪	۲۰/۸۴٪	-۱/۷۹٪	۱/۹۸٪	۱/۸۹٪	-۰/۰۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۵٪	۱۳/۲۰٪	-۰/۹۵٪	۱۳/۷۸٪	۱۲/۸۱٪	-۰/۹۷٪	۱۵/۷۹٪	۱۵/۹۷٪	-۰/۱۸٪
سایان کارت	۱/۲۷٪	۱/۳۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۶۵٪	۰/۶۰٪	-۰/۰۴٪	۱/۵۱٪	۱/۵۵٪	-۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۴/۳۷٪	۴/۵۳٪	-۰/۱۶٪	۲/۴۳٪	۲/۳۲٪	-۰/۱۱٪	۴/۷۳٪	۴/۸۷٪	-۰/۱۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۵٪	۹/۶۵٪	-۰/۰۰٪	۰/۷۹٪	۰/۶۸٪	-۰/۱۱٪	۱۰/۲۵٪	۱۰/۱۲٪	-۰/۱۳٪
مبنا کارت آریا	۱/۴۳٪	۱/۴۳٪	-۰/۰۰٪	۰/۴۲٪	۰/۴۱٪	-۰/۰۱٪	۱/۶۲٪	۱/۶۲٪	-۰/۰۱٪

*بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه شهریور ۹۶ نسبت به مرداد ماه در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" گزارش گردیده است، به‌طوری‌که از سهم تراکنش‌های فوق رقم ۰/۹۵ درصد کاسته شده است. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت نوین آراین" اختلاف مثبت با رقمی معادل ۱/۷۹ درصد را نشان می‌دهد. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز با کاهش ۰/۳۹ درصدی، بالاترین رقم تفاضل سهم بازار را در تراکنش‌های مانده‌گیری نمایش می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه مرداد و شهریور ۹۶ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مرداد ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هریک از سرویس‌ها نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" باوجود ثبت بیشترین کاهش ریالی در تراکنش‌های خرید، ولیکن همچنان با پوشش ۲۹/۳۳ درصدی بازار آن‌ها، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های خرید محسوب می‌گردد. لازم به توضیح است بالاترین رشد مثبت در ارزش ریالی تراکنش‌های خرید در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" گزارش می‌شود.

در شهریور ماه همچنان بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با سهمی معادل ۳۰/۸۶ درصد در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" می‌باشد. بیشترین افزایش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ در این شرکت مشاهده می‌شود.

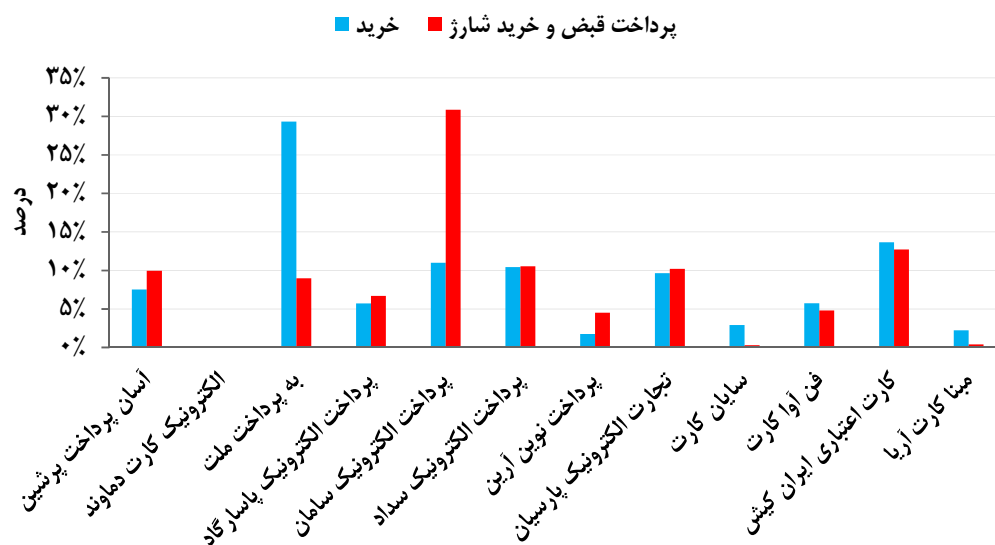
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
۷/۴۳٪	۷/۵۳٪	۰/۱۰٪	۱۰/۰۴٪	۹/۹۶٪	-۰/۰۹٪			
۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪			
۳۰/۰۶٪	۲۹/۳۳٪	-۰/۷۳٪	۱۰/۵۹٪	۸/۹۸٪	-۱/۶۱٪			
۵/۶۸٪	۵/۷۱٪	۰/۰۳٪	۷/۳۹٪	۶/۶۹٪	-۰/۶۹٪			
۱۰/۹۴٪	۱۱/۰۰٪	۰/۰۷٪	۲۵/۱۰٪	۳۰/۸۶٪	۵/۷۶٪			
۱۰/۱۵٪	۱۰/۴۵٪	۰/۳۰٪	۱۱/۶۷٪	۱۰/۵۴٪	-۱/۱۳٪			
۱/۸۷٪	۱/۷۵٪	-۰/۱۱٪	۴/۵۳٪	۴/۵۳٪	۰/۰۰٪			
۹/۳۲٪	۹/۶۵٪	۰/۳۴٪	۱۲/۰۸٪	۱۰/۲۱٪	-۱/۸۸٪			
۲/۸۲٪	۲/۹۲٪	۰/۱۰٪	۰/۳۳٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۳٪			
۵/۵۴٪	۵/۷۳٪	۰/۱۸٪	۴/۲۰٪	۴/۸۲٪	۰/۶۳٪			
۱۳/۸۲٪	۱۳/۶۴٪	-۰/۱۸٪	۱۳/۶۶٪	۱۲/۷۱٪	-۰/۹۵٪			
۲/۳۲٪	۲/۲۴٪	-۰/۰۹٪	۰/۴۱٪	۰/۳۹٪	-۰/۰۲٪			

**بیشترین میزان/اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید شهریور ماه ۹۶ با ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۷۳ درصد کاهش در شرکت "به پرداخت ملت" اتفاق افتاده است. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، بالاترین اختلاف نسبت به ماه گذشته با ۵/۷۶ درصد افزایش به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اختصاص یافته است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در شهریور ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۶ را منعکس نموده است.

خوشبختانه در شهریور ماه نسبت به ماه مرداد بر دسترس پذیری سوییچ عمده شرکت‌ها افزوده شده است؛ تنها در شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت نوین آراین" و "الکترونیک کارت دماوند" تعداد خطاهای پذیرندگی رشد داشته است.

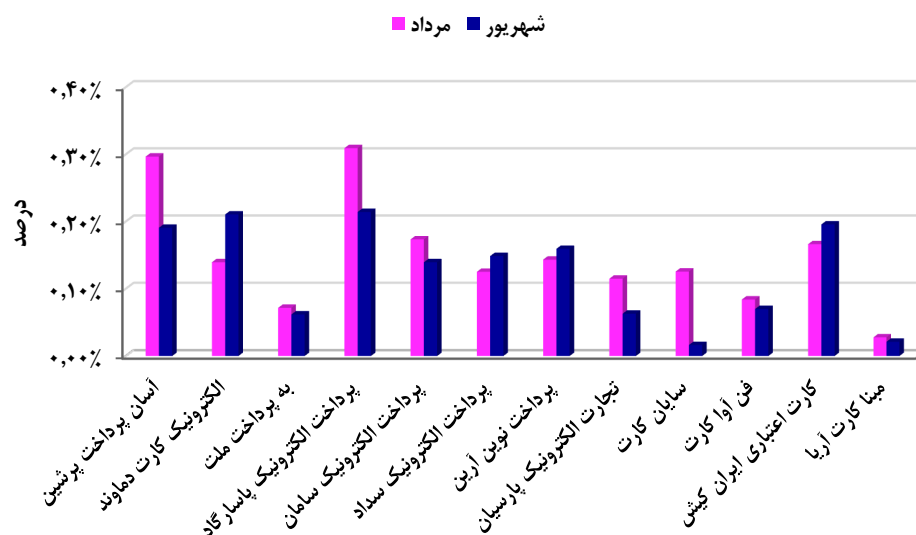
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - شهریور ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	مرداد	شهریور	
آسان پرداخت پرشین	۰/۲۹۷٪	۰/۱۹۱٪	-۰/۱۰۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۳۹٪	۰/۲۱۰٪	۰/۰۷۱٪
به پرداخت ملت	۰/۰۷۲٪	۰/۰۶۲٪	-۰/۰۱۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۳۰۹٪	۰/۲۱۴٪	-۰/۰۹۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۷۳٪	۰/۱۳۹٪	-۰/۰۳۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۱۲۵٪	۰/۱۴۹٪	۰/۰۲۳٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۴۳٪	۰/۱۵۹٪	۰/۰۱۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۱۱۵٪	۰/۰۶۳٪	-۰/۰۵۲٪
سایان کارت	۰/۱۲۵٪	۰/۰۱۶٪	-۰/۱۰۹٪
فن آوا کارت	۰/۰۸۴٪	۰/۰۷۰٪	-۰/۰۱۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۶۶٪	۰/۱۹۶٪	۰/۰۲۹٪
مینا کارت آریا	۰/۰۲۸٪	۰/۰۲۱٪	-۰/۰۰۷٪

*** هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت Bold نمایش داده شده است.

در ماه شهریور شرکت "سایان کارت" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۱۶ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت "میناکارت آریا" در جایگاه بعدی کمترین میزان شاخص قرار گرفته است. بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها نیز به ترتیب به شرکت‌های "پرداخت الکترونیک

پاسارگاد" و "الکترونیک کارت دماوند" اختصاص داشته است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "سایان کارت" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۳-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای شهریور سال ۹۶ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۲/۹۰۳۱	۱۶۶/۴۸۹۳	۱۰/۵۹۱۵	۱۱۲/۱۷۹۹	۳۵/۴۹۰۱	۱۲۵۹/۵۴۹۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۰/۰۴۴۴	۰/۰۰۲۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۴/۱۵۵۷	۵۸۳/۴۹۷۱	۱۸/۵۸۳۵	۳۴۵/۳۴۵۱	۰/۰۶۷۵	۰/۰۰۴۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۶/۵۱۸۱	۴۲/۴۸۶۰	۲/۴۷۵۰	۶/۱۲۵۷	۰/۸۵۳۷	۰/۷۲۸۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۶/۶۳۹۲	۲۷۶/۸۶۴۱	۲۸/۵۱۵۷	۸۱۳/۱۴۵۱	۱۸/۰۴۰۸	۳۲۵/۴۷۲۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۷/۴۴۵۸	۵۵/۴۴۰۳	۱۱/۹۲۲۷	۱۴۲/۱۵۱۶	۰/۰۱۹۷	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲/۰۴۸۳	۴/۱۹۵۴	۵/۵۵۸۷	۳۰/۸۹۸۹	۳۴/۶۶۰۳	۱۲۰۱/۳۳۳۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۳/۵۷۸۰	۱۸۴/۳۶۱۲	۱۷/۲۴۷۲	۲۹۷/۴۶۵۲	۹/۵۳۹۶	۹۱/۰۰۳۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱/۳۵۵۱	۱/۸۳۶۲	۰/۰۷۷۴	۰/۰۰۶۰	۰/۱۵۷۸	۰/۰۲۴۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۴/۶۲۱۳	۲۱/۳۵۶۵	۱/۸۱۵۲	۳/۲۹۵۰	۰/۸۷۲۲	۰/۷۶۰۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۹/۲۴۶۶	۸۵/۴۹۹۲	۳/۰۲۱۸	۹/۱۳۱۲	۰/۲۵۰۳	۰/۰۶۲۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱/۴۴۴۴	۲/۰۸۶۳	۰/۱۹۱۴	۰/۰۳۶۶	۰/۰۴۸۰	۰/۰۰۲۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
-	۱۰۴۲۴/۱۱۳۸	-	۱۰۷۵۹/۷۸۰۲	-	۲۰۸۷۸/۹۴۲۸	-	-

در شهریور ماه ۱۳۹۶ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعدادی حدود ۱،۴۲۴ و ۱،۷۶۰ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزار و موبایلی رقمی حدود ۲،۸۷۹ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز

بالا در بازار این ابزار می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. دو شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آراین" به‌عنوان موثرترین شرکت‌ها در بازار تراکنش‌های موبایلی هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه شهریور ۹۶ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۶

کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	
۱,۴۳۰/۱۴	۱,۴۲۴/۱۱	-۶/۰۲	۱,۹۳۶/۹۸	۱,۷۵۹/۷۸	-۱۷۷/۲۰	۲,۸۰۱/۰۸	۲,۸۷۸/۹۴	۷۷/۸۶	شاخص H-H

در ماه شهریور شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با کاهش مواجه بوده و در روندی معکوس در ابزار پذیرش موبایلی رشد مشاهده شده است. در ماه جاری بازار تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی متأثر از رفتار کاهشی شرکت تجارت الکترونیک پارسیان-یکی از شرکت‌های مطرح در این بازار- قرار گرفته و از میزان تمرکز در بازار آن کاسته شده است؛ تا جایی که بر اساس شاخص هرفیندال-هیرشمن نوع تمرکز این بازار، تمرکز ملایم ارزیابی می‌گردد. کم شدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش-های اینترنتی و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. تغییرات در دو ابزار دیگر چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در میزان تمرکز بازار هریک از آن‌ها ایجاد نکرده است.

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۱۱ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای شهریور ۹۶ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس شهریور ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۲/۱۵۳۲	۱۴۷/۶۹۹۵	۲۸/۶۹۰۳	۸۲۳/۱۳۵۶	۱۴/۲۲۶۴	۲۰۲/۳۹۰۶	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۴۱۹	۰/۰۰۱۸	۰/۰۱۹۱	۰/۰۰۰۴	۰/۰۵۶۵	۰/۰۰۳۲	الکترونیک کارت دماوند
۲۴/۵۲۵۲	۶۰۱/۴۸۶۵	۸/۶۷۸۱	۷۵/۳۰۹۴	۲۰/۹۱۴۰	۴۳۷/۳۹۶۱	به پرداخت ملت
۶/۲۰۱۴	۳۸/۴۵۷۸	۳/۹۲۸۶	۱۵/۴۳۳۸	۶/۹۲۰۰	۴۷/۸۸۶۷	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۷/۱۳۳۱	۲۹۳/۵۴۱۷	۱۷/۹۸۴۱	۳۲۳/۴۲۹۳	۱۴/۲۹۶۶	۲۰۴/۳۹۱۵	پرداخت الکترونیک سامان
۷/۶۲۲۶	۵۸/۱۰۴۷	۳/۰۳۷۱	۹/۲۲۴۲	۷/۵۵۸۰	۵۷/۱۲۳۷	پرداخت الکترونیک سداد
۲/۱۹۶۳	۴/۸۲۳۷	۲۰/۸۳۶۲	۴۳۴/۱۴۷۹	۱/۸۹۳۳	۳/۵۸۴۴	پرداخت نوین آراین
۱۳/۲۰۳۹	۱۷۴/۳۴۳۵	۱۲/۸۱۱۴	۱۶۴/۱۳۲۹	۱۵/۹۷۳۹	۲۵۵/۱۶۵۰	تجارت الکترونیک پارسیان
۱/۳۰۶۷	۱/۷۰۷۴	۰/۶۰۳۹	۰/۳۶۴۶	۱/۵۵۰۵	۲/۴۰۴۱	سایان کارت
۴/۵۲۹۰	۲۰/۵۱۱۸	۲/۳۲۳۹	۵/۴۰۰۴	۴/۸۶۹۰	۲۳/۷۰۷۴	فن آوا کارت
۹/۶۵۳۳	۹۳/۱۸۶۱	۰/۶۸۰۲	۰/۴۶۲۷	۱۰/۱۱۷۶	۱۰۲/۳۶۵۰	کارت اعتباری ایران کیش
۱/۴۳۳۴	۲/۰۵۴۷	۰/۴۰۷۱	۰/۱۶۵۷	۱/۶۲۴۳	۲/۶۳۸۴	مینا کارت آریا
-	۱۰۴۳۵/۹۱۹۱	-	۱۰۸۵۱/۲۰۶۸	-	۱۰۳۳۹/۰۵۵۹	شاخص هرفیندال-هیرشمن

در شهریور شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱۰۴۳۶ و ۱۰۳۳۹ به دست آمده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۰۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱۸۵۱ حاصل شده است (بیشتر از ۱۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه شهریور ۹۶ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۹۶

HHI	خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
شاخص H-H	۱۰۴۴۴/۵۴	۱۰۴۳۵/۹۲	-۸/۶۲	۱۸۰۰/۷۷	۱۸۵۱/۲۱	۵۰/۴۳
				۱۰۳۴۲/۹۴	۱۰۳۳۹/۰۶	-۳/۸۸

در ماه شهریور شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس خرید و مانده‌گیری نسبت به ماه گذشته با کاهش مواجه بوده و در روندی معکوس در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ رشد مشاهده شده است. کاهش و یا افزایش در هر یک از انواع سرویس‌ها چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در میزان تمرکز بازار هریک از آن‌ها ایجاد نکرده است.

۴.۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از شماره‌ی پیشین گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در ماه شهریور و مرداد ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و ابزار پذیرش موبایلی طی هر دو ماه مرداد و شهریور، بالاترین سهم تعدادی را به خود اختصاص داده است. این شرکت با تعریف ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها جدید به صورت سیستمی و همچنین با بهره‌جویی از حذف ابزارهای مذکور در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" - که در ماه گذشته بالاترین سهم ابزارهای فوق را در اختیار داشته است - با سهمی برابر با ۱۵/۷۹ درصد به دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی بدل گشته است.

در حوزه‌ی ابزارهای موبایلی نیز شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان در امتداد عملکرد دو ماه گذشته‌ی خود، روندی رو به رشد را نشان می‌دهد. همانگونه که در گزارشات پیشین اشاره شده است، این افزایش متاثر از بازتعریف تعداد زیادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌ها آن شرکت به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است. بنابراین در شهریور ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با حفظ ابزارهای موبایلی ماه گذشته‌ی خود و افزایش آن‌ها، همچنان ۹۶/۹۶ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار خود گرفته است. در این ماه تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" ریزش قابل توجهی نشان داده است. در استمرار روند دو ماه گذشته، در شهریور ماه نیز شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌ها خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده است. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند. این رفتار شرکت "آسان پرداخت پرشین" سبب رشد در تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی آن گردیده است. هرچند این رشد نسبت به رشد مشاهده شده در ماه‌های گذشته

چندان قابل ملاحظه نیست ولیکن نسبت به سایر شرکت‌ها بالاترین تعداد ابزار اینترنتی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. لازم به توضیح است که اختلاف سهم شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار فعال سیستمی در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به سایر شرکت‌ها قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۴۹٪	۸/۷۵٪	۰/۲۶٪	۸۸/۰۹٪	۸۷/۷۰٪	-۰/۳۹٪	۰/۰۹٪	۰/۲۱٪	۰/۱۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۵/۲۳٪	۱۵/۷۹٪	۰/۵۶٪	۳/۳۲٪	۳/۳۲٪	۰/۰۰٪	۹۶/۸۵٪	۹۶/۹۶٪	۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۱۵٪	۱۰/۵۰٪	۰/۳۵٪	۰/۷۹٪	۰/۸۷٪	۰/۰۸٪	۰/۲۲٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۴۳٪	۱۱/۸۱٪	۰/۳۸٪	۲/۸۹٪	۳/۰۴٪	۰/۱۶٪	۰/۹۱٪	۰/۸۵٪	-۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۵۸٪	۹/۸۰٪	۰/۲۲٪	۱/۳۷٪	۱/۵۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۶۳٪	۲/۶۵٪	۰/۰۲٪	۰/۲۱٪	۰/۲۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۲۵٪	۱۴/۶۶٪	-۲/۶۰٪	۱/۶۵٪	۱/۶۴٪	-۰/۰۱٪	۱/۶۰٪	۱/۴۶٪	-۰/۱۴٪
سایان کارت	۱/۹۳٪	۱/۹۷٪	۰/۰۴٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۶/۲۹٪	۶/۵۳٪	۰/۲۳٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۲۰٪	۱۴/۶۰٪	۰/۳۹٪	۱/۱۶٪	۱/۱۸٪	۰/۰۲٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۶۸٪	۲/۸۳٪	۰/۱۵٪	۰/۲۴٪	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪

**بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوان‌های فروشگاه‌های، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش - دار در ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" در هر سه ابزار کارخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی طی هر دو ماه مورد مطالعه، بالاترین سهم تعدادی را به خود اختصاص داده است.

سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب در شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "به پرداخت ملت" به تبعیت از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی آن‌ها با رشد مواجه شده است. دلیل این امر ایجاد تراکنش بر روی ابزارهای فعال مذکور بیان می‌گردد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۷۴٪	۹/۸۴٪	-۰/۱۰٪	۷/۲۶٪	۱۲/۰۳٪	۴/۷۷٪	۶/۳۲٪	۵/۶۷٪	-۰/۶۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۵/۱۴٪	۱۵/۱۹٪	-۰/۰۵٪	۳۰/۴۸٪	۲۸/۴۲٪	۲/۰۶٪	۵۰/۵۳٪	۵۷/۵۳٪	۷/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۴۵٪	۹/۴۴٪	-۰/۰۱٪	۵/۶۶٪	۵/۳۱٪	-۰/۳۵٪	۰/۴۸٪	۰/۳۷٪	-۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۳۹٪	۱۲/۵۳٪	-۰/۱۴٪	۲۶/۱۳٪	۲۴/۶۰٪	-۱/۵۳٪	۶/۱۲٪	۵/۲۱٪	-۰/۹۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۵٪	۱۰/۴۴٪	-۰/۱۱٪	۹/۳۵٪	۱۰/۳۴٪	-۰/۹۹٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۲/۶۲٪	۲/۵۷٪	-۰/۰۵٪	۲/۵۴٪	۲/۲۸٪	-۰/۲۶٪	۱/۹۸٪	۱/۷۴٪	-۰/۲۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۷۱٪	۱۴/۹۲٪	-۰/۲۲٪	۸/۴۵٪	۷/۳۸٪	-۱/۰۷٪	۲۹/۶۰٪	۲۴/۹۴٪	-۴/۶۷٪
سایان کارت	۲/۱۹٪	۲/۱۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۳٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۴٪	۰/۴۸٪	۰/۳۷٪	-۰/۱۱٪
فن آوا کارت	۵/۸۵٪	۶/۰۱٪	-۰/۱۶٪	۰/۵۳٪	۰/۵۶٪	-۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۸۱٪	۱۴/۴۲٪	-۰/۳۹٪	۷/۳۷٪	۷/۰۳٪	-۰/۳۴٪	۳/۶۲٪	۳/۴۷٪	-۰/۱۴٪
مینا کارت آریا	۲/۴۲٪	۲/۳۳٪	-۰/۰۹٪	۱/۸۹٪	۱/۷۸٪	-۰/۱۱٪	۰/۷۲٪	۰/۵۸٪	-۰/۱۴٪

**بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌گردد، تغییر قابل توجه‌ای در سهم ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار در کارخوان‌های فروشگاهی صورت نگرفته است. در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب ۴/۷۷ بر سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" و ۷ درصد بر سهم بازار شرکت "به پرداخت ملت" افزوده شده است؛ که این امر همانگونه که پیشتر بیان گردید نتیجه‌ی رفتار توسعه‌ای ابزارهای اینترنتی و موبایلی به دلیل بکارگیری از فناوری جدید ارزیابی می‌شود.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

^{۲۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در شهریور ۹۶، نزدیک به ۸۸ درصد بوده که رقمی حدود ۹۲ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

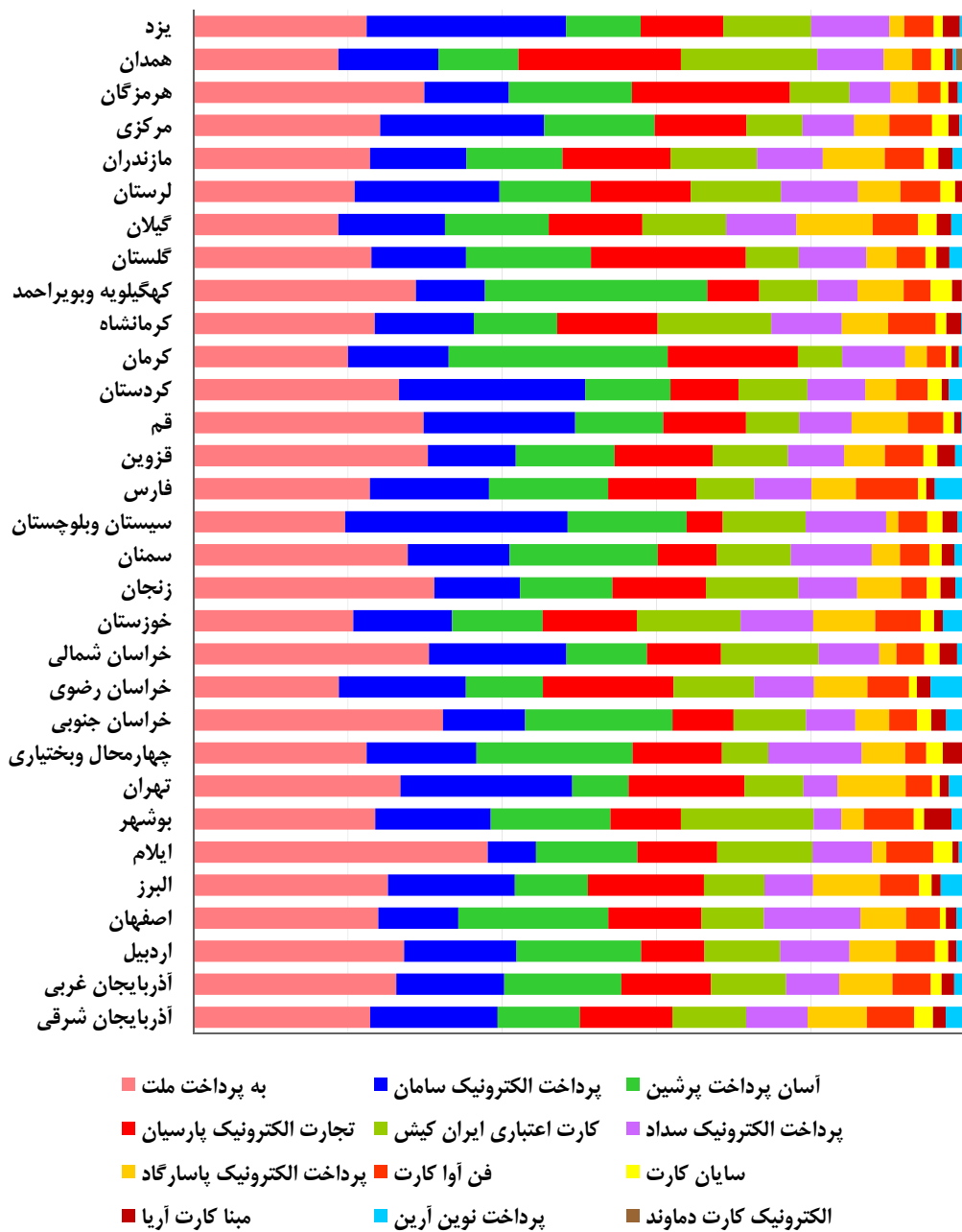
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور در شهریور ماه ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان - شهریور ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارس‌پول	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۶۷٪	۰/۰۰٪	۲۲/۸۸٪	۷/۶۸٪	۱۶/۵۱٪	۷/۹۶٪	۲/۵۴٪	۱۱/۹۷٪	۲/۴۴٪	۶/۱۳٪	۹/۵۸٪	۱/۶۴٪
آذربایجان غربی	۱۵/۱۷٪	۰/۰۰٪	۲۶/۲۵٪	۶/۸۹٪	۱۴/۰۰٪	۶/۸۹٪	۱/۴۴٪	۱۱/۶۲٪	۱/۴۱٪	۴/۹۶٪	۹/۷۵٪	۱/۶۲٪
اردبیل	۱۶/۱۷٪	۰/۰۰٪	۲۷/۲۶٪	۶/۰۴٪	۱۴/۵۷٪	۸/۹۸٪	۱/۱۳٪	۸/۲۰٪	۱/۶۹٪	۵/۰۶٪	۹/۸۰٪	۱/۱۰٪
اصفهان	۱۹/۴۲٪	۰/۰۰٪	۲۳/۹۲٪	۵/۹۰٪	۱۰/۳۸٪	۱۲/۵۲٪	۱/۱۶٪	۱۲/۰۷٪	۰/۷۸٪	۴/۳۹٪	۸/۱۱٪	۱/۳۵٪
البرز	۹/۴۷٪	۰/۰۳٪	۲۵/۱۹٪	۸/۶۶٪	۱۶/۴۴٪	۶/۳۱٪	۳/۱۶٪	۱۵/۰۲٪	۱/۶۲٪	۵/۰۹٪	۷/۸۵٪	۱/۱۶٪
ایلام	۱۳/۱۴٪	۰/۰۰٪	۳۸/۱۲٪	۱/۸۳٪	۶/۲۶٪	۷/۷۲٪	۰/۸۴٪	۱۰/۳۳٪	۲/۴۹٪	۶/۰۹٪	۱۲/۳۶٪	۰/۸۲٪
بوشهر	۱۵/۵۲٪	۰/۰۰٪	۲۳/۵۴٪	۲/۹۱٪	۱۴/۹۵٪	۳/۶۱٪	۱/۷۶٪	۹/۱۵٪	۱/۳۴٪	۶/۴۷٪	۱۷/۱۹٪	۳/۵۷٪
تهران	۷/۳۰٪	۰/۰۶٪	۲۶/۷۹٪	۸/۸۴٪	۲۲/۲۵٪	۴/۴۱٪	۲/۰۴٪	۱۵/۰۴٪	۱/۰۰٪	۳/۴۲٪	۷/۶۳٪	۱/۲۱٪
چهارمحال- و بختیاری	۲۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۲۲/۴۲٪	۵/۶۳٪	۱۴/۲۳٪	۱۲/۱۲٪	۰/۲۲٪	۱۱/۵۹٪	۲/۱۴٪	۲/۷۱٪	۶/۰۱٪	۲/۷۰٪
خراسان جنوبی	۱۹/۰۸٪	۰/۰۰٪	۳۲/۳۱٪	۴/۴۰٪	۱۰/۶۵٪	۶/۳۷٪	۲/۴۶٪	۷/۹۵٪	۱/۸۴٪	۳/۶۲٪	۹/۳۸٪	۱/۹۴٪
خراسان رضوی	۹/۹۹٪	۰/۰۸٪	۱۸/۸۲٪	۶/۹۲٪	۱۶/۴۵٪	۷/۷۴٪	۴/۴۳٪	۱۶/۹۳٪	۱/۰۳٪	۵/۴۰٪	۱۰/۴۷٪	۱/۷۶٪
خراسان شمالی	۱۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۳۰/۵۱٪	۲/۲۴٪	۱۷/۷۹٪	۷/۸۶٪	۱/۰۶٪	۹/۵۹٪	۱/۹۸٪	۳/۶۱٪	۱۲/۶۵٪	۲/۲۶٪
خوزستان	۱۱/۷۵٪	۰/۰۰٪	۲۰/۷۰٪	۸/۰۶٪	۱۲/۷۷٪	۹/۴۲٪	۲/۹۱٪	۱۲/۲۱٪	۱/۷۵٪	۵/۸۶٪	۱۳/۴۵٪	۱/۱۳٪
زنجان	۱۲/۰۰٪	۰/۰۰٪	۳۱/۲۰٪	۵/۷۱٪	۱۱/۰۹٪	۷/۶۰٪	۱/۲۹٪	۱۲/۱۰٪	۱/۷۶٪	۳/۳۴٪	۱۱/۹۹٪	۱/۹۱٪
سمنان	۱۹/۲۱٪	۰/۰۰٪	۲۷/۷۵٪	۳/۶۷٪	۱۳/۱۸٪	۱۰/۴۸٪	۱/۴۲٪	۷/۶۱٪	۱/۵۹٪	۳/۸۲٪	۹/۶۵٪	۱/۶۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
سیستان و بلوچستان	۱۵/۴۳٪	۰/۰۰٪	۱۹/۶۳٪	۱/۵۶٪	۲۸/۸۳٪	۱۰/۴۳٪	۰/۹۹٪	۴/۶۷٪	۱/۹۶٪	۳/۷۸٪	۱۰/۷۷٪	۱/۹۵٪
فارس	۱۵/۴۴٪	۰/۰۰٪	۲۲/۸۳٪	۵/۷۷٪	۱۵/۴۵٪	۷/۳۸٪	۳/۹۴٪	۱۱/۴۳٪	۱/۰۷٪	۸/۰۴٪	۷/۵۴٪	۱/۱۲٪
قزوین	۱۲/۸۱٪	۰/۰۰٪	۳۰/۳۶٪	۵/۳۱٪	۱۱/۳۸٪	۷/۲۸٪	۱/۳۳٪	۱۲/۷۱٪	۱/۷۸٪	۴/۹۸٪	۹/۷۵٪	۲/۳۰٪
قم	۱۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۲۹/۸۰٪	۷/۲۹٪	۱۹/۶۵٪	۶/۸۰٪	۰/۵۴٪	۱۰/۷۳٪	۱/۳۸٪	۴/۶۱٪	۶/۸۹٪	۰/۹۰٪
کردستان	۱۱/۰۴٪	۰/۰۰٪	۲۶/۶۱٪	۴/۰۱٪	۲۴/۱۵٪	۷/۴۸٪	۲/۱۳٪	۸/۸۰٪	۱/۸۲٪	۴/۱۰٪	۸/۹۵٪	۰/۹۰٪
کرمان	۲۸/۳۸٪	۰/۰۰٪	۲۰/۰۱٪	۲/۸۲٪	۱۳/۰۴٪	۸/۱۶٪	۰/۸۱٪	۱۶/۸۹٪	۰/۷۵٪	۲/۴۴٪	۵/۷۵٪	۰/۹۷٪
کرمانشاه	۱۰/۸۱٪	۰/۰۰٪	۲۳/۴۶٪	۶/۰۰٪	۱۲/۸۴٪	۹/۱۵٪	۰/۵۴٪	۱۳/۰۱٪	۱/۳۷٪	۶/۱۷٪	۱۴/۷۴٪	۱/۹۲٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۸/۸۳٪	۰/۰۰٪	۲۸/۷۹٪	۵/۹۹٪	۸/۹۵٪	۵/۱۶٪	۰/۴۵٪	۶/۷۲٪	۲/۷۷٪	۳/۴۹٪	۷/۵۸٪	۱/۲۷٪
گلستان	۱۶/۱۸٪	۰/۰۰٪	۲۳/۰۴٪	۳/۹۲٪	۱۲/۲۶٪	۸/۷۶٪	۲/۰۴٪	۲۰/۰۸٪	۱/۴۳٪	۳/۷۳٪	۶/۸۷٪	۱/۶۹٪
گیلان	۱۳/۴۶٪	۰/۰۰٪	۱۸/۷۴٪	۹/۸۸٪	۱۳/۸۲٪	۹/۰۸٪	۱/۸۰٪	۱۲/۱۴٪	۲/۴۰٪	۵/۹۰٪	۱۰/۸۷٪	۱/۹۱٪
لرستان	۱۱/۸۳٪	۰/۰۰٪	۲۰/۸۷٪	۵/۴۹٪	۱۸/۷۶٪	۹/۹۸٪	۰/۳۷٪	۱۲/۹۵٪	۱/۸۸٪	۵/۱۹٪	۱۱/۷۱٪	۰/۹۶٪
مازندران	۱۲/۴۴٪	۰/۰۵٪	۲۲/۸۴٪	۸/۰۴٪	۱۲/۵۱٪	۸/۵۲٪	۱/۶۲٪	۱۴/۰۱٪	۱/۸۴٪	۵/۰۹٪	۱۱/۲۲٪	۱/۸۳٪
مرکزی	۱۴/۳۲٪	۰/۰۰٪	۲۴/۱۸٪	۴/۵۴٪	۲۱/۲۳٪	۶/۷۰٪	۰/۷۵٪	۱۱/۹۲٪	۲/۱۳٪	۵/۵۵٪	۷/۲۶٪	۱/۴۱٪
هرمزگان	۱۵/۹۶٪	۰/۰۰٪	۲۹/۹۰٪	۳/۵۴٪	۱۰/۹۴٪	۵/۳۵٪	۰/۹۶٪	۲۰/۴۸٪	۱/۰۱٪	۲/۹۳٪	۷/۷۱٪	۱/۲۳٪
همدان	۱۰/۳۶٪	۱/۱۹٪	۱۸/۷۷٪	۳/۶۹٪	۱۲/۹۵٪	۸/۶۰٪	۰/۴۱٪	۲۱/۰۷٪	۱/۷۶٪	۲/۴۴٪	۱۷/۶۸٪	۱/۰۷٪
یزد	۹/۶۶٪	۰/۰۰٪	۲۲/۴۲٪	۱/۹۵٪	۲۵/۸۵٪	۱۰/۱۴٪	۰/۷۱٪	۱۰/۷۱٪	۱/۱۷٪	۳/۸۲٪	۱۱/۳۸٪	۲/۲۰٪

سهام بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشنده به تفکیک استان‌های کشور برای شهریور ۱۳۹۶ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها - شهریور ۱۳۹۶

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود.

جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای شهریور ماه ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

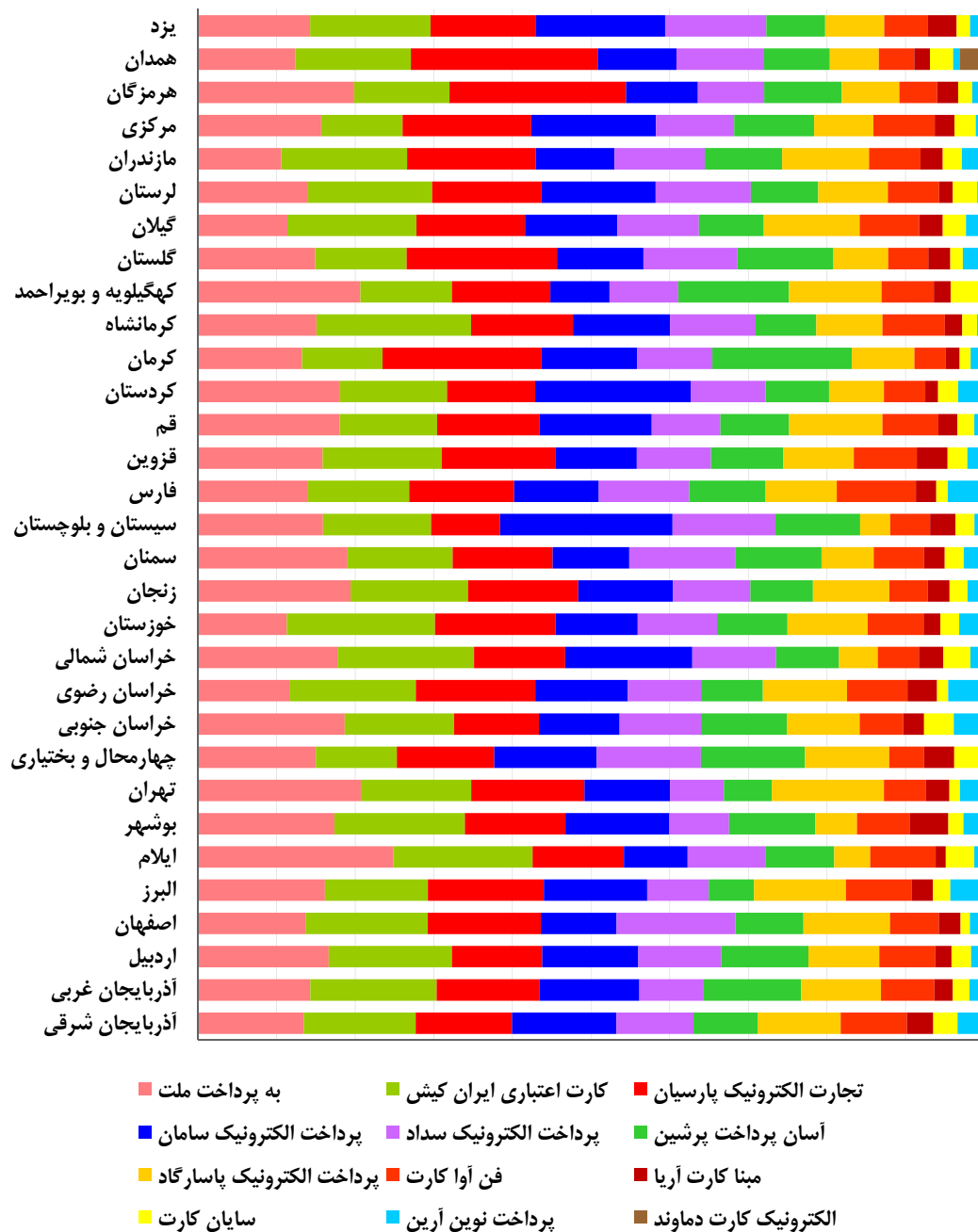
همانگونه که مشاهده می‌گردد، شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "کارت اعتباری ایران کیش" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. در این ماه نسبت سهم بازار ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شرکت‌های "به‌پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در استان‌های کشور نسبت به ماه گذشته دستخوش تغییر شده است. علت این امر عملکرد کاهشی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و در مقابل، رشد کارتهای فروشگاهی شرکت "به‌پرداخت ملت" در شهریور ماه گزارش می‌شود.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۱۶٪	۰/۰۰٪	۱۳/۴۶٪	۱۰/۵۸٪	۱۳/۲۶٪	۹/۸۰٪	۳/۴۰٪	۱۲/۲۷٪	۳/۰۹٪	۸/۴۱٪	۱۴/۲۳٪	۳/۳۵٪
آذربایجان غربی	۱۲/۳۵٪	۰/۰۰٪	۱۴/۲۹٪	۱۰/۱۸٪	۱۲/۷۱٪	۸/۲۰٪	۱/۸۸٪	۱۳/۰۷٪	۲/۱۴٪	۶/۷۹٪	۱۶/۰۷٪	۲/۳۳٪
اردبیل	۱۱/۱۱٪	۰/۰۰٪	۱۶/۶۳٪	۹/۰۱٪	۱۲/۲۲٪	۱۰/۵۳٪	۱/۶۶٪	۱۱/۴۹٪	۲/۴۹٪	۷/۱۳٪	۱۵/۶۷٪	۲/۰۶٪
اصفهان	۸/۶۵٪	۰/۰۶٪	۱۳/۶۷٪	۱۱/۰۰٪	۹/۶۲٪	۱۵/۱۱٪	۱/۷۶٪	۱۴/۴۰٪	۱/۱۷٪	۶/۲۳٪	۱۵/۵۶٪	۲/۷۷٪
البرز	۵/۷۶٪	۰/۳۴٪	۱۶/۱۴٪	۱۱/۶۹٪	۱۳/۱۴٪	۷/۸۴٪	۳/۹۸٪	۱۴/۷۵٪	۲/۲۰٪	۸/۳۷٪	۱۳/۱۰٪	۲/۶۸٪
ایلام	۸/۶۸٪	۰/۰۰٪	۲۴/۸۸٪	۴/۵۹٪	۸/۱۱٪	۹/۹۶٪	۱/۳۴٪	۱۱/۶۲٪	۳/۶۳٪	۸/۳۰٪	۱۷/۶۷٪	۱/۳۱٪
بوشهر	۱۰/۹۷٪	۰/۰۰٪	۱۷/۳۶٪	۵/۳۰٪	۱۳/۲۰٪	۷/۶۰٪	۲/۶۳٪	۱۲/۸۰٪	۱/۹۱٪	۶/۷۱٪	۱۶/۵۹٪	۴/۹۳٪
تهران	۶/۰۹٪	۰/۱۸٪	۲۰/۷۲٪	۱۴/۲۸٪	۱۰/۸۷٪	۶/۸۵٪	۲/۸۹٪	۱۴/۴۰٪	۱/۳۶٪	۵/۳۳٪	۱۴/۰۵٪	۲/۹۷٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
چهارمحال و بختیاری	۱۳/۲۴٪	-۰/۰۲٪	۱۵/۰۰٪	۱۰/۷۲٪	۱۳/۰۲٪	۱۳/۲۵٪	-۰/۶۰٪	۱۲/۳۹٪	۳/۱۹٪	۴/۴۳٪	۱۰/۳۰٪	۳/۸۴٪
خراسان جنوبی	۱۰/۹۱٪	-۰/۰۰٪	۱۸/۶۸٪	۹/۲۸٪	۱۰/۲۵٪	۱۰/۳۶٪	۳/۸۶٪	۱۰/۷۹٪	۳/۷۷٪	۵/۵۴٪	۱۳/۹۱٪	۲/۶۶٪
خراسان رضوی	۷/۸۷٪	-۰/۱۴٪	۱۱/۶۳٪	۱۰/۷۰٪	۱۱/۷۷٪	۹/۳۱٪	۴/۴۲٪	۱۵/۱۹٪	۱/۴۴٪	۷/۷۱٪	۱۶/۰۹٪	۳/۷۴٪
خراسان شمالی	۷/۹۹٪	-۰/۰۰٪	۱۷/۷۵٪	۴/۹۲٪	۱۶/۱۶٪	۱۰/۶۸٪	۱/۷۶٪	۱۱/۵۹٪	۳/۴۲٪	۵/۲۳٪	۱۷/۳۷٪	۳/۱۳٪
خوزستان	۸/۹۷٪	-۰/۰۰٪	۱۱/۳۲٪	۱۰/۲۱٪	۱۰/۴۵٪	۱۰/۰۸٪	۳/۱۸٪	۱۵/۳۳٪	۲/۴۰٪	۷/۰۹٪	۱۸/۸۳٪	۲/۱۴٪
زنجان	۷/۹۵٪	-۰/۰۰٪	۱۹/۴۱٪	۹/۷۴٪	۱۲/۰۴٪	۹/۸۵٪	۲/۱۲٪	۱۴/۰۲٪	۲/۲۸٪	۴/۸۶٪	۱۴/۹۳٪	۲/۷۹٪
سمنان	۱۰/۹۳٪	-۰/۰۰٪	۱۹/۰۴٪	۶/۶۳٪	۹/۷۵٪	۱۳/۵۲٪	۲/۶۱٪	۱۲/۷۱٪	۲/۴۰٪	۶/۴۱٪	۱۳/۳۷٪	۲/۶۳٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۷۶٪	-۰/۰۰٪	۱۵/۹۰٪	۳/۸۱٪	۲۱/۹۴٪	۱۳/۰۹٪	۱/۲۲٪	۸/۷۷٪	۲/۴۳٪	۵/۰۹٪	۱۳/۷۵٪	۳/۲۳٪
فارس	۹/۷۰٪	-۰/۰۰٪	۱۴/۰۰٪	۹/۰۸٪	۱۰/۷۷٪	۱۱/۴۹٪	۴/۶۵٪	۱۳/۳۴٪	۱/۴۳٪	۱۰/۰۵٪	۱۲/۸۸٪	۲/۶۰٪
قزوین	۹/۱۹٪	-۰/۰۰٪	۱۵/۸۷٪	۸/۹۵٪	۱۰/۲۹٪	۹/۴۵٪	۲/۱۲٪	۱۴/۵۱٪	۲/۵۳٪	۸/۰۲٪	۱۵/۱۴٪	۳/۹۲٪
قم	۸/۷۴٪	-۰/۰۰٪	۱۸/۰۴٪	۱۱/۸۷٪	۱۴/۳۰٪	۸/۷۳٪	۱/۲۴٪	۱۳/۰۱٪	۲/۱۷٪	۷/۱۱٪	۱۲/۳۸٪	۲/۴۱٪
کردستان	۸/۰۸٪	-۰/۰۰٪	۱۸/۰۷٪	۶/۹۹٪	۱۹/۷۸٪	۹/۵۳٪	۳/۳۱٪	۱۱/۲۱٪	۲/۵۶٪	۵/۲۵٪	۱۳/۶۱٪	۱/۶۱٪
کرمان	۱۷/۷۵٪	-۰/۰۰٪	۱۳/۲۵٪	۷/۹۵٪	۱۲/۱۶٪	۹/۵۴٪	۱/۷۱٪	۲۰/۲۳٪	۱/۴۲٪	۳/۹۶٪	۱۰/۲۴٪	۱/۷۹٪
کرمانشاه	۷/۷۲٪	-۰/۰۰٪	۱۵/۰۸٪	۸/۴۰٪	۱۲/۳۲٪	۱۰/۹۱٪	-۰/۸۸٪	۱۲/۹۸٪	۱/۹۲٪	۷/۹۴٪	۱۹/۶۵٪	۲/۲۰٪
کهگیلویه-وبویراحمد	۱۴/۰۷٪	-۰/۰۰٪	۲۰/۶۶٪	۱۱/۷۹٪	۷/۵۰٪	۸/۷۶٪	-۰/۷۵٪	۱۲/۵۳٪	۳/۵۲٪	۶/۶۵٪	۱۱/۶۴٪	۲/۱۲٪
گلستان	۱۲/۲۰٪	-۰/۰۰٪	۱۴/۹۱٪	۶/۹۶٪	۱۰/۹۹٪	۱۱/۹۷٪	۲/۷۰٪	۱۹/۱۲٪	۱/۶۲٪	۵/۱۰٪	۱۱/۶۴٪	۲/۷۸٪
گیلان	۸/۲۵٪	-۰/۰۰٪	۱۱/۳۸٪	۱۲/۱۹٪	۱۱/۷۶٪	۱۰/۳۷٪	۲/۳۱٪	۱۳/۸۰٪	۲/۹۷٪	۷/۵۸٪	۱۶/۴۲٪	۲/۹۸٪
لرستان	۸/۵۶٪	-۰/۰۰٪	۱۴/۰۲٪	۸/۸۶٪	۱۴/۵۰٪	۱۲/۱۱٪	-۰/۸۶٪	۱۳/۹۴٪	۳/۱۳٪	۶/۵۳٪	۱۵/۷۵٪	۱/۷۴٪
مازندران	۹/۸۳٪	-۰/۲۲٪	۱۰/۵۸٪	۱۱/۰۶٪	۱۰/۰۲٪	۱۱/۴۹٪	۲/۶۲٪	۱۶/۳۴٪	۲/۴۴٪	۶/۵۳٪	۱۶/۰۴٪	۲/۸۳٪
مرکزی	۱۰/۱۶٪	-۰/۰۰٪	۱۵/۶۸٪	۷/۵۳٪	۱۵/۸۷٪	۹/۹۵٪	۱/۰۶٪	۱۶/۳۶٪	۲/۷۱٪	۷/۸۱٪	۱۰/۳۵٪	۲/۵۱٪
هرمزگان	۹/۸۵٪	-۰/۰۰٪	۱۹/۸۸٪	۷/۳۴٪	۹/۱۳٪	۸/۴۴٪	۱/۵۱٪	۲۲/۴۶٪	۱/۸۰٪	۴/۸۰٪	۱۲/۱۱٪	۲/۶۹٪
همدان	۸/۳۵٪	۳/۱۴٪	۱۲/۳۷٪	۶/۲۵٪	۱۰/۰۱٪	۱۱/۱۵٪	-۰/۷۹٪	۲۳/۷۶٪	۲/۹۶٪	۴/۴۹٪	۱۴/۷۲٪	۲/۰۱٪
یزد	۷/۴۷٪	-۰/۰۰٪	۱۴/۲۶٪	۷/۵۳٪	۱۶/۳۹٪	۱۲/۸۹٪	۱/۷۹٪	۱۳/۴۳٪	۱/۷۱٪	۵/۵۷٪	۱۵/۳۲٪	۳/۶۴٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره شهریور ۱۳۹۶ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۶

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشد که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۳۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در شهریور ۱۳۹۶ محاسبه شده است.

^{۳۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - شهریور ۱۳۹۶

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۹۰٪	۸/۷۵٪	۱/۴۷۴
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۴٪	۰/۳۲۷
به پرداخت ملت	۲۴/۱۶٪	۱۵/۷۹٪	۱/۵۳۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۵۲٪	۱۰/۵۰٪	۰/۶۲۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۶۴٪	۱۱/۸۱٪	۱/۴۰۹
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۵٪	۹/۸۰٪	۰/۷۶۰
پرداخت نوین آراین	۲/۰۵٪	۲/۶۵٪	۰/۷۷۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۸٪	۱۴/۶۶٪	۰/۹۲۶
سایان کارت	۱/۳۶٪	۱/۹۷٪	۰/۶۸۹
فن آوا کارت	۴/۶۲٪	۶/۵۲٪	۰/۷۰۹
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۵٪	۱۴/۶۰٪	۰/۶۳۴
مبنا کارت آریا	۱/۴۴٪	۲/۸۳٪	۰/۵۱۱

در شهریور ماه همانند ماه‌های گذشته سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشته‌اند، که به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

اعداد این شاخص برای هریک از شرکت‌ها نسبت به ماه گذشته تغییر چندانی نکرده است. این امر با توجه به عدم تغییرات عمده در تعداد ابزارهای پذیرش کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شرکت‌ها و همچنین عدم مشاهده‌ی افزایش و یا کاهش قابل توجه در تراکنش‌های کارتهخوان آن‌ها قابل انتظار است.

در جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

شرکت	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۷۲	۱/۴۷۴	۰/۰۰۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۷۰	۰/۳۳۷	-۰/۰۴۳
به پرداخت ملت	۱/۶۰۰	۱/۵۳۰	-۰/۰۷۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۴۸	۰/۶۲۱	-۰/۰۲۷
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۴۲۶	۱/۴۰۹	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۶۶	۰/۷۶۰	-۰/۰۰۷
پرداخت نوین آراین	۰/۸۱۹	۰/۷۷۳	-۰/۰۴۷
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۸۲۷	۰/۹۲۶	۰/۰۹۹
سایان کارت	۰/۶۸۳	۰/۶۸۹	۰/۰۰۶
فن آوا کارت	۰/۷۰۸	۰/۷۰۹	۰/۰۰۱
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۵۱	۰/۶۳۴	-۰/۰۱۸
مینا کارت آریا	۰/۵۳۴	۰/۵۱۱	-۰/۰۲۳

با توجه به سیاست‌های شاپرک مبنی بر غیر فعال‌سازی برخی پایانه‌های فاقد تراکنش شرکت‌ها طی چند ماه اخیر، انتظار می‌رفت که میزان اثربخشی آن‌ها با افزایش قابل توجهی روبه‌رو گردد، که ظاهراً به دلیل تعریف پایانه‌های جدید و عمدتاً کم تراکنش، می‌توان چنین اذعان داشت سیاست‌گذاری‌های شرکت‌های مزبور در زمینه حذف پایانه‌های فاقد تراکنش، کم اثر بوده است.

بیشترین بهبود در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۰/۰۹۹ واحدی رخ داده است. این شرکت در شهریور ماه بیشترین ریزش را هم در تعداد ابزارهای کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی و هم در حجم تراکنش‌های آن داشته است؛ ولیکن با توجه به سرعت بالاتر کاهش ابزارهای کارتهای فروشگاهی نسبت به ریزش حجم تراکنش‌ها، اثربخشی آن با افزایش روبه‌رو شده است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز

اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است. اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار باز تعریف شده و به عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - شهریور ۱۳۹۶

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش دار		اثر بخشی کارتهخوان فروشگاهی تراکنش دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۹۰٪	۹/۸۴٪	۱/۳۱۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۱٪	۰/۳۸۸
به پرداخت ملت	۲۴/۱۶٪	۱۵/۱۹٪	۱/۵۹۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۵۲٪	۹/۴۴٪	۰/۶۹۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۶۴٪	۱۲/۵۳٪	۱/۳۲۸
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۵٪	۱۰/۴۴٪	۰/۷۱۳
پرداخت نوین آراین	۲/۰۵٪	۲/۵۷٪	۰/۷۹۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۸٪	۱۴/۹۲٪	۰/۹۱۰
سایان کارت	۱/۳۶٪	۲/۱۸٪	۰/۶۲۰
فن آوا کارت	۴/۶۲٪	۶/۰۱٪	۰/۷۶۹
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۵٪	۱۴/۴۲٪	۰/۶۴۱
مبنا کارت آریا	۱/۴۴٪	۲/۳۳٪	۰/۶۲۱

سه شرکت "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" نیز در این شاخص اثربخشی، عددی بالاتر از یک داشته‌اند، که به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. با مقایسه‌ی ارقام این شاخص بین ماه جاری و ماه گذشته، می‌توان چنین اذعان داشت که عملکرد شرکت‌ها در نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار نسبت به مرداد ماه تقریباً تغییر خاصی نداشته است؛ چراکه همانگونه که پیشتر بیان گردید طی شهریور ماه در دو مولفه تاثیرگذار بر شاخص، یعنی تعداد ابزار کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار و نیز تعداد تراکنش‌های آن‌ها تغییر خاصی مشاهده نشده است.

در ادامه در جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

شرکت	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۲۸۳	۱/۳۱۱	۰/۰۲۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۹۶	۰/۳۸۸	-۰/۰۰۸
به پرداخت ملت	۱/۶۰۹	۱/۵۹۰	-۰/۰۱۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۹۶	۰/۶۹۰	-۰/۰۰۶
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۱۵	۱/۳۲۸	۰/۰۱۳
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۹۶	۰/۷۱۳	۰/۰۱۷
پرداخت نوین آراین	۰/۸۲۲	۰/۷۹۶	-۰/۰۲۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۷۰	۰/۹۱۰	-۰/۰۶۰
سایان کارت	۰/۶۰۱	۰/۶۲۰	۰/۰۲۰
فن آوا کارت	۰/۷۶۱	۰/۷۶۹	۰/۰۰۸
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۴	۰/۶۴۱	۰/۰۱۷
مبنا کارت آریا	۰/۵۹۰	۰/۶۲۱	۰/۰۳۰

بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۰۶۰ واحدی رخ داده است. با وجودی که این شرکت در شهریور ماه بیشترین افزایش را در تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار داشته است، ولیکن در حجم تراکنش‌های آن ریزش نشان داده است؛ از این رو شاخص اثربخشی در شرکت فوق با افت مواجه شده است.

۴،۳،۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد.

عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص برای هر یک از شرکت‌های PSP برای هر یک از ۳۱ استان کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۹-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۱۳۹۶

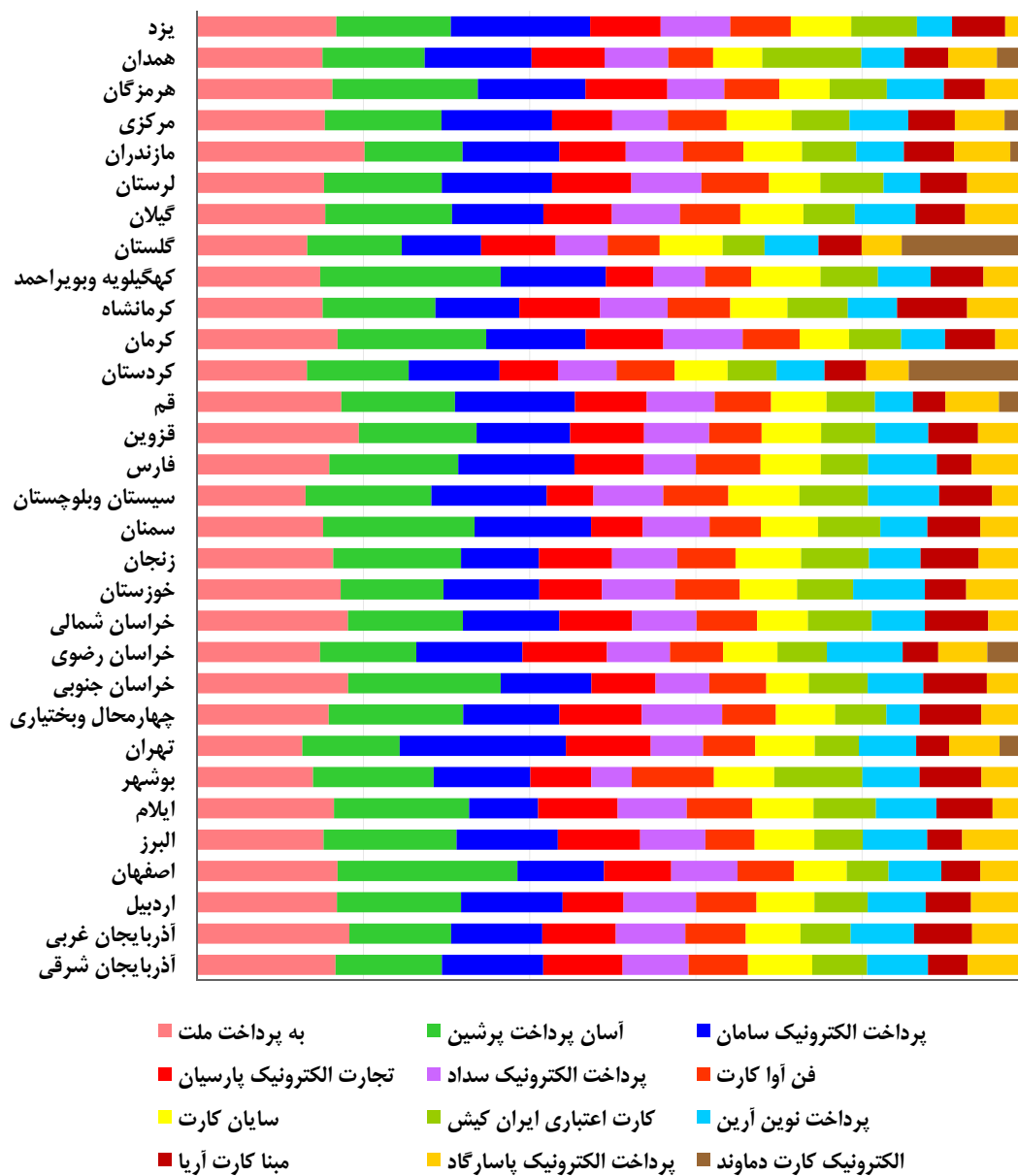
استان	آسان پرداخت پرسپین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۳۰۷	۰/۰۱۷	۱/۷۰۰	۰/۷۲۶	۱/۲۴۵	۰/۸۱۲	۰/۷۴۷	۰/۹۷۵	۰/۷۹۲	۰/۷۲۹	۰/۶۷۳	۰/۴۹۰
آذربایجان غربی	۱/۲۲۸	۰/۰۰۰	۱/۸۳۷	۰/۶۷۷	۱/۱۰۱	۰/۸۴۰	۰/۷۶۶	۰/۸۸۹	۰/۶۶۰	۰/۷۳۰	۰/۶۰۷	۰/۷۰۱
اردبیل	۱/۴۵۶	-	۱/۶۴۰	۰/۶۷۰	۱/۱۹۳	۰/۸۵۲	۰/۶۸۱	۰/۷۱۴	۰/۶۷۹	۰/۷۰۹	۰/۶۲۶	۰/۵۳۲
اصفهان	۲/۲۴۵	۰/۰۶۰	۱/۷۵۰	۰/۵۳۶	۱/۰۷۹	۰/۸۲۸	۰/۶۵۹	۰/۸۳۹	۰/۶۶۰	۰/۷۰۵	۰/۵۲۱	۰/۴۸۶
البرز	۱/۶۴۳	۰/۰۷۵	۱/۵۶۰	۰/۷۴۰	۱/۲۵۱	۰/۸۰۵	۰/۷۹۵	۱/۰۱۸	۰/۷۳۷	۰/۶۰۹	۰/۶۰۰	۰/۴۳۳
ایلام	۱/۵۱۴	-	۱/۵۳۲	۰/۳۹۸	۰/۷۷۳	۰/۷۷۵	۰/۶۷۷	۰/۸۸۹	۰/۶۸۵	۰/۷۳۳	۰/۶۹۹	۰/۶۳۰
بوشهر	۱/۴۱۵	-	۱/۳۵۶	۰/۵۴۸	۱/۱۳۲	۰/۴۷۵	۰/۶۷۰	۰/۷۱۵	۰/۷۰۵	۰/۹۶۳	۱/۰۳۶	۰/۷۲۴
تهران	۱/۱۹۸	۰/۳۵۳	۱/۲۹۳	۰/۶۱۹	۲/۰۴۷	۰/۶۴۴	۰/۷۰۶	۱/۰۴۵	۰/۷۳۴	۰/۶۴۲	۰/۵۴۳	۰/۴۰۶
چهارمحال و بختیاری	۱/۵۲۸	۰/۰۰۶	۱/۴۹۴	۰/۵۲۵	۱/۰۹۳	۰/۹۱۵	۰/۳۷۷	۰/۹۳۶	۰/۶۷۲	۰/۶۱۲	۰/۵۸۳	۰/۷۰۳
خراسان جنوبی	۱/۷۴۹	-	۱/۷۲۹	۰/۴۷۴	۱/۰۴۰	۰/۶۱۵	۰/۶۳۹	۰/۷۳۶	۰/۴۸۷	۰/۶۵۴	۰/۶۷۵	۰/۷۲۷
خراسان رضوی	۱/۲۶۹	۰/۵۳۸	۱/۶۱۹	۰/۶۴۶	۱/۳۹۸	۰/۸۳۲	۱/۰۰۱	۱/۱۱۴	۰/۷۱۷	۰/۷۰۱	۰/۶۵۰	۰/۴۷۰
خراسان شمالی	۱/۳۰۹	-	۱/۷۱۸	۰/۴۵۵	۱/۱۰۱	۰/۷۳۶	۰/۶۰۵	۰/۸۲۷	۰/۵۸۰	۰/۶۹۰	۰/۷۲۸	۰/۷۲۲
خوزستان	۱/۳۱۰	-	۱/۸۲۹	۰/۷۸۹	۱/۲۲۱	۰/۹۳۴	۰/۹۱۶	۰/۷۹۷	۰/۷۲۸	۰/۸۲۷	۰/۷۱۴	۰/۵۲۷
زنجان	۱/۵۰۹	-	۱/۶۰۷	۰/۵۸۶	۰/۹۲۱	۰/۷۷۲	۰/۶۱۰	۰/۸۶۳	۰/۷۷۴	۰/۶۸۸	۰/۸۰۳	۰/۶۸۴
سمنان	۱/۷۵۸	-	۱/۴۵۸	۰/۵۵۴	۱/۳۵۱	۰/۷۷۵	۰/۵۴۶	۰/۵۹۹	۰/۶۶۳	۰/۵۹۵	۰/۷۲۲	۰/۶۱۵
سیستان و بلوچستان	۱/۴۳۴	-	۱/۲۳۴	۰/۴۱۰	۱/۳۱۴	۰/۷۹۷	۰/۸۱۱	۰/۵۳۲	۰/۸۰۷	۰/۷۴۳	۰/۷۸۳	۰/۶۰۵
فارس	۱/۵۹۱	۰/۰۶۲	۱/۶۳۱	۰/۶۳۶	۱/۴۳۴	۰/۶۴۲	۰/۸۴۷	۰/۸۵۷	۰/۷۴۳	۰/۸۰۰	۰/۵۸۵	۰/۴۳۰
قزوین	۱/۳۹۴	۰/۰۰۰	۱/۹۱۳	۰/۵۹۴	۱/۱۰۶	۰/۷۷۰	۰/۶۲۶	۰/۸۷۶	۰/۷۰۴	۰/۶۲۱	۰/۶۴۴	۰/۵۸۸
قم	۱/۳۰۵	۰/۳۳۵	۱/۶۵۲	۰/۶۱۴	۱/۳۷۴	۰/۷۷۹	۰/۴۳۵	۰/۸۲۵	۰/۶۳۵	۰/۶۴۸	۰/۵۵۶	۰/۳۷۳
کردستان	۱/۳۶۵	۱/۶۰۲	۱/۴۷۳	۰/۵۷۵	۱/۲۲۱	۰/۷۸۵	۰/۶۴۵	۰/۷۸۴	۰/۷۱۰	۰/۷۸۲	۰/۶۵۸	۰/۵۵۸
کرمان	۱/۵۹۹	-	۱/۵۱۰	۰/۳۵۴	۱/۰۷۲	۰/۸۵۵	۰/۴۷۳	۰/۸۳۵	۰/۵۳۰	۰/۶۱۵	۰/۵۶۱	۰/۵۴۱
کرمانشاه	۱/۴۰۱	۰/۰۴۴	۱/۵۵۶	۰/۷۱۴	۱/۰۴۳	۰/۸۳۹	۰/۶۱۰	۱/۰۰۳	۰/۷۱۱	۰/۷۷۷	۰/۷۵۰	۰/۸۷۰
کهگیلویه و بویراحمد	۲/۰۴۹	-	۱/۳۹۳	۰/۵۰۸	۱/۱۹۳	۰/۵۸۹	۰/۵۹۸	۰/۵۳۷	۰/۷۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۵۱	۰/۵۹۹
گلستان	۱/۳۲۶	۱/۷۷۶	۱/۵۴۶	۰/۵۶۳	۱/۱۱۶	۰/۷۳۱	۰/۷۵۷	۱/۰۵۰	۰/۸۸۲	۰/۷۳۱	۰/۵۹۰	۰/۶۰۸
گیلان	۱/۶۳۱	۰/۰۰۰	۱/۶۴۷	۰/۸۱۰	۱/۱۷۶	۰/۸۷۶	۰/۷۸۰	۰/۸۷۹	۰/۸۱۰	۰/۷۷۸	۰/۶۶۲	۰/۶۴۰
لرستان	۱/۳۸۳	۰/۰۹۸	۱/۴۸۸	۰/۶۱۹	۱/۲۹۴	۰/۸۲۴	۰/۴۲۹	۰/۹۲۹	۰/۶۰۲	۰/۷۹۴	۰/۷۴۳	۰/۵۵۰
مازندران	۱/۲۶۶	۰/۲۲۹	۲/۱۵۹	۰/۷۲۷	۱/۲۴۸	۰/۷۴۱	۰/۶۱۶	۰/۸۵۸	۰/۷۵۵	۰/۷۷۹	۰/۷۰۰	۰/۶۴۷
مرکزی	۱/۴۰۹	۰/۲۸۴	۱/۵۴۲	۰/۶۰۳	۱/۳۳۸	۰/۶۷۴	۰/۷۰۸	۰/۷۲۸	۰/۷۸۴	۰/۷۱۰	۰/۷۰۱	۰/۵۶۵
هرمزگان	۱/۶۲۰	-	۱/۵۰۴	۰/۴۸۳	۱/۱۹۹	۰/۶۳۳	۰/۶۳۴	۰/۹۱۲	۰/۵۶۲	۰/۶۱۲	۰/۶۳۷	۰/۴۵۶
همدان	۱/۲۴۱	۰/۳۷۸	۱/۵۱۸	۰/۵۹۱	۱/۲۹۴	۰/۷۷۱	۰/۵۲۱	۰/۸۸۷	۰/۵۹۵	۰/۵۴۴	۱/۲۰۱	۰/۵۳۳
یزد	۱/۲۹۴	-	۱/۵۷۲	۰/۲۵۹	۱/۵۷۷	۰/۷۸۷	۰/۳۹۷	۰/۷۹۷	۰/۶۸۳	۰/۶۸۵	۰/۷۴۳	۰/۶۰۳

*به علت اینکه در بسیاری از استانها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتهای فروشگاهی و نیز از تعداد انبار

کارتهای صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتهای فروشگاهی که حاصل تقسیم این دو سهم می باشد، برای این شرکت در این موارد

قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن تقسیم عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها دارای شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جابجایی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتهای فروشگاهی برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۳۹۶

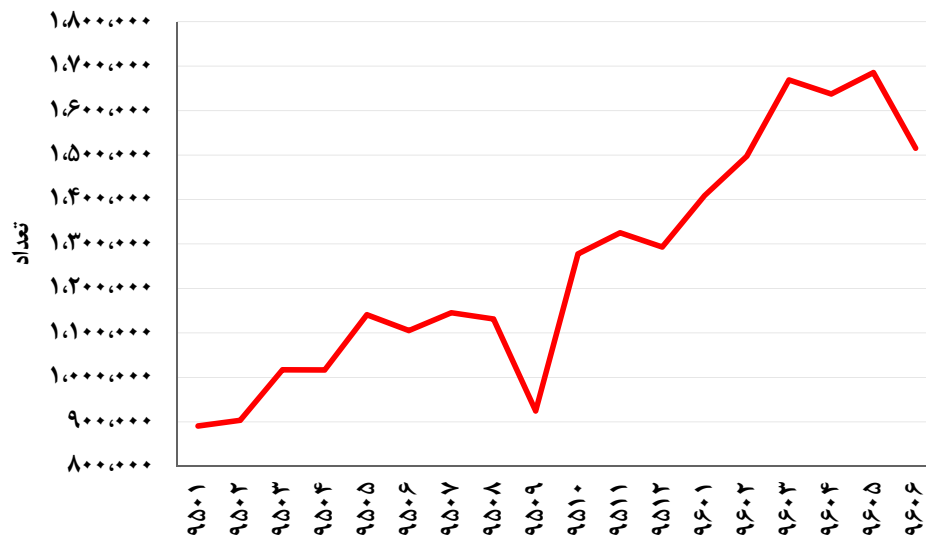
۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

کارتخوان کم‌تراکنش بنا بر تعریف کارتخوانی است که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی سه ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی دو سال متوالی ۹۵ و ۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه های سال ۹۵ و ۹۶

همانگونه که در شکل فوق قابل ملاحظه است، به دنبال کاهش موثر در تعداد ابزارهای کم تراکنش و فاقد تراکنش در آذر ماه ۹۵ به دلیل راه اندازی سامانه ی جامع پذیرندگان، روند تعدادی این گونه از ابزارها تا شهریور ماه ۹۶ با وجود نوسانات افزایشی و کاهش، ولیکن تقریباً سیر صعودی پیموده است. خوشبختانه در این ماه تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش ۱۰/۱۰ درصدی مواجه شده اند. با این وجود در این ماه تنها پنج شرکت از تعداد پایانه های مذکور خود کاسته اند که عمده ترین کاهش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می شود. بیشترین افزایش نیز در شرکت "به پرداخت ملت" صورت گرفته است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می دهد. این جدول مبین آن است که در ماه شهریور ۹۶ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی ۲۳/۲۵ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن-شهریور ۱۳۹۶

سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت			نام شرکت
اختلاف	شهریور	مرداد	
-۰/۷۹٪	۸/۳۹٪	۹/۱۷٪	آسان پرداخت پرشین
۴/۰۹٪	۴۰/۲۹٪	۳۶/۲۱٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۹۰٪	۱۹/۵۳٪	۱۸/۶۳٪	به پرداخت ملت
-۰/۰۱٪	۳۷/۳۶٪	۳۷/۳۷٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۶۳٪	۱۷/۲۰٪	۱۷/۸۳٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۴۵٪	۲۱/۱۲٪	۲۱/۵۷٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۹۰٪	۲۵/۴۹٪	۲۴/۵۹٪	پرداخت نوین آراین
-۱۲/۵۲٪	۲۴/۸۰٪	۳۷/۳۲٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۹۸٪	۲۱/۹۰٪	۲۲/۸۹٪	سایان کارت
۱/۰۱٪	۲۸/۷۲٪	۲۷/۷۱٪	فن‌آوا کارت
-۰/۱۷٪	۲۶/۱۸٪	۲۶/۳۵٪	کارت اعتباری ایران کیش
۳/۲۴٪	۳۲/۴۴٪	۲۹/۲۰٪	مبنا کارت آریا
-۲/۱۱٪	۲۳/۲۵٪	۲۵/۳۶٪	کل

*هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در شهریور ماه رفتار شرکت‌های PSP در رقم شاخص میزان تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش به پایانه‌های فعال سیستمی خود متفاوت بوده است. در این ماه همچنان کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهمی معادل ۸/۳۹ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود. در ماه جاری عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" به گونه‌ای بوده است که با عددی معادل ۴۰/۲۹ درصد، بالاترین رقم شاخص مذکور را در بین شرکت‌های PSP در اختیار دارد. به بیانی دیگر بالغ بر ۴۰ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۶} پذیرنده^{۲۷} و صادرکننده^{۲۸} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۶} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

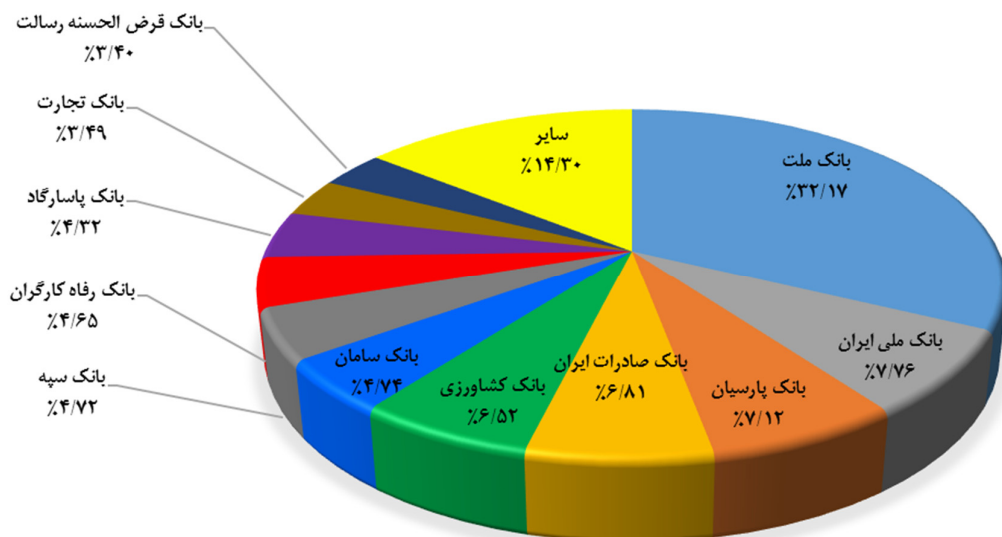
^{۲۷} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵،۱،۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

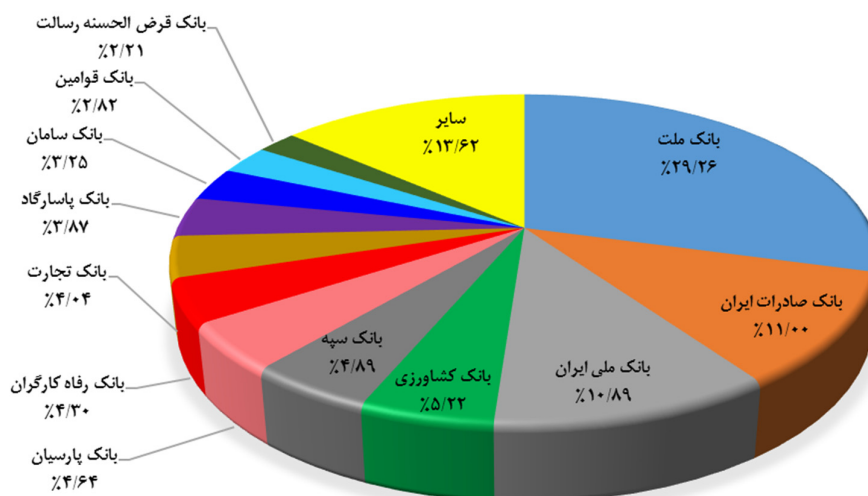
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در شهریور ۹۶ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۶

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در شهریور ۹۶ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۶

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۳۲/۱۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۹/۲۶ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵.۱.۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای شهریور ماه ۹۶ در جدول ۵-۱ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه :

- بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش به شرح زیر متعلق به "بانک ملت" بوده است.

○ ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۲۷/۹۰ درصد

○ ابزار پذیرش اینترنتی، ۲۸/۶۵ درصد

○ ابزار پذیرش موبایلی، ۷۳/۵۱ درصد

- بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش به شرح زیر متعلق به "بانک ملت" بوده است.

○ ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۲۷/۴۱ درصد

○ ابزار پذیرش اینترنتی، ۴۹/۶۲ درصد

○ ابزار پذیرش موبایلی، ۵۵/۷۳ درصد

همانگونه که مشاهده می‌گردد این بانک همچنان هم از جنبه تعدادی و هم از جنبه مبلغی در هر سه ابزار پذیرش جایگاه نخست را از آن خود کرده است و همچنان گوی سبقت را با فاصله زیاد از دیگر بانک‌ها ربوده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۲٪	۵/۹۵٪	۲/۵۶٪	۱/۵۰٪	۰/۶۶٪	۱۳/۸۸٪
۲	بانک انصار	۲/۱۶٪	۰/۶۳٪	۰/۰۲٪	۱/۸۵٪	۰/۴۷٪	۰/۰۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۷۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۶۸٪	۱/۲۸٪	۴/۳۱٪	۱/۵۴٪	۰/۶۲٪	۳/۰۳٪
۵	بانک پارسیان	۶/۹۸٪	۱۲/۴۸٪	۶/۸۰٪	۴/۷۳٪	۳/۰۵٪	۱۰/۴۸٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۸۳٪	۲/۵۲٪	۰/۰۷٪	۳/۹۴٪	۳/۳۵٪	۰/۱۶٪
۷	بانک تجارت	۳/۸۶٪	۲/۴۷٪	۰/۲۷٪	۴/۱۰٪	۳/۵۹٪	۰/۲۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۸٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۶۵٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی	فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۷/۷۲٪	۰/۱۴٪	۰/۱۰٪	۰/۵۶٪	۰/۲۸٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۲٪	۰/۷۵٪	۰/۰۵٪	۰/۴۵٪	۰/۲۹٪	۰/۳۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۲۰٪	۲/۷۳٪	۰/۰۸٪	۴/۳۳٪	۴/۱۹٪	۰/۹۷٪
۱۴	بانک سامان	۴/۹۲٪	۱۰/۹۹٪	۱/۱۳٪	۳/۰۵٪	۵/۵۴٪	۴/۹۸٪
۱۵	بانک سپه	۵/۳۵٪	۰/۵۷٪	۰/۰۳٪	۵/۲۸٪	۰/۵۱٪	۰/۰۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۶۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۸۳٪	۱/۱۶٪	۰/۰۳٪	۱/۵۴٪	۲/۵۰٪	۰/۰۵٪
۱۸	بانک شهر	۰/۸۶٪	۰/۴۳٪	۹/۶۱٪	۰/۹۵٪	۱/۳۵٪	۸/۰۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۵۸٪	۲/۳۱٪	۰/۸۷٪	۱۱/۷۰٪	۳/۳۴٪	۰/۷۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض‌الحسنه رسالت	۳/۸۵٪	۰/۷۰٪	۰/۰۱٪	۲/۴۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض‌الحسنه مهر ایران	۰/۸۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۰٪	۰/۰۶٪	۰/۱۶٪	۳/۰۳٪	۰/۵۱٪	۰/۱۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۳۰٪	۳/۱۰٪	۰/۱۵٪	۵/۶۲٪	۰/۶۶٪	۰/۷۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۵۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۳٪	۰/۱۵٪	۰/۰۷٪	۱/۲۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۷/۹۰٪	۲۸/۶۵٪	۷۳/۵۱٪	۲۷/۴۱٪	۴۹/۶۲٪	۵۵/۷۳٪
۳۰	بانک ملی ایران	۸/۴۱٪	۱۲/۹۱٪	۰/۱۳٪	۱۰/۳۱٪	۱۸/۶۳٪	۰/۱۲٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۱٪	۲/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	مؤسسه اعتباری نور	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص بعد از بانک "ملت" به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
 - بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "پارسیان" و "سامان"
 - بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "شهر"، "پارسیان" و "آینده"
 - بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "صادرات"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
 - بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "سامان" و "رفاه کارگران"
 - بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "اقتصاد نوین"، "پارسیان" و "شهر"
- تعلق گرفته و این بانک‌ها بعد از بانک "ملت" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم جای گرفته‌اند که این بررسی در شکل ۵-۱ و شکل ۵-۲ نیز دیده می‌شود.

۵,۱,۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۷۸/۸۴٪	۸/۷۰٪	۱۲/۴۶٪	۹۱/۶۹٪	۳/۳۷٪	۴/۹۴٪
۲	بانک انصار	۹۸/۹۸٪	۰/۹۱٪	۰/۱۱٪	۹۷/۸۹٪	۲/۰۸٪	۰/۰۳٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۸۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۳٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۵۷/۷۷٪	۳/۴۷٪	۳۸/۷۶٪	۹۵/۶۷٪	۳/۳۳٪	۱/۱۰٪
۵	بانک پارسیان	۸۶/۲۰٪	۴/۹۱٪	۸/۸۹٪	۹۳/۷۶٪	۵/۰۳٪	۱/۲۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۸/۲۲٪	۱/۶۴٪	۰/۱۴٪	۹۳/۳۶٪	۶/۶۱٪	۰/۰۳٪
۷	بانک تجارت	۹۷/۳۱٪	۱/۹۸٪	۰/۷۱٪	۹۳/۱۸٪	۶/۷۹٪	۰/۰۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۰۱٪	۰/۹۴٪	۰/۰۵٪	۹۸/۰۵٪	۱/۹۵٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۸/۷۹٪	۱/۲۱٪	۰/۰۰٪	۸۵/۰۵٪	۱۴/۹۵٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۹۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱۲/۳۶٪	۸۲/۵۷٪	۵/۰۷٪	۶۸/۱۷٪	۳۰/۷۶٪	۱/۰۷٪
۱۲	بانک دی	۹۱/۷۰٪	۶/۸۸٪	۱/۴۲٪	۹۴/۵۸٪	۵/۰۶٪	۰/۳۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۱۹٪	۱/۶۴٪	۰/۱۷٪	۹۲/۴۴٪	۷/۴۴٪	۰/۱۲٪
۱۴	بانک سامان	۹۱/۳۹٪	۶/۴۹٪	۲/۲۱٪	۸۶/۱۷٪	۱۳/۰۱٪	۰/۸۳٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۶۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۶٪	۹۹/۲۰٪	۰/۸۰٪	۰/۰۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۲۲٪	۰/۷۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۵/۴۵٪	۴/۲۱٪	۰/۳۴٪	۸۸/۰۸٪	۱۱/۹۰٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۴۵/۳۷٪	۰/۷۳٪	۵۳/۹۰٪	۸۵/۶۱٪	۱۰/۱۷٪	۴/۲۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۷/۸۷٪	۰/۹۵٪	۱/۱۹٪	۹۷/۶۵٪	۲/۳۲٪	۰/۰۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۴٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض‌الحسنه رسالت	۹۹/۴۱٪	۰/۵۷٪	۰/۰۳٪	۹۹/۸۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض‌الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۶۱٪	۰/۱۴٪	۱/۲۶٪	۹۸/۶۱٪	۱/۳۷٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۵۵٪	۰/۲۵٪	۰/۲۱٪	۹۹/۹۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۴۵٪	۱/۳۳٪	۰/۲۲٪	۹۸/۹۶٪	۰/۹۶٪	۰/۰۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۲۳٪	۰/۵۸٪	۰/۱۹٪	۹۸/۳۰٪	۱/۶۹٪	۰/۰۱٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی	فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۶/۹۶٪	۳/۰۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۶۸٪	۰/۵۲٪	۰/۷۹٪	۹۹/۸۰٪	۰/۱۹٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۷۶/۲۴٪	۲/۴۹٪	۲۱/۲۶٪	۸۶/۰۲٪	۱۲/۹۶٪	۱/۰۲٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹۵/۱۹٪	۴/۶۵٪	۰/۱۶٪	۸۶/۹۳٪	۱۳/۰۷٪	۰/۰۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۱/۴۸٪	۸/۵۲٪	۰/۰۰٪	۹۷/۳۷٪	۲/۶۳٪	۰/۰۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری توسعه	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
۳۳	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	مؤسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	مؤسسه اعتباری نور	۹۹/۹۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در شهریور ماه ۹۶ در تراکنش‌های بانک‌های کشور همانند ماه گذشته به بانک "شهر" و پس از آن بانک "آینده" تعلق گرفته است.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ماه ۹۶ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در شهریور ماه بانک‌های "شهر"، "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۱/۶۶ و ۱/۰۴ و ۰/۲۶ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که این ارقام در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاهی جذب هر بانک شده است.

۵,۱,۴ اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌ها		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۱۶۰	۲/۹۴۴۶	۵/۹۴۹۲	۳۵/۳۹۳۰	۲/۵۶۰۹	۶/۵۵۸۴
۲	بانک انصار	۲/۱۶۴۹	۴/۶۸۶۸	۰/۶۲۵۴	۰/۳۹۱۲	۰/۰۲۳۲	۰/۰۰۰۵
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۹۱۱	۰/۴۷۷۶	۰/۰۲۲۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۶۸۰۹	۰/۴۶۳۶	۱/۲۸۴۴	۱/۶۴۹۷	۴/۳۱۴۲	۱۸/۶۱۲۱
۵	بانک پارسیان	۶/۹۸۰۴	۴۸/۷۲۵۶	۱۲/۴۷۹۹	۱۵۵/۷۴۶۷	۶/۷۹۷۷	۴۶/۲۰۸۸
۶	بانک پاسارگاد	۴/۸۲۵۱	۲۳/۲۸۱۷	۲/۵۲۲۹	۶/۳۶۵۱	۰/۰۶۵۸	۰/۰۰۴۳
۷	بانک تجارت	۳/۸۶۳۱	۱۴/۹۲۳۴	۲/۴۶۸۱	۶/۰۹۱۵	۰/۲۶۵۴	۰/۰۷۰۴
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۷۸۶	۰/۴۶۰۵	۰/۲۰۳۱	۰/۰۴۱۲	۰/۰۰۲۹	۰/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۷۴	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۲۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۱۴۱	۰/۰۹۸۶	۰/۰۰۳۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۵	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۶۸	۰/۰۰۱۴	۷/۷۱۹۲	۵۹/۵۸۵۷	۰/۱۴۲۷	۰/۰۲۰۴
۱۲	بانک دی	۰/۳۱۶۴	۰/۱۰۰۱	۰/۷۴۵۲	۰/۵۵۵۴	۰/۰۴۶۲	۰/۰۰۲۱
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۱۹۷۲	۲۷/۰۱۰۶	۲/۷۲۵۳	۷/۴۲۷۵	۰/۰۸۴۰	۰/۰۰۷۱
۱۴	بانک سامان	۴/۹۲۰۸	۲۴/۲۱۴۵	۱۰/۹۸۷۴	۱۲۰/۷۲۴۰	۱/۱۲۷۳	۱/۲۷۰۷
۱۵	بانک سپه	۵/۳۴۵۳	۲۸/۵۷۲۲	۰/۵۷۰۲	۰/۳۳۵۱	۰/۰۲۹۲	۰/۰۰۰۹
۱۶	بانک سرمایه	۰/۱۹۹۲	۰/۰۳۹۷	۰/۰۴۹۲	۰/۰۰۲۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۷	بانک سینا	۰/۸۳۳۶	۰/۶۹۴۹	۱/۱۵۵۲	۱/۳۳۴۴	۰/۰۲۷۸	۰/۰۰۰۸
۱۸	بانک شهر	۰/۸۵۶۱	۰/۷۳۳۰	۰/۴۲۸۰	۰/۱۸۳۲	۹/۶۰۶۶	۹۲/۲۸۷۲
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۵۸۳۰	۵۷/۵۰۱۸	۲/۳۰۵۲	۵/۳۱۳۸	۰/۸۶۷۸	۰/۷۵۳۱
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۷۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۸۴۷۸	۱۴/۸۰۵۸	۰/۶۹۷۶	۰/۴۸۶۶	۰/۰۰۵۶	۰/۰۰۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۸۱۷۷	۰/۶۶۸۷	۰/۰۱۶۳	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۳۶	۰/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۲۹۵۴	۱/۶۷۸۲	۰/۰۵۶۶	۰/۰۰۳۲	۰/۱۵۵۸	۰/۰۲۴۳
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴۶۰	۰/۰۲۱۳	۰/۰۱۱۵	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۲۸	۰/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۳۰۱۸	۵۳/۳۱۶۵	۳/۰۹۹۶	۹/۶۰۷۸	۰/۱۵۴۳	۰/۰۲۳۸
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۳۷۷	۰/۱۹۱۶	۰/۰۸۰۳	۰/۰۰۶۵	۰/۰۰۷۷	۰/۰۰۰۱
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۲۶۶	۰/۸۵۸۵	۰/۱۵۴۸	۰/۰۲۴۰	۰/۰۷۰۲	۰/۰۰۴۹
۲۹	بانک ملت	۲۷/۹۰۳۶	۷۷۸/۶۱۲۳	۲۸/۶۵۰۸	۸۲۰/۸۶۸۶	۷۳/۵۰۶۰	۵,۴۰۳/۱۲۷۱
۳۰	بانک ملی ایران	۸/۴۰۸۷	۷۰/۷۰۵۶	۱۲/۹۱۱۰	۱۶۶/۶۹۳۹	۰/۱۲۹۵	۰/۰۱۶۸
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۰۷۴	۰/۵۰۰۵	۲/۰۶۹۶	۴/۲۸۳۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴۱۵	۰/۰۰۱۷	۰/۰۰۲۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۴۴۲	۰/۱۹۷۳	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۷۰۰	۰/۲۲۰۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۰۳۳۲	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۱,۱۵۶/۷۱۰۶	-	۱,۴۰۳/۱۰۴۸	-	۵,۵۶۸/۹۹۳۸

ملاحظه می‌شود که در شهریور ماه ۱۳۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۵۵۶۸/۹۹۳۸ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کار تخوان فروشگاهی

و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۱۵۶/۷۱۰۶ و ۱۴۰۳/۱۰۴۸ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-مرداد و شهریور ۹۶

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاهی			HHI
مرداد ۹۶	شهریور ۹۶	نرخ رشد	مرداد ۹۶	شهریور ۹۶	نرخ رشد	مرداد ۹۶	شهریور ۹۶	نرخ رشد	
۱۱،۱۶۷/۲۴	۱۱۵۶/۷۱۰۶	-۰/۹۰٪	۱،۴۰۰/۱۱	۱۴۰۳/۱۰۴۸	۰/۲۱٪	۵۳۴۵/۷۸۷۴	۵۵۶۸/۹۹۳۸	۴/۱۸٪	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه ابزار "کارتخوان فروشگاهی" دارای رشد منفی و در حوزه دو ابزار دیگر "ابزار پذیرش اینترنتی" و "ابزار پذیرش موبایلی" در شهریور ماه نسبت به مرداد ماه دارای رشد مثبت بوده است؛ لازم به ذکر است که این تغییرات در شاخص هرفیندال-هیرشمن، به مقداری نبوده است که سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هر کدام از ابزارها شود.

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در شهریور ماه ۱۳۹۶، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۸۲۶۳۵۹۳۶ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۷۸۷۶۹۸۰۳ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۳۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۷۸۰۰۳ عدد و سهم ۰/۰۹ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۰. کارتهایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

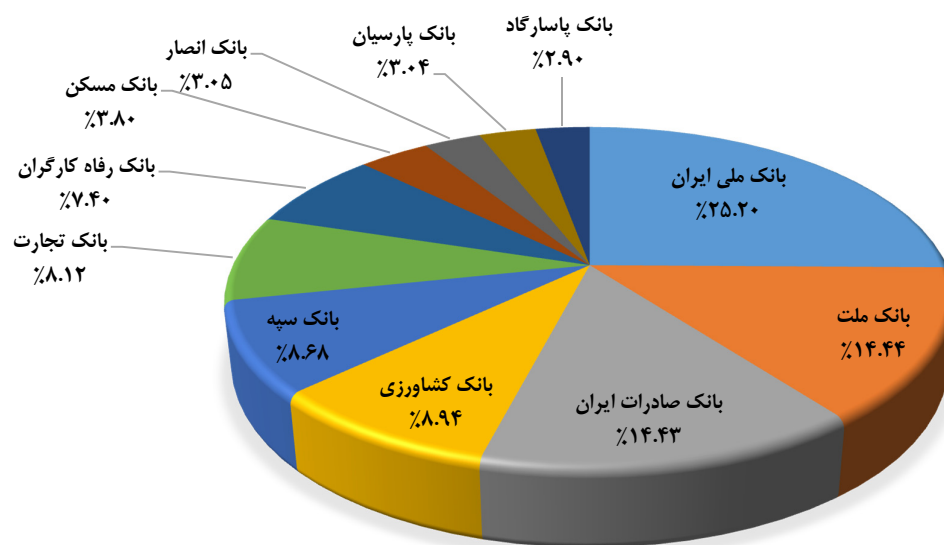
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
مرداد ۱۳۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۶۶۱,۶۵۴	۹۵,۸۲۶	۷۷,۹۱۵,۸۳۳	۸۱,۶۷۳,۳۱۳
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۴۸٪	۰/۱۲٪	۹۵/۴۰٪	۱۰۰٪
شهریور ۱۳۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۷۸۸,۱۳۰	۷۸,۰۰۳	۷۸,۷۶۹,۸۰۳	۸۲,۶۳۵,۹۳۶
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۵۸٪	۰/۰۹٪	۹۵/۳۲٪	۱۰۰٪
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه نسبت به مرداد ماه		۳/۴۵٪	-۱۸/۶۰٪	۱/۱۰٪	۱/۱۸٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۹۶ نسبت به تیر ماه، نرخ رشد مثبت معادل ۱/۱۸ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در کارت‌های "هدیه و بن کارت" و "کارت برداشت" مثبت و در دسته کارت‌های "اعتباری" منفی بوده است. طبق جدول فوق در این ماه نسبت به ماه گذشته، کارت‌های "هدیه و بن کارت" رشد تعدادی مثبت معادل ۳/۴۵ درصد، کارت‌های "اعتباری" رشد تعدادی منفی معادل ۱۸/۶۰ درصد و کارت‌های "برداشت" در شهریور ماه ۹۶ رشد تعدادی مثبت معادل ۱/۱۰ درصدی را تجربه نموده‌اند.

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش دار

طی شهریور ماه ۱۳۹۶ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش دار در شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک - شهریور ۱۳۹۶

ملاحظه می‌شود که در شهریور ۱۳۹۶ همچنان بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای شهریور ماه سال ۱۳۹۶ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه ۹۶ همانند ماه گذشته بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "سپه"، "ملت" و "ملی ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "صادرات ایران"، "پارسیان" و "ملی ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۲٪	۴/۶۲٪	۱/۶۶٪
۲	بانک انصار	۲/۵۹٪	۰/۷۷٪	۱/۴۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۶٪	۰/۰۰٪	۰/۴۴٪
۴	بانک آینده	۱/۱۸٪	۱/۷۷٪	۴/۳۵٪
۵	بانک پارسیان	۱/۸۶٪	۰/۶۴٪	۱۶/۶۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۵٪	۳/۱۶٪	۳/۷۳٪
۷	بانک تجارت	۶/۹۱٪	۰/۳۳٪	۳/۷۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶٪	۰/۰۶٪	۰/۵۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۰٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۸٪	۰/۰۲٪	۰/۴۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶/۳۱٪	۰/۰۶٪	۳/۴۷٪
۱۴	بانک سامان	۰/۹۵٪	۰/۶۵٪	۴/۵۱٪
۱۵	بانک سپه	۷/۳۷٪	۲۶/۹۶٪	۴/۱۶٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۵٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۴٪	۳/۳۱٪	۰/۷۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک شهر	۱/۵۱٪	۲/۲۶٪	۵/۱۵٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۷٪	۰/۹۴٪	۲۱/۶۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۸٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۷٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۵۸٪	۴/۸۱٪	۴/۷۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۲٪	۱/۲۴٪	۰/۲۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۳/۲۷٪	۰/۰۱٪	۱/۱۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۳۲٪	۲۸/۷۵٪	۵/۷۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۴۹٪	۱۹/۳۹٪	۱۰/۹۱٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۱۶٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۵٪	۰/۰۳٪	۰/۹۳٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۱/۴۹ درصد متعلق به "بانک ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۲۸/۷۵ درصد متعلق به "بانک ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۱/۶۱ درصد متعلق به "بانک صادرات ایران" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای شهریور ماه ۹۶ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۳/۵۱٪	۰/۳۵٪	۶/۱۴٪
۲	بانک انصار	۹۷/۳۱٪	۰/۰۳٪	۲/۶۶٪
۳	بانک ایران زمین	۹۵/۵۶٪	۰/۰۰٪	۴/۴۴٪
۴	بانک آینده	۸۴/۸۴٪	۰/۱۳٪	۱۵/۰۴٪
۵	بانک پارسیان	۶۹/۹۳٪	۰/۰۲٪	۳۰/۰۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۲/۸۰٪	۰/۱۲٪	۷/۰۸٪
۷	بانک تجارت	۹۷/۴۲٪	۰/۰۰٪	۲/۵۷٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۶/۵۶٪	۰/۰۱٪	۳/۴۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۸۹/۴۷٪	۰/۰۰٪	۱۰/۵۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۷/۰۱٪	۰/۰۰٪	۲/۹۹٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۹۴/۲۱٪	۱/۱۵٪	۴/۶۴٪
۱۲	بانک دی	۹۶/۰۹٪	۰/۰۰٪	۳/۹۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۷/۴۲٪	۰/۰۰٪	۲/۵۸٪
۱۴	بانک سامان	۸۱/۴۴٪	۰/۰۶٪	۱۸/۵۰٪
۱۵	بانک سپه	۹۷/۰۱٪	۰/۳۵٪	۲/۶۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۳/۲۵٪	۰/۰۰٪	۶/۷۵٪
۱۷	بانک سینا	۹۴/۹۷٪	۰/۴۲٪	۴/۶۱٪
۱۸	بانک شهر	۸۵/۸۳٪	۰/۱۳٪	۱۴/۰۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۱/۷۵٪	۰/۰۱٪	۸/۲۴٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۲/۰۶٪	۰/۰۰٪	۷/۹۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۸/۱۶٪	۰/۰۰٪	۱/۸۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۳۷٪	۰/۰۰٪	۲/۶۳٪
۲۳	بانک قوامین	۹۷/۶۵٪	۰/۰۰٪	۲/۳۵٪
۲۴	بانک کارآفرین	۸۳/۶۶٪	۰/۰۰٪	۱۶/۳۴٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۷/۰۴٪	۰/۰۶٪	۲/۹۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۵/۱۶٪	۰/۵۳٪	۴/۳۲٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۹/۷۳٪	۰/۰۰٪	۱۰/۲۷٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۳۹٪	۰/۰۰٪	۱/۶۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۷/۷۲٪	۰/۰۰٪	۵۲/۲۸٪
۳۰	بانک ملت	۹۷/۵۹٪	۰/۲۳٪	۲/۱۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۹۷/۵۳٪	۰/۰۹٪	۲/۳۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۷٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۹۵/۴۲٪	۰/۰۰٪	۴/۵۸٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۵/۰۰٪	۰/۰۰٪	۴/۹۹٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۵۷٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۹۹/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪

همانگونه که ملاحظه می شود بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۱۷۴	۱/۴۸۲۱	۴/۶۳۲۹	۲۱/۳۷۱۲	۱/۶۶۱۳	۲/۷۶۰۰
۲	بانک انصار	۲/۵۹۴۷	۶/۷۳۲۷	۰/۷۷۰۵	۰/۵۹۳۶	۱/۴۷۵۶	۲/۱۷۷۴
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۵۵۰	۰/۲۰۷۱	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۰۰	۰/۴۴۰۱	۰/۱۹۳۷
۴	بانک آینده	۱/۱۸۰۰	۱/۳۹۲۴	۱/۷۷۴۳	۳/۱۴۸۱	۴/۳۴۸۹	۱۸/۹۱۳۲
۵	بانک پارسیان	۱/۸۵۹۹	۳/۴۵۹۲	۰/۶۳۵۹	۰/۴۰۴۳	۱۶/۶۱۸۱	۲۷۶/۱۶۰۲
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۴۸۹	۵/۵۱۷۳	۳/۱۶۱۴	۹/۹۹۴۶	۳/۷۲۶۱	۱۳/۸۸۳۹
۷	بانک تجارت	۶/۹۱۳۴	۴۷/۷۹۵۲	۰/۳۲۵۶	۰/۱۰۶۰	۳/۷۹۳۵	۱۴/۳۹۰۷
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶۱۷	۰/۵۸۰۳	۰/۰۵۵۱	۰/۰۰۳۰	۰/۵۶۳۲	۰/۳۱۷۲
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۸۳	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۰۴	۰/۰۰۰۴
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۰۰۵	۰/۱۶۰۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۵۶۷	۰/۰۶۵۹
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۱۶۴	۰/۰۰۰۳	۰/۲۰۲۶	۰/۰۴۱۰	۰/۰۱۶۸	۰/۰۰۰۳
۱۲	بانک دی	۰/۴۸۰۲	۰/۲۳۰۵	۰/۰۱۹۲	۰/۰۰۰۴	۰/۴۰۵۸	۰/۱۶۴۷
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶/۳۰۶۹	۳۹/۷۷۷۱	۰/۰۶۴۱	۰/۰۰۴۱	۳/۴۶۷۹	۱۲/۰۲۶۲
۱۴	بانک سامان	۰/۹۵۴۰	۰/۹۱۰۱	۰/۶۵۱۳	۰/۴۲۴۱	۴/۵۰۶۱	۲۰/۳۰۴۷
۱۵	بانک سپه	۷/۳۶۵۸	۵۴/۲۵۴۶	۲۶/۹۶۳۱	۷۲۷/۰۰۶۹	۴/۱۶۳۵	۱۷/۳۳۴۶
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹۷۵	۰/۰۸۸۵	۰/۰۰۲۶	۰/۰۰۰۰	۰/۴۴۷۶	۰/۲۰۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱۷	بانک سینا	۰/۷۳۹۳	۰/۵۴۶۵	۳/۳۰۶۳	۱۰/۹۳۱۵	۰/۷۴۶۳	۰/۵۵۷۰
۱۸	بانک شهر	۱/۵۱۴۶	۲/۲۹۴۱	۲/۲۵۶۳	۵/۰۹۱۰	۵/۱۵۳۱	۲۶/۵۵۴۴
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۷۱۵	۱۳۳/۸۹۸۹	۰/۹۴۳۶	۰/۸۹۰۳	۲۱/۶۱۳۲	۴۶۷/۱۳۱۴
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲۹۲	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۵۲۴	۰/۰۰۲۷
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۱۵۸	۲/۲۹۷۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۵۹۲۰	۰/۳۵۰۵
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۲۴۸	۱/۰۵۰۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۵۷۵۶	۰/۳۳۱۳
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۳۹۳	۳/۷۶۰۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۹۷۲۱	۰/۹۴۵۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۲۸۱	۰/۰۱۶۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۵۲۰۵	۰/۲۷۰۹
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۵۸۱۴	۵۷/۴۷۸۱	۴/۸۰۸۸	۲۳/۱۲۴۵	۴/۷۰۵۲	۲۲/۱۳۹۱
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۲۳۱	۰/۰۴۹۸	۱/۲۳۷۱	۱/۵۳۰۵	۰/۲۱۰۴	۰/۰۴۴۳
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۵۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۴۱	۰/۰۰۰۲
۲۸	بانک مسکن	۳/۲۶۶۶	۱۰/۶۷۰۶	۰/۰۱۴۱	۰/۰۰۰۲	۱/۱۱۲۱	۱/۲۳۶۷
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۲۷	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۱۲/۳۲۲۳	۱۵۱/۸۳۸۲	۲۸/۷۵۰۲	۸۲۶/۵۷۲۶	۵/۷۲۹۸	۳۲/۸۳۰۸
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۴۸۹۶	۴۶۱/۸۰۴۱	۱۹/۳۸۹۰	۳۷۵/۹۳۳۲	۱۰/۹۱۰۷	۱۱۹/۰۴۲۵
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۷۹۴	۴/۳۲۴۱	۰/۰۱۰۳	۰/۰۰۰۱	۰/۱۵۹۲	۰/۰۲۵۳
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲۴۹	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۴۸	۰/۰۰۰۶
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۵۳۷	۰/۷۲۸۹	۰/۰۳۴۶	۰/۰۰۱۲	۰/۹۳۳۰	۰/۸۷۰۶
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۷۰۲	۰/۰۷۳۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۴۴	۰/۰۰۰۶
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۵۹۳	۰/۰۶۷۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳۶۵	۰/۰۰۱۳
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۹۹۳/۴۸۸۱	-	۲,۰۰۷/۱۷۲۶	-	۱,۰۵۱/۲۲۸۸

منابع: داده جدول ۵-۷.

ملاحظه می‌شود که در شهریور ۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های "برداشت" همانند ماه گذشته در طبقه "رقابتی" بوده که بدان معنا می‌باشد که سهم بازار بانک‌های صادرکننده در بازار صدور "کارت برداشت" پراکندگی متناسبی داشته و این به معنای حرکت به سوی بازار استاندارد این نوع کارت در بین بانک‌های کشور می‌باشد.

در بازار صادر کنندگی در شهریور ماه دو دسته کارت "هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری"، برای این شاخص با رشد منفی مواجه بوده و کاهش نرخ رشد وجود داشته است، دسته "کارت برداشت" در شهریور ماه بر خلاف ماه گذشته در این شاخص با رشد مثبت رو به رو بوده است. همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت برداشت" با نرخ رشد مثبت ۰/۰۵ درصد همچنان در طبقه "تمرکز رقابتی"، برای "کارت اعتباری" با نرخ رشد منفی ۷/۴۴ درصد همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و برای "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد منفی ۱۲/۸۳ درصد همچنان در طبقه "تمرکز ملایم" قرار دارد.

میزان این شاخص برای دسته کارت‌های "اعتباری" همچنان مبین تمرکز بالا در بازار این نوع کارت می‌باشد، به این معنا که حتی با نزول تمرکز بر روی این دسته از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، همچنان تعداد کمی از بانک‌ها سهم بزرگ و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند که بالاترین سهم در شهریور ماه ۹۶ برای کارت اعتباری به بانک "ملت" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-مرداد و شهریور ۹۶

HHI	کارت برداشت			کارت اعتباری			کارت هدیه و بن کارت		
	مرداد ۹۶	شهریور ۹۶	نرخ رشد	مرداد ۹۶	شهریور ۹۶	نرخ رشد	مرداد ۹۶	شهریور ۹۶	نرخ رشد
شاخص HHI	۹۹۳/۰۱۳۲	۹۹۳/۴۸۸۱	۰/۰۵٪	۲،۱۶۸/۵۰۸۸	۲،۰۰۷/۱۷۲۶	-۷/۴۴٪	۱،۲۰۵/۸۹۷۶	۱،۰۵۱/۲۲۸۸	-۱۲/۸۳٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار همانگونه که در جدول ۹-۵ مشاهده می‌گردد، این تغییرات در شاخص هرفیندال - هیرشمن، به مقداری نبوده است که سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار صدور کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر یک از دسته‌های تعریف شده گردد.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۶٪	۱/۹۱٪	۱/۷۵٪	۱/۵۰٪
۲	بانک انصار	۲/۸۰٪	۱/۹۲٪	۲/۲۳٪	۱/۷۳٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۵۰٪	۰/۶۱٪	۰/۸۰٪	۰/۷۲٪
۴	بانک آینده	۱/۳۶٪	۱/۰۴٪	۳/۱۶٪	۱/۴۸٪
۵	بانک پارسیان	۳/۱۵٪	۷/۱۲٪	۲/۴۵٪	۴/۶۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۱۷٪	۴/۳۲٪	۳/۰۱٪	۳/۸۷٪
۷	بانک تجارت	۶/۷۶٪	۳/۴۹٪	۴/۹۶٪	۴/۰۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶٪	۰/۶۰٪	۰/۷۱٪	۰/۶۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۸٪	۰/۲۸٪	۰/۳۱٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۶٪	۰/۰۳٪	۰/۱۴٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۵٪	۰/۳۰٪	۰/۶۱٪	۰/۴۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۲۷٪	۴/۶۵٪	۴/۷۹٪	۴/۳۰٪
۱۴	بانک سامان	۱/۴۹٪	۴/۷۴٪	۱/۷۶٪	۳/۲۵٪
۱۵	بانک سپه	۶/۷۸٪	۴/۷۳٪	۶/۰۳٪	۴/۸۹٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۳۱٪	۰/۱۸٪	۰/۵۸٪	۰/۵۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۵٪	۰/۷۷٪	۰/۷۳٪	۱/۶۱٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۸	بانک شهر	۱/۷۵٪	۱/۶۶٪	۱/۹۰٪	۱/۰۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۷۲٪	۶/۸۱٪	۱۱/۳۵٪	۱۱/۰۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۰۵٪	۳/۴۰٪	۲/۱۳٪	۲/۲۱٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۱٪	۰/۷۲٪	۱/۰۹٪	۰/۶۲٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۴٪	۱/۱۵٪	۲/۸۹٪	۲/۸۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵٪	۰/۱۳٪	۰/۲۳٪	۰/۲۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۶۴٪	۶/۵۲٪	۵/۸۸٪	۵/۲۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۳۹٪	۰/۵۴٪	۰/۴۶٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۳٪	۰/۸۳٪	۲/۶۸٪	۱/۱۰٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۷۳٪	۳۲/۱۷٪	۱۸/۰۸٪	۲۹/۲۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱۹/۹۷٪	۷/۷۶٪	۱۶/۸۷٪	۱۰/۸۹٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۲۷٪	۰/۶۸٪	۰/۶۲٪	۰/۳۷٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۷۴٪	۰/۳۹٪	۰/۶۰٪	۰/۲۳٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۳٪	۰/۴۱٪	۰/۴۲٪	۰/۴۶٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۱٪	۰/۰۳٪	۰/۷۳٪	۰/۰۵٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "پارسیان" (تغییر جایگاه دو بانک ملی ایران و پارسیان نسبت به ماه گذشته)، بیشترین سهم

از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "صادرات ایران" و "ملی ایران" اختصاص یافته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

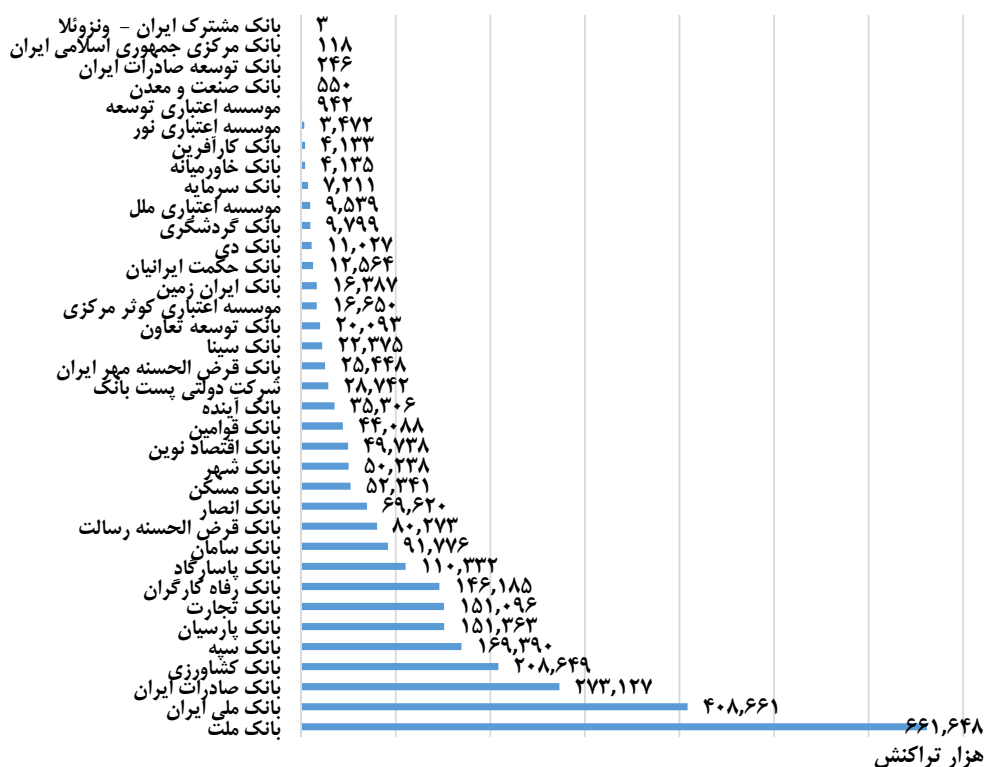

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از

بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۵-۴ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

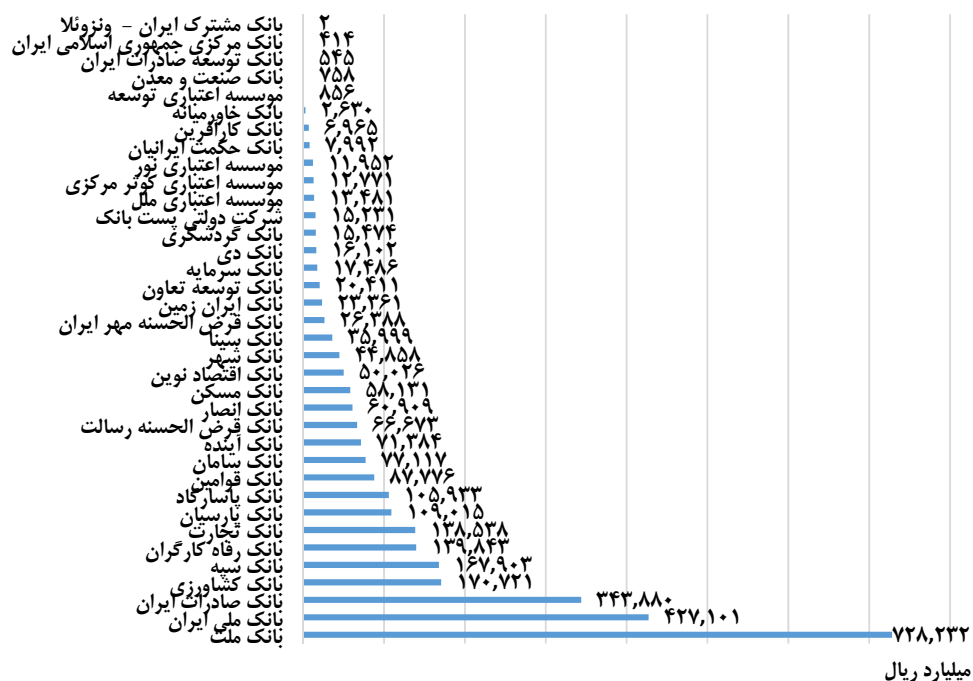

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "بانک

مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "توسعه صادرات ایران" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در شهریور ماه ۱۳۹۶ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ۱۳۹۶

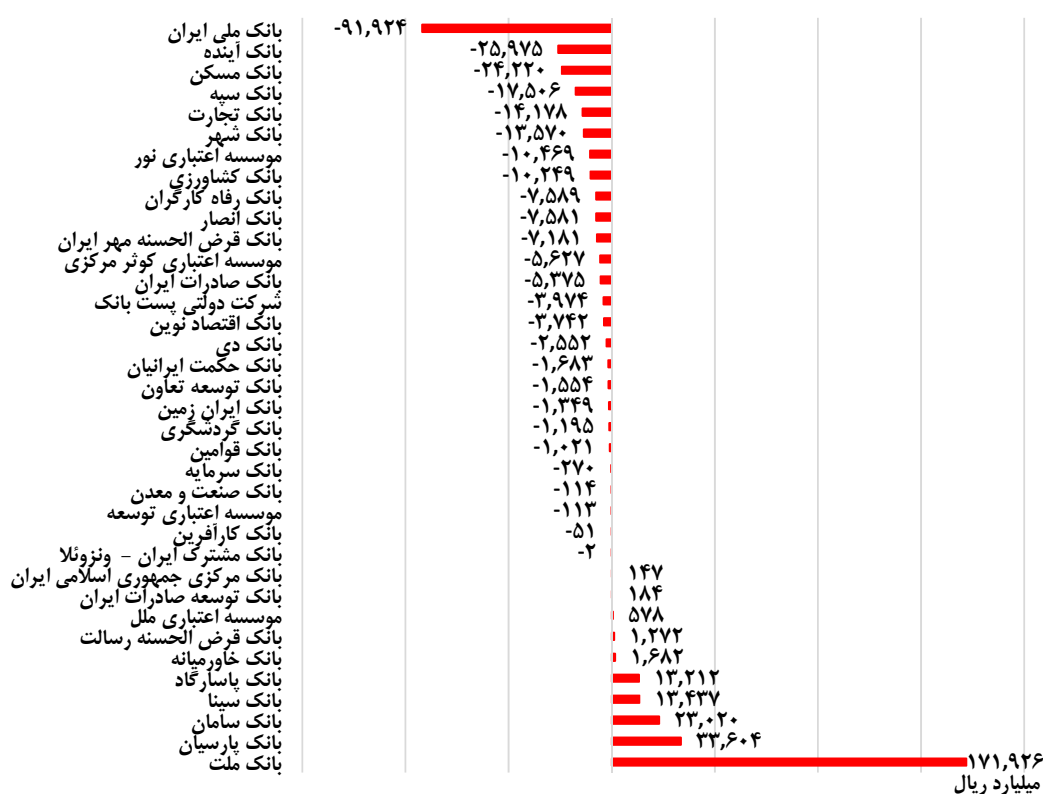
^{۳۳} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مرداد ماه ۹۶ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی پذیرندگی آن‌ها از مبلغ صادرکنندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "آینده" و "مسکن" (در ماه گذشته بانک مسکن در مکان چهارم و بانک سپه در مکان چهارم قرار داشت)، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "آینده" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

۵.۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در شهریور ماه ۱۳۹۶، بانک‌های پذیرنده با ۰/۹۶ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مرداد ماه) میزان ۱۱۵/۹۷ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۱/۲۹ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته کمترین متوسط یعنی مبلغ ۴۳/۰۱ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاور میانه" با ۹/۸۰ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۲۶/۸۲ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - مرداد و شهریور ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مرداد ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۶)	نرخ رشد شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۴۲/۴۷	۴۳/۰۱	۱/۲۹٪
۲	بانک صنعت و معدن	۴۶/۴۱	۴۵/۰۷	-۲/۸۸٪
۳	بانک سرمایه	۴۵/۱۱	۴۶/۰۲	۲/۰۲٪
۴	بانک قوامین	۵۰/۲۲	۴۹/۹۷	-۰/۴۹٪
۵	بانک آینده	۶۰/۰۵	۶۱/۶۵	۲/۶۷٪
۶	بانک سینا	۶۸/۳۳	۶۵/۰۶	-۴/۷۹٪
۷	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰	۸۲/۸۹	۳۷*
۸	بانک صادرات ایران	۸۰/۹۰	۸۴/۴۸	۴/۴۳٪
۹	بانک کارآفرین	۸۳/۱۱	۸۷/۴۶	۵/۲۳٪
۱۰	بانک ملی ایران	۹۲/۷۲	۹۵/۰۰	۲/۴۶٪
۱۱	بانک مسکن	۹۰/۲۴	۹۵/۲۸	۵/۵۸٪
۱۲	بانک دی	۹۰/۲۶	۹۵/۴۵	۵/۷۵٪
۱۳	موسسه اعتباری ملل	۱۰۲/۲۰	۱۰۶/۶۷	۴/۳۷٪
۱۴	بانک ملت	۱۰۴/۲۱	۱۰۷/۱۳	۲/۸۰٪
۱۵	بانک تجارت	۱۰۸/۸۹	۱۱۳/۲۳	۳/۹۹٪
۱۶	بانک ایران زمین	۱۰۷/۷۷	۱۱۳/۳۴	۵/۱۶٪
۱۷	بانک گردشگری	۱۰۶/۳۷	۱۱۴/۳۳	۷/۴۸٪
۱۸	بانک سپه	۱۱۵/۷۸	۱۲۲/۵۶	۵/۸۵٪
۱۹	بانک توسعه تعاون	۱۲۷/۱۴	۱۳۲/۴۸	۴/۲۱٪
۲۰	بانک انصار	۱۳۴/۰۲	۱۳۶/۷۹	۲/۰۷٪
۲۱	بانک اقتصاد نوین	۱۳۱/۹۷	۱۳۸/۷۹	۵/۱۷٪

۳۷ موسسه اعتباری نور در ماه‌های گذشته کارمزدی پرداخت نکرده و با توجه به صفر بودن شاخص در این ماه گذشته در این ماه نرخ رشد برای آن قابل محاسبه نیست.

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مرداد ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۶)	نرخ رشد شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶
۲۲	بانک پاسارگاد	۱۴۳/۴۲	۱۴۰/۶۲	-۱/۹۵٪
۲۳	بانک شهر	۱۳۳/۹۷	۱۴۱/۹۵	۵/۹۶٪
۲۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۴۳/۴۱	۱۴۸/۵۶	۳/۵۹٪
۲۵	بانک رفاه کارگران	۱۴۰/۹۷	۱۴۹/۰۷	۵/۷۵٪
۲۶	بانک پارسیان	۲۰۷/۲۲	۱۵۲/۵۰	-۲۶/۴۱٪
۲۷	بانک کشاورزی	۱۵۲/۱۵	۱۵۶/۰۵	۲/۵۶٪
۲۸	بانک حکمت ایرانیان	۱۵۶/۳۹	۱۶۱/۰۲	۲/۹۶٪
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۱/۲۸	۱۹۱/۴۱	۵/۵۹٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۱۹۳/۹۱	۲۰۰/۳۱	۳/۳۰٪
۳۱	بانک سامان	۲۰۳/۹۴	۲۰۳/۱۴	-۰/۳۹٪
۳۲	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۰۸/۴۶	۲۱۰/۵۵	۱/۰۰٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲۱۰/۴۶	۲۱۵/۰۷	۲/۱۹٪
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۰۶/۵۸	۲۲۶/۸۲	۹/۸۰٪
	کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۱۴/۸۷	۱۱۵/۹۷	۰/۹۶٪

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۵/۲۷ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۵/۲۷ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانکهایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن" یا "سرمایه" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، همانند ماه گذشته اثربخش تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال

تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره

بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مرداد ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (شهریور ۹۶)	نرخ رشد شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۱۹/۷۶	۱۰۵/۵۴	-۱۱/۸۸٪
۲	بانک سرمایه	۱۱۹/۱۵	۱۱۹/۲۹	۰/۱۲٪
۳	بانک قوامین	۱۳۷/۵۵	۱۳۳/۶۹	-۲/۸۱٪
۴	بانک سینا	۱۴۶/۷۵	۱۳۹/۴۴	-۴/۹۸٪
۵	بانک آینده	۱۶۴/۸۱	۱۶۵/۷۸	۰/۵۹٪
۶	بانک صنعت و معدن	۱۹۴/۱۰	۱۷۷/۱۵	-۸/۷۳٪
۷	بانک کارآفرین	۱۹۸/۵۶	۲۰۴/۷۶	۳/۱۲٪
۸	بانک ملت	۲۰۲/۹۸	۲۰۸/۶۵	۲/۲۹٪
۹	بانک ملی ایران	۲۱۴/۱۲	۲۱۰/۱۱	-۱/۸۷٪
۱۰	بانک صادرات ایران	۲۱۷/۸۴	۲۲۰/۳۴	۱/۱۵٪
۱۱	بانک مسکن	۲۲۵/۷۱	۲۲۸/۸۳	۱/۳۹٪
۱۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰	۲۴۲/۴۲	*
۱۳	بانک گردشگری	۲۳۶/۲۹	۲۴۹/۶۹	۵/۶۷٪
۱۴	بانک دی	۲۴۷/۵۶	۲۵۸/۶۶	۴/۴۸٪
۱۵	بانک خاورمیانه	۲۴۲/۰۵	۲۶۱/۶۲	۸/۰۹٪
۱۶	بانک سپه	۲۵۶/۰۸	۲۶۴/۴۶	۳/۲۷٪
۱۷	موسسه اعتباری ملل	۲۶۵/۱۱	۲۶۵/۶۷	۰/۲۱٪
۱۸	بانک توسعه تعاون	۲۶۶/۷۱	۲۷۲/۳۲	۲/۱۰٪
۱۹	بانک ایران زمین	۲۷۲/۸۸	۲۷۹/۳۱	۲/۳۶٪
۲۰	بانک رفاه کارگران	۲۷۳/۳۴	۲۸۳/۷۱	۳/۷۹٪
۲۱	بانک تجارت	۲۹۱/۵۹	۲۹۰/۷۷	-۰/۲۸٪
۲۲	بانک سامان	۳۳۶/۳۲	۳۳۱/۱۰	-۱/۵۵٪

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مرداد ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (شهریور ۹۶)	نرخ رشد شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۳۳/۵۴	۳۳۳/۱۰	-۰/۱۳٪
۲۴	بانک انصار	۳۴۴/۵۵	۳۴۷/۷۸	-۰/۹۴٪
۲۵	بانک شهر	۳۶۱/۵۱	۳۵۹/۶۲	-۰/۵۲٪
۲۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۵۶/۶۹	۳۶۶/۳۲	۲/۷۰٪
۲۷	بانک پاسارگاد	۳۸۴/۲۶	۳۷۰/۷۶	-۳/۵۱٪
۲۸	بانک کشاورزی	۳۹۳/۶۵	۳۹۲/۴۱	-۰/۳۲٪
۲۹	بانک اقتصاد نوین	۳۸۶/۵۷	۳۹۴/۴۳	۲/۰۳٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۴۱۲/۲۷	۴۱۹/۸۸	۱/۸۵٪
۳۱	بانک پارسیان	۵۷۴/۱۱	۴۷۹/۸۶	-۱۶/۴۲٪
۳۲	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۵۰۹/۷۷	۴۹۹/۳۹	-۲/۰۴٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۵۱۱/۱۰	۵۱۷/۸۴	۱/۳۲٪
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۷۱۷/۹۱	۶۶۱/۷۹	-۷/۸۲٪
نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		۲۶۳/۱۵	۲۶۲/۰۹	-۰/۴۰٪

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۶۲/۰۹ ریال را در شهریور ماه به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند و نسبت به ماه گذشته ۰/۴۰ درصد کاهش نرخ رشد داشته‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در شهریور ماه ۹۶ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۱۰۵/۵۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "سرمایه" با پرداخت ۱۱۹/۲۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش

خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۶۶۱/۷۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن "شرکت دولتی پست بانک" با ۵۱۷/۸۴ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخته کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های karti تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای شهریور ماه ۹۶ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - شهریور ۱۳۹۶

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مرداد ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (شهریور ۹۶)	نرخ رشد شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶
۱	بانک صنعت و معدن	۴۷/۸۲	۴۳/۵۴	-۸/۹۵٪
۲	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۷۵/۷۲	۸۴/۹۰	-۶۹/۲۱٪
۳	موسسه اعتباری نور	۱۴۷/۶۴	۱۲۲/۲۵	-۱۷/۱۹٪
۴	بانک خاورمیانه	۱۷۶/۱۱	۱۸۳/۰۱	۳/۹۲٪
۵	بانک آینده	۲۳۵/۲۶	۲۶۰/۸۳	۱۰/۸۷٪
۶	موسسه اعتباری ملل	۲۶۳/۳۰	۲۸۶/۵۹	۸/۸۴٪
۷	بانک کارآفرین	۲۷۴/۴۲	۲۸۸/۵۵	۵/۱۵٪
۸	بانک گردشگری	۳۵۲/۶۴	۳۳۰/۲۳	-۶/۳۵٪
۹	بانک ملت	۳۵۸/۵۱	۳۴۵/۹۲	-۳/۵۱٪
۱۰	بانک دی	۴۲۱/۲۳	۴۰۹/۶۸	-۲/۷۴٪
۱۱	بانک سرمایه	۴۷۶/۵۵	۴۴۱/۲۴	-۷/۴۱٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴۷۱/۲۳	۴۴۴/۷۰	-۵/۶۳٪
۱۳	بانک توسعه صادرات ایران	۵۱۴/۳۷	۴۴۴/۹۳	-۱۳/۵۰٪
۱۴	بانک پاسارگاد	۷۱۶/۳۰	۴۷۷/۹۳	-۳۳/۲۸٪
۱۵	بانک سپه	۵۲۲/۲۹	۵۰۲/۲۱	-۳/۸۵٪
۱۶	بانک شهر	۵۳۶/۰۵	۵۱۷/۳۹	-۳/۴۸٪
۱۷	بانک ایران زمین	۵۴۹/۰۱	۵۳۲/۳۹	-۳/۰۳٪
۱۸	بانک صادرات ایران	۵۵۰/۷۰	۵۳۶/۳۴	-۲/۶۱٪
۱۹	بانک سامان	۵۲۳/۲۰	۵۵۲/۹۰	۵/۶۷٪
۲۰	بانک اقتصاد نوین	۶۵۱/۸۹	۶۴۶/۷۸	-۰/۷۸٪
۲۱	بانک قوامین	۷۰۲/۴۶	۶۴۷/۱۰	-۷/۸۸٪
۲۲	موسسه اعتباری توسعه	۷۴۸/۸۰	۶۶۷/۸۹	-۱۰/۸۱٪
۲۳	بانک پارسیان	۸۰۸/۵۵	۷۴۲/۹۴	-۸/۱۱٪

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مرداد ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (شهریور ۹۶)	نرخ رشد شهریور ماه نسبت به مرداد ماه ۹۶
۲۴	بانک سینا	۷۸۴/۳۵	۷۵۷/۷۱	-۳/۴۰٪
۲۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۳۵/۹۴	۷۶۸/۲۸	۴/۳۹٪
۲۶	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۷۳۸/۸۱	۷۷۳/۶۴	۴/۷۱٪
۲۷	بانک مسکن	۹۱۸/۶۷	۸۸۱/۱۹	-۴/۰۸٪
۲۸	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۰۹/۹۵	۹۱۵/۸۶	۰/۶۵٪
۲۹	بانک توسعه تعاون	۸۷۸/۵۱	۹۲۵/۵۶	۵/۳۶٪
۳۰	بانک ملی ایران	۸۹۱/۰۷	۹۴۲/۳۸	۵/۷۶٪
۳۱	بانک تجارت	۱،۰۰۶/۲۶	۱،۰۶۹/۱۵	۶/۲۵٪
۳۲	بانک انصار	۱،۰۸۱/۶۲	۱،۰۹۰/۲۸	۰/۸۰٪
۳۳	بانک کشاورزی	۱،۳۰۸/۷۶	۱،۳۷۱/۶۷	۴/۸۱٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۱،۴۸۴/۰۱	۱،۴۶۰/۰۸	-۱/۶۱٪
۳۵	بانک حکمت ایرانیان	۱،۸۱۶/۸۱	۱،۷۹۹/۲۴	-۰/۹۷٪
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۶۸۴/۱۸	۶۷۶/۵۳	-۱/۱۲٪

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در شهریور ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۶۷۶/۵۳ ریال (۱/۱۲ درصد رشد منفی نسبت به مرداد ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در شهریور ماه، بانک "صنعت و معدن" با ۴۳/۵۴ ریال (۸/۹۵ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۷۹۹/۲۴ ریال (با ۰/۹۷ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ

۱۴۶۰/۰۸ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی شهریور ماه ۱۳۹۶ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی

از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به ماه تیر ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۵ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی مرداد ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۶ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۴۷۴ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱،۵۳۸ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱/۲۱ و ۱/۴۴ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در شهریور ماه ۱۳۹۶ با کاهش ۱/۲۳ درصدی به بیش از ۷،۴۷۹ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۷/۱۶ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۸/۲۳ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۴/۶۰ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۶ با ۸۷/۹۰ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات ۷۷/۹۶ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش

اینترنتی ۶۷، هر ابزار پذیرش موبایلی ۳۹۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی ۱۹۹ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۲/۸۵ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاهی ۱/۰۹ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۲۷۶/۸۴ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاهی با ۱،۱۱۲/۹۱ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۲۵/۱۶ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول شهریور ماه ۱۳۹۶ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاهی با ۲۲/۱۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی شهریور ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۲۲/۶۲ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان تهران می‌باشد.

شاخص دهکی شهریور ماه ۱۳۹۶ در قیاس با مرداد ماه ۱۳۹۶، ۱/۵۸ درصد کاهش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه به ۲/۵۸ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان کاهش شاخص دهکی شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به مرداد ۱۳۹۶ به سبب کاهش متوسط مبلغی هر تراکنش در دهک دهم و افزایش متوسط مبلغی هر تراکنش دهک اول می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۷/۶۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۳۵۷،۸۹۲،۸۲۸ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۶/۵۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۴۷۲،۸۰۷،۰۸۰ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۹/۱۲ درصد معادل ۳۷۷،۲۱۵،۶۳۹ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و

نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در شهریور ماه ۱۳۹۶ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به تیر ماه با رشد ۰/۷۹- درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای پذیرندگی، کاربری، کسب‌وکار، شاپرکی و صادر کنندگی به ترتیب با افزایش ۲۰/۰۴-، ۶/۱۹، ۲۴/۲۱، ۴۱/۹۲، ۲۹/۹۰- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده شهریور ماه ۱۳۹۶ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته ۰/۰۱ درصد کاهش داشته است. همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در شهریور ماه ۱۳۹۶، ۹۸/۵۱ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در مرداد ماه ۱۳۹۶ افزایش ۰/۵۸ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه کاهش ۰/۲۸ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در شهریور ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. سهم بازار مبلغی این شرکت بیش از دو برابر سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "کارت اعتباری ایران کیش" می‌باشد. از سویی دیگر نوسان قابل ملاحظه‌ای نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت نپذیرفته است و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم بازار برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییری مشاهده نمی‌شود.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به پرداخت ملت" و بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق داشته است. در این ماه

همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی همچنان چون گذشته، در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. این شرکت، بالاترین سهم تراکنش‌های مانده‌گیری را نیز به خود اختصاص داده است. در شهریور ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور همچنان چون ماه گذشته، در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است.

در ادامه، عملکرد شرکت‌های PSP به لحاظ تعداد خطای پذیرندگی نیز مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این بررسی حاکی از آن است که در شهریور ماه نسبت به ماه مرداد بر دسترس‌پذیری سویچ عمده شرکت‌ها افزوده شده است. تنها در شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت نوین آراین" و "الکترونیک کارت دماوند" تعداد خطاهای پذیرندگی رشد داشته است. در ماه جاری شرکت "سایان کارت" با سهم ۰/۰۱۶ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها نیز به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اختصاص داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن تنها در بازار ابزار پذیرش موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. دو شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آراین" به‌عنوان موثرترین شرکت‌ها در بازار تراکنش‌های موبایلی هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی حکایت دارد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP نسبت به مرداد ماه در بازار این دو ابزار کاهش نشان می‌دهد. روند نزولی این شاخص در ابزار پذیرش اینترنتی بگونه‌ای بوده است که میزان تمرکز بازار آن از تمرکز بالا به تمرکز ملایم تغییر یافته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP نسبت به مرداد ماه در بازار این دو سرویس کاهش نشان می‌دهد. کاهش و یا افزایش در هر یک از انواع سرویس‌ها چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در میزان تمرکز بازار هریک از آن‌ها ایجاد نکرده‌است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در شهریور ماه، شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی و ابزار پذیرش موبایلی، به ترتیب با ۱۵/۷۹ درصد و ۹۶/۹۶ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. این شرکت همانند ماه گذشته با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌ی خود به عنوان ابزار پذیرش موبایلی، اختلاف بالای سهم خود را در این ابزار با سایر شرکت‌ها حفظ نموده است. در این ماه نیز تعداد ابزار اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" به علت استمرار رفتار خود در بازتعریف برخی از ابزارهای کارتخوان آن به عنوان ابزار اینترنتی نسبت به سایر شرکت‌ها با رقمی معادل با ۸۷/۷۰ درصد بیشترین سهم بازار را نشان می‌دهد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار، در شهریور ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" در هر سه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی، بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. در این ماه سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب در شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "به‌پرداخت ملت" به تبعیت از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی آن‌ها با رشد مواجه شده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه‌های گذشته شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشتند. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی

فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش - دار، نیز به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند. بیشترین بهبود در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۰/۰۹۹ واحدی رخ داده است. این شرکت در شهریور ماه بیشترین ریزش را هم در تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و هم در حجم تراکنش‌های آن داشته است؛ ولیکن با توجه به سرعت بالاتر کاهش ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ریزش حجم تراکنش‌ها، اثربخشی آن با افزایش روبه‌رو شده است.

در بعد استانی همانند ماه‌های گذشته تنها سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بیشتر استان‌ها با شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاتر از یک مواجه بوده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و نیز در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌است. این درحالی است که در طی ماه‌های گذشته این شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بوده است که از بیشترین تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نموده است. علت این جابجایی عملکرد کاهش شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و در مقابل، رشد کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت "به‌پرداخت ملت" در شهریور ماه گزارش می‌شود.

در شهریور ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش ۱۰/۱۰ درصدی مواجه شده است. با این وجود در این ماه تنها پنج شرکت از تعداد پایانه‌های مذکور خود کاسته‌اند که عمده‌ترین کاهش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. بیشترین افزایش نیز در شرکت "به‌پرداخت ملت" صورت گرفته‌است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص به شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۸/۳۹ درصد تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک

کارت دماوند" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۴۰ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند.

بخش پنجم: این بخش از گزارش پیش رو، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار را مورد بررسی قرار می‌دهد.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده مبین آن است که همچنان "بانک ملت" بیشترین سهم از بازار را چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین از بازار کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز به تفکیک هر بانک همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار گرفته است.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های موبایلی همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار است. مقدار این شاخص در بازار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۹۶ نسبت به مرداد ماه رشد مثبت معادل ۱/۱۸ درصدی داشته است (۰/۹۴ درصد رشد). در این ماه نسبت به ماه گذشته، همانند ماه قبل کارت‌های "کارت‌های اعتباری" رشد منفی و "هدیه و بن کارت" و "کارت‌های برداشت" رشد تعدادی مثبت را تجربه نموده‌اند.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۳۹۶، نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "صادرات ایران" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است. در بین کارت‌های تراکنش‌دار در شهریور ماه، همانند ماه‌های گذشته بیشترین تعداد متعلق به کارت برداشت، سپس کارت هدیه و بن کارت بوده و کارت اعتباری کمترین تعداد را داشته است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن مبین تمرکز بالا در بازار صادرکنندگی "کارت‌های اعتباری" می باشد، به این معنا که تعداد کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند، در بازار صادرکنندگی کارت‌های "هدیه و بن کارت"، این شاخص دارای تمرکز ملایم بوده و در خصوص "کارت برداشت"، مقدار این شاخص در طبقه رقابتی قرار گرفته است.

همچنین در این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. همانند ماه گذشته بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات" و "پارسیان" اختصاص داشته است. به عبارتی دیگر این بانک‌ها در مجموع نسبت به سایر بانک‌ها بیشترین تراکنش را به لحاظ تعدادی و نیز مبلغی صادر و نیز پذیرش نموده‌اند.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

همچنین جهت بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های

شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشتک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشتک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" (تغییر جایگاه بانک‌های "پارسیان" و "سامان" نسبت به ماه گذشته) بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "آینده" و "مسکن" (ماه گذشته بانک "مسکن" در جایگاه دوم و بانک "آینده" در جایگاه چهارم قرار داشت) بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "آینده" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در شهریور ۱۳۹۶، بانک‌های پذیرنده با ۰/۹۶ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مرداد ماه) میزان ۱۱۵/۹۷ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۱/۲۹ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته کمترین متوسط یعنی مبلغ ۴۳/۰۱ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاور میانه" با ۹/۸۰ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۲۶/۸۲ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP

۷. واژه نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبای"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۸}Service Type

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارت‌خوان فروشگاه‌ها و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادر کننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

^{۴۶} Top-up

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۳} Purchasing Good/Services

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارت‌خوان فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارت‌خوان فروشگاه‌ی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارت‌خوان فعال سیستمی

کارت‌خوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارت خوان غیر فعال سیستمی

کارت خوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارت خوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارت خوان فروشگاه‌ی، کارت خوان پر تراکنش، نوعی از کارت خوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارت خوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارت خوان فروشگاه‌ی، کارت خوان کم تراکنش، نوعی از کارت خوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارت خوان بدون تراکنش

کارت خوان تراکنش دار، نوعی از کارت خوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی داشته باشد.

کارت خوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارت خوان تراکنش دار، نوعی از کارت خوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه‌ی^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۲} Mobile Payment Gateway

^{۵۳} In-Store

^{۵۴} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی (رخداده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارت‌خوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۵} Nominal Value

^{۶۳} Quasi money

^{۶۴} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه t
 شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه t

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
 = $\frac{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها}}{\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}}$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 10/41	▶
---	---------	---

The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/56	▶
---	--------	---

Value of transactions as a percentage of GDP	% 129/20	▶
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,473,631,715	▲
------------------------	---------------	---

Value of transactions	1,538,427,683 millIRR	▲
-----------------------	-----------------------	---

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Aug compared to Sep)	% 1/44	▼
--	--------	---

Monthly real growth of value of transactions(Aug compared to Sep)	% 1/16	▼
---	--------	---

Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 26/97	▼
--	---------	---

Point-to-point real growth of the value of transactions	% 17/10	▼
---	---------	---

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 2/80	▲
--------------------------	--------	---

Mobile Payment Gateway	% 31	▲
------------------------	------	---

EFTPOS	% 87/90	▼
--------	---------	---

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 96/45	▶
-----------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 3/55	▶
---------------------------------------	--------	---

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 77/96	▲
------------------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 16/11	▼
---------------------------------------	---------	---

Balance Inquiry	% 5/93	▼
-----------------	--------	---

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1276/84	▼
-------------------------------	---------	---

EFTPOS	1112/91	▼
--------	---------	---

Mobile Payment Gateway	58/80	▲
------------------------	-------	---

Internet Payment Gateway	105/13	▲
--------------------------	--------	---

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	25/16	▲
-------------------------------	-------	---

EFTPOS	22/11	▲
--------	-------	---

Mobile Payment Gateway	2/34	▲
------------------------	------	---

Internet Payment Gateway	0/70	▲
--------------------------	------	---

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,458,968 Tehran	▼
--	------------------	---

The most change in the number of active EFTPOS terminals	-130/301 Tehran	▼
--	-----------------	---

The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/163 Yazd	▼
---	------------	---

The most number of EFTPOS transactions per capita	22/62 Tehran	▼
---	--------------	---

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	688/23	▼
---	--------	---

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 10/41	▶
---	---------	---

The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/56	▶
---	--------	---

Value of transactions as a percentage of GDP	% 129/20	▶
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,473,631,715	▲
------------------------	---------------	---

Value of transactions	1,538,427,683 millIRR	▲
-----------------------	-----------------------	---

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Aug compared to Sep)	% 1/44	▼
--	--------	---

Monthly real growth of value of transactions(Aug compared to Sep)	% 1/16	▼
---	--------	---

Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 26/97	▼
--	---------	---

Point-to-point real growth of the value of transactions	% 17/10	▼
---	---------	---

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 2/80	▲
--------------------------	--------	---

Mobile Payment Gateway	% 31	▲
------------------------	------	---

EFTPOS	% 87/90	▼
--------	---------	---

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 96/45	▶
-----------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 3/55	▶
---------------------------------------	--------	---

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 77/96	▲
------------------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 16/11	▼
---------------------------------------	---------	---

Balance Inquiry	% 5/93	▼
-----------------	--------	---

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1276/84	▼
-------------------------------	---------	---

EFTPOS	1112/91	▼
--------	---------	---

Mobile Payment Gateway	58/80	▲
------------------------	-------	---

Internet Payment Gateway	105/13	▲
--------------------------	--------	---

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	25/16	▲
-------------------------------	-------	---

EFTPOS	22/11	▲
--------	-------	---

Mobile Payment Gateway	2/34	▲
------------------------	------	---

Internet Payment Gateway	0/70	▲
--------------------------	------	---

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,458,968 Tehran	▼
--	------------------	---

The most change in the number of active EFTPOS terminals	-130/301 Tehran	▼
--	-----------------	---

The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/163 Yazd	▼
---	------------	---

The most number of EFTPOS transactions per capita	22/62 Tehran	▼
---	--------------	---

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	688/23	▼
---	--------	---

شرکت تجار الکترونیکی پردانست تجارت ایران

آدرس وبگاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیکی:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۲۰۳۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهرودی،

کوچه دوم، پلاک ۲۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پردانست کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، یا ذکر منبع بلامانع است.

